

DZIENNIK RZADOWY

dla

**kraju koronnego Galicyi i Lodomeryi z Księstwami
Ówieczimskim i Zatorskim, tudzież z Wielkim
Księstwem Krakowskim.**

Rok 1853.

Oddział pierwszy.

Część IV.

Wydana i rozesłana dnia 21. Marca 1853.

Landes-Regierungs-Blatt

für das

**Kronland Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Au-
schwiz und Zator und dem Großherzogthume Krakau.**

Jahrgang 1853.

Erste Abtheilung.

IV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 21. März 1853.

Rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości i Skarbu z dnia 19. Stycznia 1853.

(Dziennik praw Państwa, część IV., nr. 10, wydana dnia 25. Stycznia 1853),

mocą którego podaje się do wiadomości najwyższe postanowienia, dotyczące się urzędzenia tudzież działania urzędowego urzędów powiatowych, władz obwodowych i rządów namiestnikowych, tyczące się dalej urzędzenia sądów i szematu usystemizowanych plac i klas dyetalnych, również jak przeprowadzenia organizacyi w krajach koronnych Austryi Niższej i Wyższej, w Czechach, Morawii, Śląsku, Galicyi i Lodomeryi z Krakowem, w Bukowinie, Solnogradzie, Tyrolu z Forarlbergiem, w Styryi, Karyntyi, Krainie, Gorycyi, Gradysee i Istrii z Tryestem, w Dalmacyi, Kroacyi i Sławonii, Siedmiogrodzie, w Województwie Serbskiem wraz z Banatem.

Jego C. K. Mość raczył ustanowić najwyższóm postanowieniem Swojém z dnia 14. Września 1852 r. przepisy, objęte w załączeniach pod *A*, *B*, *C* i *D*, tyczące się urzędzenia i urzędowego działania urzędów powiatowych i władz obwodowych, tudzież rządów namiestnikowych i krajowych, również jak tyczące się urzędzenia sądów, oraz zatwierdził najlaskawiej ułożony w załączeniu *E* szemat usystemizowanych plac i klas dyetalnych wraz z uwagami tamże zamieszczonemi.

W Królestwach Czech, Kroacyi i Sławonii, Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i z Księstwami Zatorskiem i Oświęcimskim, w Arcyksięstwie Austryackiem Niższem i Wyższem, w Księstwie Solnogradzkim, Styryjskiem, Karyntyjskiem, Kraińskiem, w Księstwie Górnego i Dolnego Śląska i w Bukowinie, w Wielkiem Księstwie Siedmiogrodzkim, w Margrabstwie Morawskiem, w Książęcóm Hrabstwie Tyrolu z Forarlbergiem, w Książęcóm Hrabstwie Gorycyi i Gradysee z Margrabstwem Istrii i miastem Tryestem, wprost najwyższym rządóm Państwa podlegającóm, wraz z jego okręgiem, tudzież w Województwie Serbskiem wraz z Banatem Temeskim, przepisy niniejsze obowiązywać mają w zupełności; zaś w Królestwie Dalmacyi tylko o tyle, o ile w tymże kraju nie są już wydane i ogłoszone osobne najwyższe rozporządzenia w przedmiocie urzędzenia sądów.

Dla wyz wspomnianych krajów koronnych z wyjątkiem Dalmacyi, raczył Jego C. K. Apostolska Mość naznaczyć następujące Sądy krajowe wyższe:

1. Dla Austryi Wyższej i Niższej i Solnogradu w Wiedniu;
2. dla Czech w Pradze,
3. dla Morawii i Śląska w Bernie,
4. dla Styryi, Karyntyi i Krainy w Gracu,

11.

Verordnung der Minister des Innern, der Justiz und der Finanzen vom 19. Jänner 1853,

(im Reichs-Gesetzblatte IV. Stück, Nr. 10, ausgegeben am 25. Jänner 1853)

womit die Allerhöchsten Entschliessungen über die Einrichtung und Amtswirksamkeit der Bezirksämter, Kreisbehörden und Statthaltereien, über die Einrichtung der Gerichtsstellen und das Schema der systemisirten Gehalte und Diätenklassen, sowie über die Ausführung der Organisirung für die Kronländer Oesterreich ob und unter der Enns, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien und Lodomerien mit Krakau, Bukowina, Salzburg, Tirol mit Vorarlberg, Steiermark, Kärntnen, Krain, Görz, Gradiška und Istrien mit Triest, Dalmazien, Kroazien und Slawonien, Siebenbürgen, die serbische Wojwodschafft mit dem Banate, kundgemacht werden.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 14. September 1852 die in den Beilagen A, B, C und D enthaltenen Bestimmungen über die Einrichtung und Amtswirksamkeit der Bezirksämter und Kreisbehörden; dann der Statthaltereien und Landesregierungen, sowie über die Einrichtung der Gerichtsstellen festzusetzen, und das in der Beilage E zusammengestellte Schema der systemisirten Diätenklassen mit den auf denselben ersichtlichen Anmerkungen Allernädigst zu genehmigen geruhet.

Für die Königreiche Böhmen, Kroazien und Slawonien, Galizien und Lodomerien mit dem Großherzogthume Krakau und den Herzogthümern Auschwitz und Zator; für das Erzherzogthum Oesterreich ob und unter der Enns; für die Herzogthümer Salzburg, Steiermark, Kärntnen, Krain, Ober- und Nieder-Schlesien und Bukowina; für das Großfürstenthum Siebenbürgen; für die Markgraffschafft Mähren; für die gefürstete Graffschafft Tirol mit Vorarlberg; für die gefürstete Graffschafft Görz und Gradiška nebst der Markgraffschafft Istrien und der reichsunmittelbaren Stadt Triest mit ihrem Gebiete, sowie für die serbische Wojwodschafft mit dem Temeser Banate, haben diese Bestimmungen vollständig; für das Königreich Dalmazien aber in soweit zu gelten, als nicht hinsichtlich der Einrichtung der Gerichtsstellen in diesem Lande bereits besondere Allerhöchste Anordnungen erlassen und kundgemacht worden sind.

Für die vorbenannten Kronländer, mit Ausnahme von Dalmazien, haben Seine k. k. Apostolische Majestät folgende Oberlandesgerichte zu bestimmen gefunden:

1. für Oesterreich ob und unter der Enns und Salzburg zu Wien,
2. für Böhmen zu Prag,
3. für Mähren und Schlesien zu Brünn,
4. für Steiermark, Kärntnen und Krain zu Graz,

5. dla Tyrolu i Forarlbergu w Insbruku,
6. dla Gorycyi i Gradyski, Istrii i Tryestu, tudzież jako druga instancya dla spraw morskich i rozstrzygnięć sądowych, wydawanych przez konsulaty austryackie w Turcyi będące, z wyjątkiem Mołdawii, Wołoszczyzny i Serbii, w Tryeście,
7. dla części wschodniej Galicyi i dla Bukowiny we Lwowie,
8. dla części zachodniej Galicyi wraz z Krakowem w Krakowie,
9. dla Województwa Serbskiego i Banatu w Temeszwarze,
10. dla Kroacyi i Sławonii pod nazwą tabula banalna w Zagrzebiu, zaś
11. dla Siedmiogrodu w Hermansztadzie.

Jako władze krajowe polityczne urzędować będą namiestnictwa pod kierunkiem i naczelnictwem Namiestników w Wiedniu, Lincu, Insbruku, Gracu, Tryeście, Zadrze, Zagrzebiu, Pradze, Bernie, Lwowie, Temeszwarze, Hermansztadzie dla odpowiednich krajów koronnych; zaś w Klagenfurcie, Lublanie, Opawie, Solnogradzie i w Czerniowcach dla krajów koronnych Karyntyi, Krainy, Szląska, Solnogrodu i dla Bukowiny, a w Krakowie dla Zachodniej części Galicyi i dla Krakowa będą Rządy krajowe pod naczelnictwem i kierunkiem Prezydentów krajowych, mających zakres działania i stanowisko takie, jakie jest naznaczonem w dodatku do najwyższych przepisów o namiestnictwach.

Kraje koronne Karyntya, Kraina, Solnogród, Górne i Dolne Szląsko i Bukowina nie będą podzielone na obwody w celu administracyi politycznej; w innych krajach koronnych określony będzie podział na obwody przy przeprowadzeniu organizacyi.

Przeprowadzenie najwyższych przepisów co do organizacyi władz politycznych i sądowych w krajach wyzspomnianych, raczył Jego C. K. Apostolska Mość polecić Ministrom Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości i Skarbu, a o ile potrzebnem jest współdziałanie innych Ministerstw, w porozumieniu z temiz z dodatkiem następujących bliższych rozporządzeń:

1. Zadania mające być rozwiązaniem dla uskutecznienia organizacyi, są:

a) Określenie podziału terytoryalnego, a w szczególności powiatów dla urzędów powiatowych, obwodów, dla władz obwodowych politycznych, tudzież okręgów sądowych dla sądów krajowych i obwodowych (trybunałów pierwszej instancyi).

Okręgi sądowe powinny co do granic swych zgadzać się zawsze z granicami podziału na powiaty i obwody, uczynionego w celu administracyi politycznej, co wszakże nie przeszkadza temu, że jeden okręg sądu

5. für Tirol und Vorarlberg zu Innsbruck,

6. für Görz und Gradiska, Istrien und Triest, und als zweite Instanz für die seerechtlichen Angelegenheiten und für die gerichtlichen Entscheidungen der österreichischen Konsulate in der Türkei, mit Ausnahme der Molbau, Wallachei und Serbien, zu Triest,

7. für den östlichen Theil Galiziens und die Bukowina zu Lemberg,

8. für den westlichen Theil Galiziens und Krakau zu Krakau,

9. für die serbische Wojwodschafft und das Banat zu Temesvar,

10. für Kroatzen und Slavonien unter dem Namen Banaltafel zu Agram, und

11. für Siebenbürgen zu Hermannstadt.

Als politische Landesstellen haben zu Wien, Linz, Innsbruck, Graz, Triest, Zara, Agram, Prag, Brünn, Lemberg, Temesvar und Hermannstadt Statthaltereien unter der Leitung und dem Vorstände von Statthaltern für die betreffenden Kronländer; dann zu Klagenfurt, Laibach, Troppau, Salzburg und Czernowitz für die Kronländer Kärnten, Krain, Schlessen, Salzburg und die Bukowina, und zu Krakau für den westlichen Theil von Galizien und für Krakau Landesregierungen unter dem Vorstände und der Leitung von Landespräsidenten mit der im Anhang zu den Allerhöchsten Bestimmungen über die Statthaltereien festgesetzten Wirksamkeit und Stellung zu bestehen.

Die Kronländer Kärnten, Krain, Salzburg, Ober und Nieder-Schlessen und Bukowina sind für die politische Verwaltung nicht in Kreise zu theilen; für die übrigen Länder ist die Kreiseintheilung bei der Durchführung der Organisation zu bestimmen.

Die Durchführung der Allerhöchsten Bestimmungen über die Organisation der politischen und gerichtlichen Behörden in den genannten Ländern haben Seine k. k. Apostolische Majestät den Ministern des Innern, der Justiz und der Finanzen, und in soweit die Mitwirkung noch anderer Ministerien erforderlich ist, im Einvernehmen mit denselben mit folgenden näheren Anordnungen zu übertragen geruht:

1. Die Aufgaben, zu deren Lösung zum Behufe der Organisation zu schreiten ist, sind:

a) Die Feststellung der Gebietseintheilung, insbesondere der Bezirke für die Bezirksamter, der Kreise für die politischen Kreisbehörden und der Gerichtsprengel für die Landes- und Kreisgerichte (Gerichtshöfe erster Instanz).

Die Gerichtsprengel haben in Absicht auf ihre Abgrenzung stets mit der Bezirks- und Kreiseintheilung für die politische Verwaltung zusammenzufallen, was nicht ausschließt, daß ein Landes- oder Kreisgerichts-Sprengel mehrere ganz-

krajowego lub obwodowego obejmować może w sobie kilka całych obwodów, zaś jeden obwód lub kraj koronny, nie podzielony na obwody, obejmować więcej całych okręgów sądów krajowych lub obwodowych.

- b) Naznaczenie stanowisk miejscowych różnych władz, przyczem na to uwagę zwrócić należy, ażeby trybunały pierwszej instancyi w tych samych miejscach miały siedzibę swoją, w których się znajduje siedziba władz politycznych równego znaczenia.
- c) Oznaczenie stanu personale urzędowego w pojedynczych urzędach i władzach, zamieszczenie onychże w stopniu szematu, i zastosowanie uwag do tegoż załączonych, do pojedynczych urzędów i władz; nakoniec
- d) dochodzenie co do tych przedmiotów, których określenie pozostawioném jest w najwyższych postanowieniach o urządzeniu władz do przeprowadzenia organizacyi.

2. Celem organizowania urzędów powiatowych, władz obwodowych i sądów pierwszej instancyi, złożona będzie dla każdego kraju koronnego komisya z równej liczby członków ze stanu administracyi sądowniczej i politycznej i jednego urzędnika skarbowego, pod naczelnictwem i kierunkiem Szefa kraju lub jego zastępcy.

Zadanie téjże komisyi określone będzie w osobnej instrukcyi.

3. Szefowie krajów pojedynczych winni są przedłożyć wnioski, swoje co do stanu personalnego i stanu płacy namiestnictw, a względnie także rządów krajowych, tudzież co do lokalności do tego potrzebnych, równie jak co do wszystkich innych przedmiotów stojących w związku z organizowaniem tychże władz politycznych krajowych.

W takim samym sposobie winny są prezydya sądów krajowych wyższych (apelacyjnych), tabuli banalnej, przedłożyć wypracowane u siebie wnioski w przedmiocie organizowania sądów krajowych wyższych (tabuli banalnej).

4. Zamiast władz szkolnych, których czynności przejdą do władz krajowych, ustanowione będą dla przedmiotów obecnie do nich należących, jeden lub kilka oddziałów.

5. Wszelkie władze i urzędy, które mają wpływ na organizację, odpowiedzialne są Jego C. K. Apostolskiej Mości, iż wszelkie czynności odnoszące się do organizacyi celem jęj przeprowadzenia, odbywać się będą z gruntownością obok jak największego pośpiechu.

Powyższe rozporządzenia najwyższe podaje się [do wiadomości z tym dodatkiem, iż komisye organizacyjne w odpowiednich krajach koronnych równocześnie złożone zostały.

Kreise, und ein Kreis oder ein nicht in Kreise getheiltes Kronland mehrere ganze Landes- oder Kreisgerichts-Sprengel umfassen kann.

- b) Die Ausmittlung der Standorte der verschiedenen Behörden, wobei darauf Bedacht zu nehmen ist, daß die Gerichtshöfe erster Instanz ihren Sitz an demselben Orte erhalten, in welchem sich jener der politischen Behörden gleichartiger Stellung befindet;
- c) die Bestimmung der Personalstände der einzelnen Aemter und Behörden, deren Einreihung in die Abstufungen des Schema und die Anwendung der dem letztern beigetrickten Anmerkungen auf die einzelnen Aemter und Behörden; und
- d) die Ausmittlung derjenigen Gegenstände, deren Festsetzung in den Allerhöchsten Bestimmungen über die Einrichtung der Behörden für die Durchführung der Organisirung vorbehalten wurde.

2. Behufs der Organisirung der Bezirksämter, der Kreisbehörden und der Gerichtsstellen erster Instanz wird für jedes Kronland unter dem Vorstze und der Leitung des Landes-Chefs oder seines Stellvertreters eine aus einer gleichen Anzahl Mitglieder aus dem Stande der Justiz- und der politischen Verwaltung, dann einem Finanzbeamten bestehende Kommission zusammengesetzt.

Die Aufgabe dieser Kommission wird durch eine besondere Instruktion vorgezeichnet.

3. Ueber den Personal- und Besoldungsstand der Statthaltereien und beziehungsweise der Landesregierungen, über die dafür erforderlichen Lokalitäten und über alle mit der Organisirung dieser politischen Landesbehörden in Verbindung stehenden Gegenstände werden die Anträge von den bezüglichen Landes-Chefs erstattet.

Ebenso haben die Oberlandes- (Appellations-) Gerichts- (Banaltafel-) Präsidien die Ausarbeitungen und Vorschläge in Betreff der Organisirung der Oberlandesgerichte (Banaltafel) vorzulegen.

4. Statt der Schulbehörden, deren Funktionen an die Länderstellen übergehen, sind für die Gegenstände derselben ein oder zwei Departements zu bestellen.

5. Sämmtliche Behörden und Organe, denen ein Einfluß auf die Organisirung zukommt, sind Seiner k. k. Apostolischen Majestät dafür verantwortlich, daß die Verhandlungen zur Vollziehung derselben mit Gründlichkeit gepflogen und unbeschadet derselben auf das Thätigste beschleuniget werden.

Vorstehende Allerhöchste Anordnungen werden mit dem Beifaze kundgemacht, daß die Organisirungs-Kommissionen in den betreffenden Kronländern gleichzeitig bereits zusammengesetzt worden sind.

A.

Najwyższe przepisy

o urządzeniu i działaniu urzędów powiatowych.

(Ustanowione najwyższą uchwałą z dnia 14. Września 1852 r.)

Rozdział pierwszy.

O urządzeniu urzędu powiatowego.

§. 1.

Urząd powiatowy jest w okręgu sobie przydzielonym najniższą władzą cesarską we wszystkich sprawach, które nie są wyraźnie pozostawione innym władzom lub urzędom, tak administracyjnych jak sądowych.

§. 2.

Urząd powiatowy podlega w dalszym ciągu spraw i instancji, wyższej władzy politycznej sądowej lub podatkowej, według różności spraw; odbiera i wykonuje ich nakazy i polecenia, i czyni im relacye i doniesienia.

§. 3.

Przełożony powiatu kieruje i dogląda toku czynności urzędowych we wszystkich gałęziach urzędu i jest odpowiedzialnym za całe prowadzenie czynności z ograniczeniami, wyrażonemi w §§. 5., 6. i 13.

§. 4.

Personale urzędu powiatowego składa się, oprócz przełożonego powiatu, z adjunktów, aktuariuszów, kancelistów i sług.

Przy przeprowadzeniu organizacji oznaczonem będzie, jakich urzędników i sług dodać należy każdemu urzędowi powiatowemu według zasad niniejszych; zaś co do urzędników, którym powierzone będzie prowadzenie ksiąg gruntowych, stanowi się już obecnie, iż takowi względem tej czynności urzędowej przysięgę wykonać i pod szczególną odpowiedzialność i dozór stawieni być powinni.

W miarę potrzeby dodani będą także urzędowi powiatowemu auskultanci i praktykanci konceptowi, częścią z adjutum, częścią bez takowego, do pomocy w sprawach urzędowych i w celu wykształcenia na przyszłych urzędników, a to ze stanu praktykantów konceptowych i auskultantów, przeznaczonych na obręb

A.

Allerhöchste Bestimmungen

über die

Einrichtung und Amtswirksamkeit der Bezirksämter.

(Festgesetzt mit Allerhöchster Entschliebung vom 14. September 1852).

Erstes Hauptstück.

Einrichtung des Bezirksamtes.

§. 1.

Das Bezirksamt ist für den ihm zugewiesenen Bezirk die unterste landesfürstliche Behörde in allen nicht ausdrücklich anderen Behörden oder Organen vorbehaltenen Verwaltungs- und Justizgeschäften.

§. 2.

Das Bezirksamt steht rücksichtlich des Geschäfts- und Instanzenzuges, je nach Verschiedenheit der Angelegenheit, unter der höheren politischen Gerichts- oder Steuerbehörde; es empfängt und vollzieht deren Aufträge und Weisungen, und erstattet an dieselben Berichte und Anzeigen.

§. 3.

Der Bezirksvorsteher leitet und überwacht die Geschäftsführung des Amtes in allen seinen Zweigen, und ist unter den in den §§. 5, 6 und 13 angeführten Beschränkungen für die gesammte Geschäftsführung verantwortlich.

§. 4.

Das Personale des Bezirksamtes besteht außer dem Bezirksvorsteher aus Adjunkten, Aktuaren, Kanzlisten und Dienern.

Welche Beamten und Diener nach diesen Grundsätzen jedem Bezirksamte zuzuweisen sind, wird bei der Durchführung der Organisirung bestimmt, und gegenwärtig nur in Ansehung der mit der Grundbuchsführung zu betrauenden Beamten bestimmt, daß solche für diese ihre Amtshandlung zu beeiden und einer eigenen Verantwortung und Ueberwachung zu unterziehen sind.

Auch werden nach Maß des Erfordernisses den Bezirksämtern Auskultanten und Konzeptspraktikanten theils mit, theils ohne Adjutum, zur Aushilfeleistung in der Geschäftsführung und zur Heranbildung des erforderlichen Nachwuchses aus dem Stande der für das Verwaltungsgebiet der Statthalterei und des Oberlandesgerichtes bestehen-

administracyjny namiestnictwa i sądu krajowego wyższego; tak dodani praktykanci konceptowi i auskultanci stanowić będą, jak długo pozostaną w tej czynności, część stanu personalnego tego urzędu powiatowego, któremu do pomocy są dodanymi, i zostawać będą w tym samym stosunku podległości do przełożonego tegoż urzędu, w jakim zostają inni członkowie stanu personalnego.

Oprócz tego wyznaczona będzie pewna kwota ryczałtowa na dyurne, dla załatwienia kopii urzędu powiatowego.

§. 5.

Za czynności kasowe i rachunkowe ręcą i odpowiadają wprost urzędnicy, ustanowieni przy urzędzie podatkowym za kaucją (poborca podatków i kontrolor). Stosunki urzędu podatkowego do urzędu powiatowego i do przełożonego tegoż urzędu, tudzież do wyższych władz podatkowych i skarbowych oznaczone zostaną w szczegółowych przepisach.

§. 6.

Co się tyczy spraw przydzielonych urzędnikom wzmiankowanym w §. 5. pod szczegółową ich odpowiedzialnością, przełożony powiatu taką tylko ma na sobie odpowiedzialność, jaka wynika z kierunku urzędu powiatowego i z dozoru nad urzędem podatkowym, to jest taka, że jest obowiązany czuwać nad czynnościami urzędowymi takowych, a jeżeli spostrzeże w nich zaniedbanie lub nadużycia, ażeby według okoliczności albo sam onym zaradził, lub starał się o to, aby wyższa władza im zaradziła.

§. 7.

Względnie personale urzędu powiatowego, przełożony powiatu ma wszelkie te prawa, które na mocy istniejących przepisów należą do władzy dyscyplinarnej przełożonego urzędu, z wyjątkiem degradowania, przymusowego przeniesienia i oddalenia ze służby.

§. 8.

W razie zachodzącej przeszkody, zajmować będzie miejsce przełożonego urzędu powiatowego najbliższy po nim w randze urzędnik konceptowy.

§. 9.

Każdy urzędnik, praktykant konceptowy i sługa urzędu powiatowego nie jest ograniczonym tylko do tych czynności, które odpowiadają nazwie służby jego, albo mu są przydzielone pod szczegółową odpowiedzialnością, lecz winien jest stosować się do poleceń przełożonego powiatu i wedle przepisów instrukcyi dla urzędów wydanej (§. 20).

W szczególności obowiązani są urzędnicy urzędu podatkowego pomagać czynnie urzędowi powiatowemu, jeżeli tego wymaga potrzeba służby, i o ile własne czynności urzędu podatkowego nie doznają przez to uszczerbku.

den Konzeptspraktikanten und Auskultanten zugewiesen; die zugewiesenen Konzeptspraktikanten und Auskultanten bilden für die Dauer der Zuweisung einen Theil des Personalstandes desjenigen Bezirksamtes, dem sie zur Dienstleistung zugewiesen sind, und treten zu dem Vorsteher des Amtes in dasselbe Verhältniß der Unterordnung, in welchem die übrigen Glieder des Personalstandes zu ihm stehen.

Nebstdem wird ein Pauschalbetrag für Diurnen zur Besorgung von bezirksämtlichen Schreibgeschäften bemessen.

§. 5.

Für das Kasse- und Rechnungsgeschäft liegt den bei dem Steueramte mit Kauzionsleistung angestellten Beamten (dem Steuer-Einnehmer und dem ihn kontrollirenden Beamten) die unmittelbare Haftung und Verantwortung ob. Die Beziehungen des Steueramtes zu dem Bezirksamte und dessen Vorsteher, dann zu den höheren Steuer- oder Finanzbehörden werden durch besondere Vorschriften geregelt.

§. 6.

Hinsichtlich jener Geschäfte, welche den in dem §. 5 bezeichneten Beamten mit besonderer Verantwortung zugewiesen sind, liegt dem Bezirksvorsteher nur jene Haftung ob, welche aus der Leitung des Bezirksamtes und der Aufsicht über das Steueramt hervorgeht; nämlich, daß er dieselben in ihren Amtshandlungen überwacht, und wenn er hierin eine Vernachlässigung oder Mißbräuche wahrnimmt, daß er nach Umständen entweder selbst Abhilfe schafft, oder solche bei der höheren Behörde erwirkt.

§. 7.

Dem Personale des Bezirksamtes gegenüber stehen dem Bezirksvorsteher, mit Ausschließung der Degradirung, zwangsweisen Versetzung und Dienstentlassung, alle Befugnisse zu, welche nach den bestehenden Vorschriften zur Disziplinar-Autorität eines Amtsvorstehers gehören.

§. 8.

In Verhinderungsfällen wird die Stelle des Vorstehers des Bezirksamtes von dem im Range nächstfolgenden Konzeptbeamten versehen.

§. 9.

Jeder Beamte, Konzeptspraktikant, Auskultant und Diener des Bezirksamtes ist nicht bloß auf die Geschäfte beschränkt, welche dem Namen seiner Bedienstung entsprechen, oder ihm mit besonderer Verantwortung zugewiesen sind, sondern er hat sich überhaupt nach der Bestimmung des Bezirksvorstehers und nach den Vorschriften des Amts-Unterrichtes (§. 20) zu verwenden.

Insbesondere sind die Beamten des Steueramtes verpflichtet, bei den Geschäften des Bezirksamtes Aushilfe zu leisten, wenn dieß das Bedürfniß des Dienstes erheischt, und in soferne den eigenen Geschäften des Steueramtes dadurch kein Abbruch geschieht.

§. 10.

W sprawach budowniczych, należących do zakresu urzędów powiatowych, winny są te urzędy, jeżeli potrzebują pomocy technicznój, wezwać o nią urzędnika budowniczego, o którego okręgu budowniczym się znajdują; ten zaś urzędnik winien jest postępować stosownie do poleceń urzędu powiatowego we wszystkich sprawach budowniczych, względem których czynność urzędowa administracyjna temuz urzędowi jest oddaną. Oprócz tego urzędy powiatowe mają obowiązek czuwać nad tём, ażeby służba około budownictwa publicznego była należycie dopełnianą, a w szczególności, ażeby gościńce cesarskie, krajowe i obwodowe utrzymywane były w dobrym stanie w przestrzeni ich powiatu, tudzież winny są donieść do wiadomości wyższej władzy politycznej wszelkie zaniedbanie lub inne usterki, jakich się władze budownicze w tym względzie dopuścić mogą.

§. 11.

W szemacie płac, usystemizowanych dla urzędników i sług, tak przy władzach politycznych, jakoteż sądowych, określonym jest, jakie płace i emolumenta pobierać będą indywiduala pełniące służbę przy urzędach powiatowych i w jakiej klasie dyetalnój urzędniczej urzędu powiatowego zamieszczonymi będą.

Przełożony powiatu będzie mieć wolne pomieszkanie w budynku urzędowym; tam, gdzie nie ma takiego pomieszkania, lub gdzie nie jest do dyspozycji, otrzyma odpowiednią kwotę na pomieszkanie.

§. 12.

Urzędnicy ustanowieni przy urzędach powiatowych, należący do téj samój kategorii, stanowić będą w każdym kraju koronnym osobny stan konkretny, będą mieć równą rangę, i posuwać się będą według starszeństwa w służbie na wyższe stopnie płacy, jeżeli który z nich nie stanie się niegodnym takiego posunięcia postępowaniem swoim.

§. 13.

Aż do chwili, w którój do pełnienia urzędu przełożonego powiatowego wymaganiem będzie uzdolnienie do urzędu sędziowskiego, równie jak do prowadzenia urzędowania politycznego, to dwojakie uzdolnienie stanowić będzie zaletę na szczególny wzgląd zasługującą.

W takich urzędach powiatowych, których przełożeni nie mają uzdolnienia do urzędu sędziowskiego, załatwiać będzie samodzielnie i pod własną odpowiedzialnością przeznaczony do tego i do téj służby uzdolniony adjunkt czynności sądowe, mianowicie czynności sądownictwa karnego, wyrokowanie w sporach cywilnych, tudzież te oddziały sądownictwa niespornego, w których wydanym ma być wyrok lub uchwała sądowa.

§. 10.

Die Bezirksämter haben sich in Bau Angelegenheiten, die in ihren Wirkungskreis gehören, wenn sie hierbei eine technische Mitwirkung bedürfen, an den Baubeamten zu wenden, in dessen Baubezirke sie befindlich sind, und dieser Beamte hat in Bau-Angelegenheiten, rücksichtlich welcher die administrative Amtshandlung dem Bezirksamte zugewiesen wurde, den Weisungen desselben Folge zu leisten. Auch werden die Bezirksämter verpflichtet, über die zweckmäßige Besorgung des öffentlichen Baudienstes und insbesondere über die gute Erhaltung der Reichs-, Landes- und Kreisstraßen in ihrem Bezirke zu wachen, und jede Vernachlässigung oder jedes sonstige Gebrechen, das sich hierbei die Baubehörden zur Last gehen lassen, zur Kenntniß der höheren politischen Behörden zu bringen.

§. 11.

Welche Gehalte und Bezüge den bei den Bezirksämtern verwendeten Individuen zukommen, und in welcher Diätenklasse die Beamten des Bezirksamtes zu stehen haben, wird durch das Schema der systemisirten Bezüge der Beamten und Diener bei den politischen und gerichtlichen Behörden bestimmt.

Der Bezirksvorsteher genießt freie Wohnung im Amtsgebäude, wo diese nicht vorhanden oder nicht verfügbar ist, ein angemessenes Quartiergeld.

§. 12.

Die bei den Bezirksämtern angestellten Beamten derselben Kategorie sind für jedes Kronland in einen Kontrakt-Status zusammen zu fassen, stehen sich im Range gleich, und rücken nach ihrem Dienst-Alter in die höhere Gehaltsstufe vor, wenn sich nicht einer oder der andere derselben durch sein Benehmen einer solchen Vorrückung unwürdig machen sollte.

§. 13.

Bis zu dem Zeitpunkte, wo für das Amt eines Vorstehers, des Bezirksamtes das Erforderniß der Befähigung sowohl für das Richteramt, als für die politische Geschäftsführung festgestellt werden wird, soll diese zweifache Befähigung, vorzügliche Bedachtnahme begründen.

Bei jenen Bezirksämtern, deren Vorsteher die Befähigung zum Richteramt nicht besitzen, ist die judizielle Geschäftsführung, namentlich das Strafrichteramt die Rechtssprechung in bürgerlichen Rechtsstreiten, und jene Zweige der freiwilligen Gerichtsbarkeit, bei denen es auf ein Erkenntniß oder auf einen Spruch des Gerichtes ankommt, von einem für diesen Dienstzweig befähigten, und zu dessen Besorgung bestimmten Adjunkten selbständig und unter dessen Verantwortung zu versehen.

W instrukcyi dla urzędów określonym będzie, jak dalece owi przełożeni urzędów powiatowych, którzy nie posiadają uzdolnienia do urzędu sędziowskiego, wpływ wywierają na sprawy sądownictwa niespornego, nie należące do wspomnionj kategorii. Podrzedne personale urzędowe może za zezwoleniem przełożonego w urzędzie używanem być do takich czynności sądowych, do których jest zdolnym, pod kierunkiem i odpowiedzialnością adjunkta powiatu, któremu powierzonym jest prowadzenie czynności sądowych.

Należy równie mieć staranie o to, ażeby w każdym urzędzie powiatowym ustanowieni byli jeden lub więcej urzędników, uzdolnionych do urzędu sędziowskiego, w którymto względzie na to wpływać potrzeba, izby auskultanci i praktykanci konceptowi starali się nabyć potrzebnych kwalifikacyj w obydwóch kierunkach.

Urzednicy powiatowi, posiadający kwalifikacyę potrzebną do jednej lub do drugiej, albo do obydwóch kategorii służby, mają prawo być zamieszczonymi według systemu w wyższych władzach sądowych i administracyjnych.

§. 14.

W każdym obrębie administracyjnym namiestnictwa ustanowiona będzie stała komisya, pod naczelnictwem i kierunkiem Namiestnika lub mianowanego przez niego zastępcy, złożona z równej liczby radców namiestnictwa i sądu krajowego wyższego, a przeznaczona do załatwiania wszelkich spraw personalnych urzędników, służących w urzędach powiatowych, w szczególności co się tyczy mianowania na posady służbowe i przedstawienia propozycyj w tej mierze, o ile to nie jest zostawionem jakiej władzy niższej, tudzież co do oznaczenia i asygnowania należytości służbowych do udzielania czasowego uwolnienia od służby, nakoniec do wykonywania władzy karnj w razie wykroczeń służbowych.

Uchwały powzięte większością głosów będą bezpośrednio wystosowane na pismie.

Gdyby jednak Namiestnik lub zastępca jego uznał potrzebę zawieszenia uchwały z powodu zaszyłych wątpliwości, natenczas należy rozprawy udzielić Prezydentowi sądu krajowego wyższego w najkrótszej drodze i załatwić rzecz stosownie do tego zdania, na które się Namiestnik zgodzi z Prezydentem sądu krajowego wyższego, jeżeli rozstrzygnięcie według okoliczności nie należy do Ministerstwa. Jeżeli wspomniane porozumienie nie przyjdzie do skutku, wówczas Namiestnik przedłoży rozprawy Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, które w porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości postąpi.

W razach nagłych będzie mógł Namiestnik względem personale urzędu powiatowego pod własną odpowiedzialnością prowizorycznie poczynić rozporzą-

Welchen Einfluß jene Amtsvorsteher, welche die Befähigung zum Richteramte nicht besitzen, auf die Angelegenheiten des freiwilligen Richteramtes, welche nicht in die bezeichnete Kategorie gehören, zu nehmen haben, wird in der Amts-Instrukzion bestimmt werden. Das untergeordnete Amtspersonale kann mit Beistimmung des Amtsvorstehers, unter der Leitung und Verantwortung des die richterliche Geschäftsführung besorgenden Bezirks-Adjunkten, zu solchen gerichtlichen Geschäften verwendet werden, wozu es geeignet ist.

Auch ist dafür Sorge zu tragen, daß stets ein oder einige Beamte bei jedem Bezirksamte angestellt seien, die zum Richteramte befähigt sind, in welcher Hinsicht darauf einzuwirken ist, daß die Auskultanten und Konzeptspraktikanten sich in beiden Richtungen die erforderliche Befähigung erwerben.

Den Bezirksbeamten steht, in soferne sie für den einen oder den anderen Dienstzweig, oder für beide die erforderliche Qualifikation haben, systemmäßig der Anspruch auf Beförderung bei den höheren Justiz- und Verwaltungsbehörden zu

S. 14.

In dem Verwaltungsgebiete jeder Statthalterei wird für alle Personal-Angelegenheiten der bei den Bezirksämtern dienenden Beamten, insbesondere für alle nicht einer minderen Behörde zugewiesenen Dienstbesetzungen und Erstattung der Vorschläge zu denselben für die Bestimmung und Flüßigmachung der Dienstgebühren, für die Ertheilung von Urlauben und für die Ausübung der Strafgewalt wegen Dienstvergehen eine aus einer gleichen Anzahl Räten der Statthalterei und des Oberlandesgerichtes zusammengesetzte Kommission, unter dem Vorsitze und der Leitung des Statthalters oder eines von ihm bezeichneten Vertreters desselben bleibend bestellt.

Die durch Stimmenmehrheit gefaßten Beschlüsse werden unmittelbar ausgefertigt.

Fände jedoch der Statthalter oder sein Stellvertreter einen solchen Beschluß wegen eingetretener Bedenken zu sistiren, so ist die Verhandlung im kürzesten Wege dem Oberlandesgerichts-Präsidenten mitzutheilen, und, soferne die Entscheidung nach der Beschaffenheit des Gegenstandes nicht dem Ministerium zusteht, nach derjenigen Ansicht zu erledigen, über die sich der Statthalter mit dem Oberlandesgerichts-Präsidenten einiget. Kommt eine solche Einigung nicht zu Stande, so legt der Statthalter die Verhandlung dem Ministerium des Innern vor, das im Einvernehmen mit dem Ministerium der Justiz vorgeht.

In dringenden Fällen kann der Statthalter in Absicht auf das bezirksämtliche Personale die durch das Erforderniß des Dienstes gebotenen Verfügungen unter eige-

dzenia, których służba wymaga, jednakże winien o tém donieść równocześnie Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, i o tém, co zarządził, zawiadomić komisję mieszaną.

§. 15.

W celu obsadzenia posady przełożonego powiatu, komisja mieszana uczyni przedstawienie trójki do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które w tej mierze postąpić winno zgodnie z Ministerstwem Sprawiedliwości.

W celu zamianowania adjunktów powiatowych i aktuariuszów, władza obwodowa uczyni przedstawienie trójki do komisji mieszanej, która mianuje aktuariuszów, zaś co do adjunktów przedłoży propozycję do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych do rozstrzygnięcia, które w porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości nastąpić winno.

Kancelistów przy urzędach powiatowych mianować będzie naczelnik obwodu na przedstawienie przełożonego powiatu.

Komisja mieszana na to uwagę zwrócić powinna, czyli i jak dalece zachodzi potrzeba przydzielenia praktykantów konceptowych i auskultantów do pojedynczych urzędów powiatowych; o przydzielenie potrzebnej liczby praktykantów konceptowych, komisja wezwać winna Namiestnika, zaś o przydzielenie auskultantów, Prezydenta sądu krajowego wyższego.

Dyurnistów przyjmować będzie przełożony powiatu w dozwolonej mu liczbie.

Słudzy urzędowi mianowani będą przez przełożonego powiatu, z uwagą na indywidua wojskowe, na mocy szczegółowych przepisów do tego powołane.

Przełożony urzędu powiatowego mocen jest udzielać urzędnikom i sługom podwładnym czasowego uwolnienia od służby najdłużej na dni ośm; Naczelnik obwodu zaś na przedstawienie przełożonego powiatu najwięcej na dni czternaście, zawsze przy scisłym uwzględnieniu potrzeby służby.

Remuneracyj, zapomóg, zaliczek na płace stałe lub najemne, udzielać będzie komisja mieszana, z oględem na dotację na ten cel przeznaczoną.

Do komisji mieszanej należeć będzie pensjonowanie według normaliów; kwieskowanie i przenoszenie urzędników i sług urzędu powiatowego tylko wtedy, gdy idzie o przełożonego powiatu lub adjunkta; komisja uczyni przedstawienie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które postąpi w tej mierze zgodnie z Ministerstwem Sprawiedliwości.

Tak samo postąpić należy, gdy idzie o oddalenie ze służby lub o degradowanie urzędnika urzędu powiatowego, którego mianuje samo Ministeryum,

ner Verantwortung provisorisch treffen; jedoch ist zugleich die Anzeige an das Ministerium des Innern zu erstatten, und die gemischte Kommission von dem Verfügten in die Kenntniß zu setzen.

§. 15.

Für die Stellen des Bezirksvorstehers erstattet die gemischte Kommission den Ternavorschlag an das Ministerium des Innern, welches darüber mit dem Ministerium der Justiz das Einvernehmen zu pflegen hat.

Für die Benennung der Bezirks-Adjunkten und Aktuare erstattet die Kreisbehörde den Ternavorschlag an die gemischte Kommission, welche die Aktuarstellen besetzt, für die Adjunktenstellen hingegen den Vorschlag dem Ministerium des Innern zur Entscheidung, die im Einvernehmen mit dem Ministerium der Justiz zu erfolgen hat, vorlegt.

Die Kanzlisten bei den Bezirksämtern ernennt der Kreisvorsteher über den Vorschlag des Bezirksvorstehers.

Die gemischte Kommission hat ihre Aufmerksamkeit darauf zu richten, ob und in welchem Umfange bei den einzelnen Bezirksämtern das Bedürfniß der Zutheilung von Konzeptpraktikanten und Auskultanten eintrete; sie wendet sich wegen Zuweisung der erforderlichen Zahl Konzeptpraktikanten an den Statthalter, und wegen Zuweisung der Auskultanten an den Präsidenten des Oberlandesgerichtes.

Die Diurnisten werden von dem Bezirksvorsteher in der ihm bewilligten Anzahl aufgenommen.

Die Amtsdienere ernennt der Bezirksvorsteher mit Rücksicht auf die dießfalls durch die bestehenden Vorschriften hiezu berufenen Militär-Individuen.

Der Bezirksvorsteher ist ermächtigt, dem ihm unterstehenden Personale Urlaubsbewilligungen bis längstens acht Tage, der Kreisvorsteher über Antrag des Bezirksvorstehers auf längstens vierzehn Tage, mit strenger Berücksichtigung des Dienstbedarfes zu ertheilen.

Remunerationen, Zuschüssen und Besoldungs- oder Lohnungs-Vorschüsse ertheilt die gemischte Kommission mit Beachtung der für diese Zwecke bestimmten Dotazion.

Die normalmäßige Pensionirung, Quieszirung und Versetzung des bezirksämtlichen Personales steht der gemischten Kommission zu; nur wenn es sich um einen Bezirksvorsteher oder Adjunkten handelt, wird der Antrag an das Ministerium des Innern erstattet, das sich mit dem Ministerium der Justiz in das Einvernehmen zu setzen hat.

Derselbe Vorgang ist zu beobachten, wenn es sich um Entlassung oder Degradirung eines Beamten des Bezirksamtes handelt, dessen Ernennung dem Ministerium vorbehalten ist.

Oznaczenie tego, co się należy według przepisów żonom, dzieciom, pozostałym po zmarłych urzędnikach i sługach, którzy byli mianowani przez komisję mieszaną lub przez przełożonego powiatu, należy do zakresu czynności Namiestnictwa.

§. 16.

Mianowanie urzędników i sług, należących do stanu urzędów podatkowych, tudzież postępowanie z nimi, pozostawionóm będzie władzom skarbowym stosownie do przepisów, obecnie w tój mierze obowiązujących.

§. 17.

Na potrzeby kancelaryjne, dające się opędzić kwotą ryczałtową, tudzież na oświetlenie i opał lokalności urzędowych, wydzielona będzie urzędowi powiatowemu pewna kwota ryczałtowa.

Urządzenie kancelaryi i wystawienie aresztów według przepisu, uskutecznonóm być winno za pozwoleniem władzy krajowej politycznej i za złożeniem rachunków.

§. 18.

Na podróże w powiecie urzędnicy powiatowi otrzymają pewne kwoty, obliczone według dni i mil, które w razie podróży z urzędu odbywanych; przez eraryum, zaś w razie podróży w interesie stron przedsięwziętych, przez strony wypłacane będą przy zachowaniu rozporządzeń szczegółowych, które w tym względzie według rozmaitości interesów obowiązują. W razie podróży przedsiębranych w sprawach dworu, lub w podrózach służbowych zewnątrz powiatu, urzędnicy powiatowi pobierać będą dyety według klas i wynagrodzenia za podróżne wydatki.

§. 19.

Na opędzenie bieżących wydatków administracyjnych, szczególnie tych, które są wspomniane w §. 17., tudzież na opędzenie wydatków potrzebnych na żywienie osób w areszcie zostających, dozwolone będą urzędowi powiatowemu pewne zapasy stałe, które uzupełniane będą w miarę, jak przełożony urzędu powiatowego złoży rachunki z wydatków poczynionych, i kwota onychże za rzetelną uznaną zostanie.

§. 20.

Osobna instrukcyja dla urzędów wskaże sposób, w jaki sprawy wydarzające się lub podawane do urzędu powiatowego przyjmowanemi, pod rozpoznanie urzędu branemi, załatwianemi i ekspedyowanemi być mają; jak akta zachowywać i uporządkować należy, i w jaki sposób załatwiać należy sprawy kasowe i rachunkowe.

Die Bemessung der vorschriftsmäßigen Gebühren für die Angehörigen verstorbenen Beamten oder Diener, die von der gemischten Kommission oder einem Bezirksvorsteher ernannt worden sind, gehört in den Geschäftskreis der Statthalterei.

§. 16.

Die Anstellung und Behandlung der zu dem Stande der Steuerämter gehörenden Beamten und Diener bleibt den Finanzbehörden nach der dermal vorschriftsmäßig bestehenden Uebung überlassen.

§. 17.

Für die zur Pauschalbehandlung geeigneten Kanzlei Erfordernisse, sowie für die Beleuchtung und Beheizung der Amtsklokalitäten, wird dem Bezirksamte ein Pauschale bemessen.

Die Anschaffung der Einrichtungstücke für die Kanzleien und für die vorschriftsmäßig herzustellenen Arreste hat über Bewilligung der politischen Landesbehörde und gegen Rechnungslegung zu geschehen.

§. 18.

Für Dienstreisen im Bezirke erhalten die Bezirksbeamten bestimmte Tag- und Meilengelder, welche bei offiziellen Reisen vom Aemter, bei Reisen in Parteisachen von den Parteien vergütet werden, unter Beobachtung der besonderen, hierüber nach Verschiedenheit der Geschäfte bestehenden Anordnungen. Bei Hofreisen und bei Dienstreisen außer dem Bezirke haben die Bezirksbeamten die klassenmäßigen Diäten und Reisegebühren zu beziehen.

§. 19.

Zur Bestreitung laufender Verwaltungs-Auslagen, insbesondere der im §. 17 bezeichneten Art, dann der Auslagen für die Verpflegung der in Detenzion befindlichen Personen, werden dem Bezirksamte bleibende Verläge gewährt, welche, so oft der Vorsteher des Bezirksamtes über die daraus bestrittenen Auslagen Rechnung legt, durch Anweisung des richtig befundenen Betrages zu ergänzen sind.

§. 20.

In welcher Art die beim Bezirksamte vorkommenden oder einlaufenden Geschäfte zu übernehmen, in Verhandlung zu bringen, zu erledigen und zu expediren seien, wie die Akten aufbewahrt und geordnet, und die Kasse- und Rechnungsgeschäfte besorgt werden sollen, wird durch einen besonderen Amts-Unterricht bestimmt.

§. 21.

W niektórych miejscach, które szczegółowo wymienionemi będą, a w których z powodu wielkości ich zaludnienia, dobrego bytu i objętości spraw, potrzebném lub pożyteczném się wydaje, ażeby pojedyncze kategorye administracyi osobno wprowadzonemi były, ustanowione będą pojedyncze urzędy do osobnionego prowadzenia administracyi politycznej, spraw sądowych, tudzież spraw kasowych i podatkowych, o ile prowadzenie takich spraw administracyjnych, podatkowych i kasowych nie będzie pozostawione gminom.

Personale takich urzędów podlegać będzie pod względem karności tej władzy, która do naczelnego kierunku tej kategoryi służby jest powołaną.

O urządzeniu takich urzędów, o zakresie ich działania, o stanie personalnym i o stanie płacy takowych, wyjdą osobne postanowienia.

Rozdział drugi.

O działaniu urzędu powiatowego.

Oddział pierwszy.

W sprawach administracyi politycznej.

§. 22.

W zakres urzędu powiatowego wchodzi staranie bezpośrednie o wykonanie ustaw, o utrzymanie bezpieczeństwa, publicznego spokoju i porządku, tudzież o pomnożenie dobra publicznego za pomocą zakładów, pod jego dozór oddanych, jeżeli do tych czynności nie są powołane inne organa.

§. 23.

Urząd powiatowy będzie mieć staranie o dokładne obwieszczenie przeznaczonych do ogłoszenia ustaw i rozporządzeń w granicach powiatu, w miarę obowiązujących przepisów i otrzymanych poleceń wyższych.

§. 24.

Urzędy powiatowe, których powiaty sięgają granicy krajowej, obowiązane są, gdy spostrzegą na rzekach lub strumykach granicznych prowadzenie budowli lub inną jaką zmianę zagrażającą, natychmiast dochodzić rzeczy z oględnością, i uczynić o tém relacyę do przełożonej władzy politycznej. Taki sam obowiązek mają także wtedy, jeżeli jeden lub więcej słupów oznaczających granice kraju, lub inne znaki graniczne będą uszkodzonymi, obalonemi, zabranami, lub gdy zupełnie zniszczają. ●

§. 21.

In besonders zu bezeichnenden Orten, bei welchen wegen der Größe ihrer Bevölkerung, ihres Wohlstandes und des Umfanges ihrer Geschäfte eine getrennte Behandlung der verschiedenen Verwaltungszweige sich als nothwendig oder nützlich darstellt, werden für die abgesonderte Besorgung der politischen Verwaltung, der Justiz-Angelegenheiten und der Steuer- und Kassengeschäfte eigene Aemter bestellt, in soferne solche Verwaltungs-, Steuer- und Kassengeschäfte nicht der Besorgung der Kommunen überlassen werden.

Das Personale dieser Aemter untersteht der Disziplinargewalt jener Behörde, welche zur Oberleitung des betreffenden Dienstzweiges berufen ist.

Ueber die Einrichtung solcher Aemter, deren Wirkungskreis, Personal- und Besoldungsstand haben besondere Bestimmungen zu erfolgen.

Zweites Hauptstück.

Wirksamkeit des Bezirksamtes.

Erster Abschnitt.

In Angelegenheiten der politischen Verwaltung.

§. 22.

Zur Wirksamkeit des Bezirksamtes gehört, in soweit dazu nicht andere Organe bestimmt sind, die unmittelbare Sorge für die Vollziehung der Gesetze, für die Aufrechthaltung der Sicherheit, der öffentlichen Ordnung und Ruhe, und für die Förderung des Gemeinwohles, durch die seiner Aufsicht zugewiesenen Anstalten.

§. 23.

Das Bezirksamt sorgt für die gehörige Kundmachung der Gesetze und der zur Verlautbarung bestimmten Anordnungen der Behörden innerhalb des Bezirkes, nach Maßgabe der bestehenden Vorschriften und der erhaltenen höheren Aufträge.

§. 24.

Die Bezirksämter, deren Bezirke die Landesgrenze berühren, haben, wenn sie an den Grenzflüssen und Bächen Baulichkeiten oder sonst eine bedenkliche Aenderung wahrnehmen, sogleich mit Umsicht die Erhebung zu pflegen, und die Anzeige an die vorgesetzte politische Behörde zu erstatten. Dasselbe hat zu geschehen, wenn einer oder mehrere die Landesgrenze bezeichnende Pfähle oder andere Grenzzeichen beschädiget, umgestürzt oder hinweggenommen werden, oder zu Grunde gehen.

W zachodzących sporach o granice między gminami, urząd powiatowy dochodzić będzie szczegółów potrzebnych, i przedłoży takowe do rozstrzygnięcia przełożonej władzy politycznej, jeżeli przedmiot nie należy do zakresu władz sądowych.

§. 25.

Do urzędu powiatowego należy, czynić przedstawienia względem środków, do powstrzymania i złagodzenia ubóstwa, tudzież wykonywać takowe; tylko w nader naglących razach należy do tego urzędu zarządzenie bezpośrednie tych środków.

W szczególności obowiązkiem jest tego urzędu czuwać nad t^{em} i mieć staranie, ażeby zapobiedz pokrzywdzeniu osób i własności, ażeby w razach wyrządzonej szkody, mianowicie przy pożarach, powodziach, w razie głodu i innych klęsk daleko rozszerzonych, powstrzymać jeszcze dalsze szerzenie się szkody, ażeby dotkniętym klęską, ile możności pomoc przynieść, ażeby sprawdzić wielkość i przyczynę szkody, usunąć szkodliwe jej skutki, i pociągnąć przestępców przed sąd do ukarania.

W tym celu urząd powiatowy będzie mógł od innych organów publicznych, w miarę zakresu ich działania, zażądać winnej pomocy, i w t^{em} ich doglądać,

Gdy idzie o składki lub o inne zapomogi w większym rozmiarze, o nagrody za uratowanie życia, lub za odznaczenie się w razie niebezpieczeństwa pożaru, powodzi, lub innego, urząd powiatowy winien jest udać się w tym względzie do wyższej władzy politycznej.

§. 26.

W przypadku niepokojenia posiadania, w sposobie gwałtownym, lub w złym zamiarze przedsięwziętego, urząd powiatowy winien jest użyć wszelkich środków, ażeby utrzymać, lub przywrócić porządek publiczny, i powstrzymać dalsze napady; przy zastrzeżeniu postępowania sądowego, które nastąpić może w skutek wyaiesionych skarg o niepokojenie posiadania.

§. 27.

W sprawach, tyczących się kultury krajowej (rolnictwa, leśnictwa, myśliwstwa i rybołówstwa) urząd powiatowy winien czuwać w swoim powiecie nad zachowaniem przepisów i urzędzeń obowiązujących; wykonywać będzie polecenia otrzymane od władz przełożonych, i rozstrzygać ma w pierwszej instancji wydarzające się przypadki, jeżeli rozstrzygnięcie nie należy do zakresu władz sądowych, lub jeżeli nie jest wyraźnie pozostawionóm wyższej władzy politycznej.

Das Bezirksamt pflegt bei Streitigkeiten über Gemeindegrenzen, sofern der Gegenstand nicht zur gerichtlichen Wirksamkeit gehört, die nöthigen Erhebungen, und legt solche der vorgesetzten politischen Behörde zur Entscheidung vor.

§. 25.

Dem Bezirksamte liegt die Erstattung der Anträge bezüglich der Maßregeln zur Hintanhaltung und Milderung des Nothstandes und deren Vollziehung ob; nur in besonders dringenden Fällen steht ihm die unmittelbare Verfügung dießfälliger Maßregeln zu.

Es hat namentlich zu wachen und zu sorgen, daß Verletzungen der Person und des Eigenthumes vorgebeugt, bei vorfallenden Beschädigungen, vorzugswise bei einer Feuersbrunst, Ueberschwemmung, Hungersnoth und derlei ausgedehnten Nothfällen, dem Umsichgreifen des Schadens Einhalt gethan, den Bedrängten die möglichste Hilfe gewährt, der Umfang und die Veranlassung des Schadens erhoben, die eingetretenen nachtheiligen Folgen beseitigt und die Gesegübertreter zur Untersuchung und Bestrafung gebracht werden.

Zu diesem Behufe steht es dem Bezirksamte zu, die übrigen öffentlichen Organe nach Maßgabe des ihnen zugewiesenen Geschäftskreises zur schuldigen Mitwirkung zu veranlassen und dabei zu überwachen.

Handelt es sich um Einleitung von Sammlungen oder sonstigen Nothstands-Abhilfen in größerem Maße, oder um Lebensrettungs-Taglien und Belohnungen für ausgezeichnetes Benehmen bei Feuer-, Wasser- und anderen Gefahren, so wendet sich das Bezirksamt an die höhere politische Behörde.

§. 26.

Bei gewaltsamen oder in böser Absicht vorgenommenen Besitzstörungen hat das Bezirksamt Alles vorzukehren, damit die öffentliche Ordnung erhalten und wieder hergestellt, und weitere Angriffe hintangehalten werden, mit Vorbehalt des gerichtlichen Einschreitens über die vorgekommenen Besitzstörungsklagen.

§. 27.

In Angelegenheiten, welche die Landeskultur (den Ackerbau, das Forstwesen, die Jagd und Fischerel) betreffen, überwacht das Bezirksamt im Umfange seines Bezirkes die Aufrechthaltung der best henden Vorschriften und Einrichtungen, vollzieht die von den vorgesetzten Behörden erhaltenen Weisungen, und entscheidet in vorkommenden Fällen in erster Instanz, wenn die Entscheidung nicht zum gerichtlichen Wirkungskreise gehört, oder ausdrücklich der höheren politischen Behörde vorbehalten ist.

§. 28.

Urząd powiatowy obowiązany jest, w miarę istniejących przepisów i wyższych nakazów, starać się o naprawę i o utrzymanie w dobrym stanie gościńców i mostów. Również winny są urzędy powiatowe czuwać nad stanem, w jakim się znajdują budowle wodne, mianowicie młyny, kraty do zatrzymywania spławionego drzewa, śluzy, oplawy, budowle dla zabezpieczenia wystawione etc. etc., tudzież baczyć, jaki wpływ wywierają na brzegi i wody, a według okoliczności wezwać pomocy władzy wyższej, lub szczególnie do tego powołanej, zaś w przypadkach nagłych zarządzić, co potrzeba. Jeżeli idzie o prowadzenie nowych dróg wewnątrz powiatu, do czego wchodzi wyłączenie, lub do czego dokładać się musi gmin kilka, lub dróg takich, które prowadzą do granic obwodu lub kraju, wówczas urząd powiatowy dochodzić winien szczegółów do tego się odnoszących, i przedłożyć takowe wyższej władzy politycznej do dalszego rozrządzenia.

§. 29.

Do urzędu powiatowego należy: udzielanie pozwoleń do prowadzenia handlu i rzemiosła w pierwszej instancji, po wysłuchaniu przełożonych gminy; jeżeli udzielanie pewnych praw przemysłowych lub handlowych nie jest pozostawionem władzy wyższej, tudzież rozstrzygnięcie w pierwszej instancji w przypadkach niepokojenia obcego przemysłu, t. j. w razie niepozwolonego wykonywania przemysłu, w braku, lub w razie przekroczenia koncesyi, lub przeszkadzania albo niepokojenia wykonywania przemysłu osób do tego prawo mających.

§. 30.

Przy konskrypcyi urząd powiatowy ma obowiązek dodawania pomocy ustawami wskazanęj.

Względem gmin, które mu są podległe, urząd powiatowy rozstrzyga po wysłuchaniu gminy o przynależności do gminy, i wystawia karty rodzinne.

Urząd powiatowy winien, w miarę istniejących przepisów i danych mu poleceń, dodawać czynnej pomocy przy poborze wojskowym, przy uwolnieniu ze służby wojskowej, w drodze koncertacyi lub łaski, przy odstawieniu do wojska z urzędu, przy dozorze nad urlopnikami, nad żołnierzami rezerwowymi i inwalidami patentowymi do domu rozpuszczonymi, tudzież przy powołaniu urlopników.

§. 31.

Do urzędu powiatowego należy załatwiać wszelkie czynności tyczące się dodania podwód (forszpanów) i kwaterowania wojska.

§. 28.

Das Bezirksamt sorgt in dem Umfange seines Bezirkes, nach Maßgabe der bestehenden Vorschriften und der ihm zugegangenen höheren Weisungen für die Herstellung und Instandhaltung der Strassen und Brücken. Auch steht den Bezirksämtern die Aufsicht und Ueberwachung des Zustandes der Wasserwerke, insbesondere von Mühlen, Holzrächen, Kläusen, Schwemmen, Schutzbauten etc. und ihres Einflusses auf Ufer und Gewässer zu, um nach Umständen die Einwirkung der höheren oder besonders berufenen Behörden in Anspruch zu nehmen, oder in dringenden Fällen geeignete Vorkehrungen zu treffen. Handelt es sich um Anlegung neuer Strassen im Inneren des Bezirkes, wobei Expropriationen oder die Konkurrenz mehrerer Gemeinden einzutreten haben, oder die an die Kreis- oder Landesgrenzen führen, so pflegt das Bezirksamt die darauf abzielenden Verhandlungen, und legt solche der höheren politischen Behörde zur weiteren Verfügung vor.

§. 29.

Dem Bezirksamte steht zu: die Verleihung von Handels- und Gewerbebefugnissen in erster Instanz, und zwar über Einvernehmen der Gemeindevorsteher, in soweit nicht die Ertheilung bestimmter Gewerbe- und Handelsrechte einer höheren Behörde vorbehalten ist, ferner die Entscheidung in erster Instanz bei Gewerbestörungen, d. h. bei unbefugter Gewerbe-Ausübung, mangelnder oder überschrittener Konzession, oder Behinderung und Störung der Gewerbe-Ausübung der dazu Berechtigten.

§. 30.

Bei der Konfiskation liegt dem Bezirksamte die vorschriftmäßige Mitwirkung ob.

Ihm steht in Absicht auf Gemeinden, die demselben unterstehen, über Einvernehmen der Gemeinde die Entscheidung über die Zuständigkeit zur Gemeinde, sowie die Ausfertigung der Heimatscheine zu.

Das Bezirksamt leistet nach Maßgabe der bestehenden Vorschriften und der ihm ertheilten Weisungen seine Mitwirkung bei Rekrutierungen, bei Militär-Entlassungen im Konzeptions- oder Gnadenwege, bei Abstellungen von Amtswegen, sowie bei Ueberwachung der Urlauber, der in ihre Heimat entlassenen Reservemänner und Patentals-Invaliden und Einberufung der Urlauber.

§. 31.

Dem Bezirksamte liegt die Besorgung der auf die Vorspannleistung und Einquartierung des Heeres bezüglichen Geschäfte ob.

Według dyspozycyi wojskowych, w miarę istniejących przepisów i rozporządzeń wyższych, urząd powiatowy będzie mieć staranie o to, ażeby potrzebne podwoły i kwaterunek na tych, którzy do tego są obowiązani, rozdzielone i przez nich dostarczone były.

Przytém winien jest urząd powiatowy mieć bacność na to, ażeby przełożeni gmin, lub ci, których oni, lub których właściciele wyłączonego posiadania ustanowią do załatwienia czynności kwaterunkowych lub forszpanowych, dopełniali swojego obowiązku, winien w razie potrzeby sam zaradzić, co potrzeba, i rozstrzygać wnoszone zażalenia.

Jeżeli na stacyach, ważnych pod względem przechodu wojska, gdzie się nie znajduje urząd powiatowy, ustanowieni będą do pomocy urzędów powiatowych dla załatwiania czynności kwaterunkowych i forszpanowych osobni komisarze, takowi podlegać będą urzędowi powiatowemu.

§. 32.

W sprawach, tyczących się zaopatrzenia wojska, urząd powiatowy winien dodawać swój pomocy, jeżeli będzie o to wezwany przez organa wojskowe, lub otrzyma polecenie od władzy wyższej.

§. 33.

Do urzędu powiatowego należy udzielać konsensów politycznych do zawierania ślubów małżeńskich, po wysłuchaniu przełożonych gmin, o ile takie konsensa są wymagane, i nie są wyjątkowo pozostawione władzy wyższej.

§. 34.

Urząd powiatowy pozwalać będzie na dobrowolne licytacye publiczne, i czuwać będzie nad tém, ażeby przepisy w tej mierze istniejące ściśle dopełnianemi były.

§. 35.

Urząd powiatowy dopełniać będzie wszystkich czynności, które ustawy, lub polecenia władz przełożonych przepisują pod względem administracyj policyjnej, lub które w swoim zakresie za potrzebne uzna. Takie czynności dopełniać będzie albo sam, przy pomocy organów szczegółowo do tego powołanych (organa sanitarne, techniczne, policyjne, żandarmerya i inne korpusy strażnicze), albo w ten sposób, iż nakaże, i czuwać będzie nad dopełnieniem tych czynności przez osoby do tego obowiązane, na mocy otrzymanych poleceń.

§. 36.

Urząd powiatowy będzie mieć dozór nad drukami i gazetami, tudzież nad stowarzyszeniami, które w powiecie istnieją, lub tamże cele swoje osiągnąć starają się.

Nach Maßgabe der militärischen Dispositionen und der bestehenden Gesetze und höheren Anordnungen sorgt das Bezirksamt, daß die erforderliche Vorspann und Bequartierung auf die Verpflichteten vertheilt und von diesen geleistet werde.

Es überwacht dabei die Gemeindevorsteher, oder die von ihnen oder von den Eigenthümern des ausgeschiedenen Besitzes für Einquartierungs- und Vorspannsgeschäfte bestellten Organe in der Ausübung ihrer Wirksamkeit, schafft erforderlichen Falles unmittelbar die nöthige Abhilfe, und entscheidet über vorkommende Beschwerden.

Wenn zur Unterstützung der Bezirksämter an wichtigen Marsch-Stationen, wo sich kein Bezirksamt befindet, besondere Marsch-Kommissäre für Einquartierung und Vorspannsgeschäfte bestellt werden, stehen selbe unter dem Bezirksamte.

§. 32.

In Angelegenheiten der Verpflegung des Heeres hat das Bezirksamt, in soweit es von den Militär-Organen darum ersucht oder von der höheren Behörde beauftragt wird, seine Mitwirkung zu gewähren.

§. 33.

Dem Bezirksamte steht zu: die Ertheilung der politischen Ehe-Konsense über Einvernehmen der Gemeindevorsteher, in soweit solche Bewilligungen erforderlich und nicht ausnahmsweise der höheren Behörde vorbehalten sind.

§. 34.

Das Bezirksamt bewilliget die freiwilligen öffentlichen Versteigerungen, und sorgt für die Aufrechthaltung und genaue Erfüllung der in dieser Beziehung bestehenden Vorschriften.

§. 35.

Das Bezirksamt trifft alle Maßregeln, welche in Angelegenheiten der Polizei-Verwaltung durch die Gesetze oder Weisungen der vorgesetzten Behörden angeordnet werden, oder welche es innerhalb seines Wirkungskreises selbst zu verfügen findet. Es vollführt diese Maßregeln entweder unmittelbar und mit Zuhilfnahme der dazu besonders berufenen Organe (Sanitäts-, technische, polizeiliche Organe, Gend'armarie und andere Wachkörper), oder durch Verhaltung und Ueberwachung der zur Mitwirkung nach den ertheilten Weisungen Verpflichteten.

§. 36.

Das Bezirksamt hat über das Press- und Zeitungswesen und über die Vereine, welche im Bezirke bestehen, oder darin ihre Zwecke verfolgen, die Aufsicht zu pflegen.

§. 37.

Urząd powiatowy obowiązany jest baczyć na to, ażeby wyznania religijne, nie uznane przez rząd, nie obchodziły jawnie obrzędów swoich.

Tenże urząd przestrzegać będzie, ażeby wypełniane były przepisy pod względem święcenia niedzieli i świąt, i nie wydarzały się przeszkody przy obrzędach religijnych i uroczystościach służby bożej.

§. 38.

Do urzędu powiatowego należy także policja względem obcych, jak dalece jej wykonywanie nie jest powierzone innym organom; mianowicie należy do niego dozór nad obcymi, wystawianie książek wędrowniczych i dokumentów podróжных, stosownie do istniejących przepisów, widowanie książek wędrowniczych do dalszej podróży, widowanie paszportów domokrążnych, oddalanie i wyprowadzanie szupasem osób podejrzanych, będących bez zarobku, lub nie mogących się wykazać, i nie należących do powiatu, szupas, nakazywanie i kierowanie obławami i wspólne przy nich działanie, gdy nakazane będą przez władze wyższe.

§. 39.

Do zakresu urzędu powiatowego należy dozór nad ubóstwem stosownie do istniejących urzędzeń i ustaw, do niego należy doglądać i zniewalać gminy, ażeby dopełniały swych obowiązków, starać się o to, ażeby zakłady gmin lub powiatu przeznaczonego dla wspierania ubogich, lub na inne cele dobroczynne, dobrze były zarządzane i używane, nakoniec starać się winien urząd powiatowy zapobiedz żebractwu.

§. 40.

Pod względem policji zdrowia obowiązany jest urząd powiatowy przy zachowaniu istniejących przepisów i wyższych nakazów i poleceń, dopełniać czynności, które są potrzebne w razie epidemij, zaraz i t. p., lub których wymaga ogólnie troskliwość o stan publiczny zdrowia, a w razie nagłym bezpośrednio takowe wykonywać, również jest jego obowiązkiem czuwać nad dokładnym pełnieniem obowiązków przez organa lekarskie do tego przeznaczone, i w tém im dopomagać.

Do urzędu powiatowego należy czuwanie nad sprawami do policji zdrowia i do starania około chorych należącemi, nad szczepieniem ospy, nad położnictwem, nakoniec czuwanie nad domami chorych, lazaretami, domami położnic i obłąkanych i t. d., które w powiecie jako zakłady gmin lub powiatu istnieją lub pod szczególny jego dozór są oddane.

§. 37.

Das Bezirksamt ist verpflichtet, für die Unterlassung öffentlicher Religions-Übungen von Seite nicht anerkannter Konfessionen Sorge zu tragen.

Daselbe handhabt die Vorschriften in Beziehung auf die Heilighaltung der Sonn- und Feiertage und die Hintanhaltung von Religions- und Gottesdienst-Störungen.

§. 38.

Dem Bezirksamte liegt die Fremden-Polizei ob, in soferne nicht die Handhabung derselben anderen Organen übertragen wird, namentlich die Ueberwachung der Fremden, die Ausfertigung der Wanderbücher und Reise-Urkunden, nach Maßgabe der bestehenden Vorschriften, die Widirung der Wanderbücher zur Weiterreise, die Widirung der Hauspässe, die Ausweisung und Abschiebung von bedenklichen, von erwerblosen oder ausweislosen im Bezirke nicht zuständigen Individuen, das Schubwesen, die Anordnung und Leitung von Streifungen und Mitwirkung bei denselben, wenn solche von der höheren Behörde angeordnet werden.

§. 39.

Zum Wirkungskreise des Bezirksamtes gehört die Obforge für die Armenpflege nach den bestehenden Einrichtungen und Gesetzen, die Ueberwachung und Anhaltung der Gemeinden zur Erfüllung ihrer Verpflichtungen, die Sorge, daß die für Armenpflege und andere derlei wohlthätige Zwecke bestehenden Gemeinde- oder Bezirks-Anstalten gehörig verwaltet und verwendet werden, und die Abstellung des Bettelns.

§. 40.

In Betreff der Sanitäts-Polizei hat das Bezirksamt mit Beachtung der bestehenden Vorschriften und der höheren Aufträge die Maßregeln, welche bei Epidemien, Seuchen u. s. f. nothwendig, oder zur Wahrung des öffentlichen Gesundheitszustandes überhaupt erforderlich sind, zu vollziehen und in dringenden Fällen unmittelbar zu verfügen, sowie die hiezu besonders bestimmten ärztlichen Organe in ihrer Pflicht-Erfüllung zu überwachen und zu unterstützen.

Dem Bezirksamte steht zu: die Ueberwachung in Angelegenheiten der Sanitäts-Polizei und der Krankenpflege, des Impfwesens und der Geburtshilfe, endlich die Ueberwachung der Kranken-, Siechen-, Gebär-, Irrenhäuser u., welche im Bezirke als Gemeinde- oder Bezirks-Anstalten bestehen, oder seiner Obforge besonders zugewiesen werden.

§. 41.

Urząd powiatowy wykonuje policję pod względem moralności, udziela pozwolenia do muzyki i do odgrywania sztuk scenicznych i innych widowisk, jeżeli osoby, których się tyczy, już mają do tego upoważnienie prawne.

§. 42.

Urząd powiatowy winien mieć staranie o czystość ulic, i czuwać nad dopełnieniem obowiązujących w tej mierze przepisów i urzędzeń.

§. 43.

Urząd powiatowy doglądać będzie postępowania sług i czeladzi, i wykonywać winien ustawy o sługach wydane, również jak przepisy policyjne o czeladzi, wyrobnikach fabrycznych, chłopcach terminujących i t. d.

§. 44.

Urząd powiatowy wykonywać będzie policję co do pożarów i budownictwa.

W tym przedmiocie należy do niego, mianowicie: udzielanie politycznych konsensów do budowania, jak dalece w tym względzie, na mocy przepisów o budownictwie, nie jest wymaganem pozwolenie wyższej władzy, obejrzenie budowli pod względem bezpieczeństwa od ognia, dozór nad narzędziami do gaszenia ognia, staranie o to, aby przy budowaniu ostrożności przepisane zachowaniami były, również jak o to, ażeby mieszkania pod względem bezpieczeństwa i zdrowia w należytem czasie oddawanymi do użytku lub opuszczanymi były.

§. 45.

Do zakresu urzędu powiatowego należy także wykonywać policję pod względem przepisów targowych i przemysłowych, tudzież przepisów o taksach na pewne artykuły pożywienia i taksach przemysłowych; do niego należy dozór nad cymentowaniem, nad miarami i wagami, tudzież nad czynnościami cechów i podobnych im korporacyj.

§. 46.

Urząd powiatowy wykonywać będzie przepisy policyi połowój, leśnej i myśliwskiej.

§. 47.

Urząd powiatowy rozstrzygać będzie w pierwszej instancji w tym przypadku, jeżeli się kto uzala na rozporządzenia lub czynności, dopełnione przy wykonywaniu przepisów policyjnych przez przełożonego gminy, podlegającego urzędowi powiatowemu, lub przez jakikolwiek organ, ustanowiony do wykonywania policyi w pewnych przedmiotach, a podlegający urzędowi powiatowemu, tudzież

§. 41.

Das Bezirksamt handhabt die Sittlichkeits-Polizei, es erteilt Musik-Lizenzen und die Bewilligung zu Schauspielen und anderen Produktionen im Bezirke, in soferne die betreffenden Individuen bereits mit der gesetzlichen Befugniß versehen sind.

§. 42.

Das Bezirksamt ist verpflichtet, für die Keilichkeit und Strassen-Polizei zu sorgen, und die Aufrechthaltung der dießfalls bestehenden Vorschriften und Einrichtungen zu überwachen.

§. 43.

Das Bezirksamt überwacht das Gesindewesen, vollzieht die Dienstboten-Ordnungen und die polizeilichen Vorschriften in Betreff der Gesellen, Fabrikarbeiter, Lehrlinge u. s. f.

§. 44.

Dem Bezirksamte liegt die Handhabung der Feuer- und Bau-Polizei ob.

In dieser Beziehung steht ihm namentlich zu: die Ertheilung der politischen Bau-Konfense, in soferne nicht hiezu nach den Bauvorschriften die höhere Genehmigung erforderlich ist; die Feuerbeschau; die Ueberwachung der Lösch-Anstalten; der gehörigen Vorsichten bei Bauführungen; des rechtzeitigen Beziehen und Räumens der Wohnungen aus Sicherheits- und Sanitäts-Rücksichten zc. zc.

§. 45.

Zur Wirksamkeit des Bezirksamtes gehört die Ausübung der Markt- und Gewerbe-Polizei und der Sägungs- und gewerblichen Tax-Ordnungen, die Aufsicht über die Zimentirung, über Maße und Gewichte, die Ueberwachung des Zunft- und Innungswesens.

§. 46.

Das Bezirksamt handhabt die Feld-, Forst- und jagdpolizeilichen Vorschriften.

§. 47.

Das Bezirksamt entscheidet in erster Instanz, wenn Jemand sich wegen Maßregeln oder Verfügungen beschwert, die in Ausübung der Polizei von einem dem Bezirksamte untergeordneten Gemeindevorsteher, oder einem für den einen oder anderen Zweig der Polizei bestellten und dem Bezirksamte unterstehenden Organe getroffen werden, sowie über Beschwerden von Durchreisenden wegen Ueberhaltung oder unge-

gdy zachodzą zażalenia ze strony podróżnych o żądania nieprawne lub z powodu nieprzyzwoitego obejścia się, którego doznali od mytnika drogowego lub mostowego, od pocztmistrza, gospodarza gościny, woźnicy najemnego, przywoźnika, szypra i t. p.

§. 48.

Urząd powiatowy dochodzi i rozstrzyga w pierwszej instancji w wykroczeniach przeciw przepisom i urządzeniom policyjnym, o ile takowe nie są pozostawione władzy karno-sądowej §. 58., lub innym władzom przydzielonemi nie są.

§. 49.

Względem fundacyj duchownych i świeckich (fundacyj szkolnych, naukowych, dobroczynnych, lub na cel kształcenia lub humanitarny przeznaczonych) urząd powiatowy ma obowiązek, wykonywać nad nimi prawo dozoru i opieki rządowej, o ile do tego nie są ustanowione szczególne organa, lub te czynności nie są pozostawione władzy wyższej.

§. 50.

Do urzędu powiatowego należy: udzielać dyspensacyi od zapowiedzi w razach bliskiego niebezpieczeństwa śmierci, (p. księga ust. czyn. §. 86.), tam gdzie takowa z mocy ustawy przydzielona jest zwierzchności miejscowej, wywierać wpływ swój w sprawach opieki nad kościołami, tudzież przy budowaniu kościołów lub budynków parafialnych, w miarę przepisów w tym przedmiocie obowiązujących; do niego należy czynność urzędowa względem należytości duchowieństwu przypadających, i ściąganie takowych w drodze egzekucyi, o ile takowe wpadają w zakres administracyi politycznej, (jakoto: składki, datki od chrztów, ślubów i t. p., jura stolae).

§. 51.

W sprawach, dotyczących się szkół i wychowania, urząd powiatowy wykonywać będzie prawo dozoru, należące rządowi w miarę istniejących przepisów; używać będzie władzy swojej i ściągać w drodze egzekucyi tam gdzie idzie o składki i taksy szkolne; dochodzić winien i rozstrzygać w przypadkach, nie pozostawionych władzom wyższym lub osobnym organom, gdzie idzie o budowę szkolne, o obowiązek dostarczenia rzeczy do urządzenia szkoły potrzebnych, sprzętów, opału i innych potrzeb szkolnych, i czuwać nad utrzymywaniem budynków szkolnych i odwiedzaniem szkoły; winien jest używać środków prawnych co do należytego odwiedzania szkoły, i używać powagi urzędu swego w razie zachodzących zażeń na postępowanie nauczyciela, przedkładać nakoniec winien rachunki i wykazy szkolne władzom wyższym.

büchlicher Behandlung von Seite eines Weg- oder Brückenmanthners, Postmeisters, Gastwirthes, Lohnkutschers, Fuhrmannes, Schiffers u. dgl.

§. 48.

Das Bezirksamt verhandelt und entscheidet in erster Instanz bei Verletzung polizeilicher Vorschriften und Einrichtungen, in soferne dieselben nicht der strafrichterlichen Wirksamkeit (§. 58) vorbehalten sind, oder nicht ausdrücklich anderen Behörden zugewiesen werden.

§. 49.

Bei geistlichen und weltlichen (Schul-, Unterrichts-, Wohlthätigkeits-, Bildungs- und Humanitäts- u.) Stiftungen liegt dem Bezirksamte die Verpflichtung ob, das Aufsichts- und Tutel-Recht des Staates zu üben, in wieferne dazu nicht besondere Organe bestimmt sind, oder diese Wirksamkeit der höheren Behörde vorbehalten ist.

§. 50.

Dem Bezirksamte steht zu: die Ertheilung von Aufgebots-Dispensen in den Fällen naher Todesgefahr (b. G. B. §. 86), wo solche gesetzlich den Orts-Obrikeiten zugewiesen ist; die Einflussnahme in den Angelegenheiten der kirchlichen Vogtei und bei den Kirchen und Pfarrhofbaulichkeiten nach Maßgabe der darüber bestehenden Vorschriften; die gesetzliche Amtshandlung bezüglich der Gebühren für die Geistlichkeit und die exekutive Eintreibung derselben, in soferne sie (wie Sammlungen, Stofagebühen u.) zur Wirksamkeit der politischen Verwaltung gehören.

§. 51.

In Schul- und Erziehungssachen übt das Bezirksamt nach Maßgabe der bestehenden Vorschriften das Aufsichtsrecht des Staates; es schreitet ein bezüglich der Sammlungen und Schulgelber und verhängt dießfalls die Exekuzion; es verhandelt und entscheidet, in soferne nicht der Gegenstand den höheren Behörden vorbehalten oder besonderen Organen zugewiesen ist, über Schulbaulichkeiten, über die Verpflichtung der Beschaffung von Einrichtungsstücken, Geräthen, Brennstoff und sonstigen Erfordernissen der Schule, und überwacht die Erhaltung der Schulgebäude und den Schulbesuch; es hat wegen gehörigen Besuches die gesetzlichen Mittel anzuwenden, und bei Beschwerden über das Verhalten der Lehrer einzuschreiten; es legt endlich die Schulrechnungen und Schulausweise den höheren Behörden vor.

75

§. 52.

Urząd powiatowy doglądać, wspierać i nauczać będzie podległe sobie gminy w miarę istniejących ustaw i porządków gminnych, w sprawach dotyczących się gmin, i rozstrzygać winien w tych przedmiotach, które mu w tym względzie ustawami i porządkami gminnymi przekazane zostaną.

§. 53.

Urząd powiatowy starać się winien o to, ażeby w tych sprawach, które wchodzą w jego zakres urzędowy, w jego okręgu, dopełnianiami były rozporządzenia i przepisy praw i władz; w razie potrzeby użyć winien środków przymusu, które mu służą, i dodać prawnej pomocy innym, do przestrzegania ustaw postanowionym władzom, urządóm i organóm, na ich żądanie.

§. 54.

Jeżeli nie wystarczą środki, jakie im służą do utrzymania lub przywrócenia spokoju i bezpieczeństwa, albo do wykonania ustaw i rozporządzeń, wówczas urząd powiatowy wezwać winien władzę wyższą o dodanie pomocy wojskowej.

W przypadkach nagłych, gdy zwłoka zagraża niebezpieczeństwem, urząd powiatowy ma prawo zarekwirować pomoc wojskową wprost, pod odpowiedzialnością przełożonego urzędu, o czém jednakże uczynić natychmiast winien relację do władzy wyższej.

§. 55.

Stosunek, w jakim urząd powiatowy zostaje do żandarmerji i innych korpusów strażniczych, uregulowanym jest w ustawach i przepisach osobno dla tychże wydanych.

§. 56.

Środków prawnych służących urzędowi powiatowemu do utrzymania swęj powagi i skarcenia wszelkich czynności ubliżających swęj powadze, użyć winien ten urząd w wydarzających się przypadkach w miarę istniejących przepisów.

Oddział drugi.

W sprawach sądowych.

§. 57.

Zakres urzędów powiatowych, co do spraw sądownictwa karnego i cywilnego, oznaczonym zostaje w sposób następujący:

§. 52.

Das Bezirksamt überwacht, unterstützt und befehrt die ihm unterstehenden Gemeinden nach Maßgabe der Gesetze und Gemeinde-Ordnungen in der Verwaltung der Gemeinde-Angelegenheiten, und entscheidet in denselben über die ihm durch die Gesetze und Gemeinde-Ordnungen zugewiesenen Gegenstände.

§. 53.

Das Bezirksamt hat zu sorgen, daß in den der Amtswirksamkeit desselben angehörenden Geschäftszweigen, innerhalb des Bezirkes, die gesetzlichen Anordnungen und die Verfügungen der Behörden vollzogen werden: es bringt nöthigenfalls die ihm dießfalls zustehenden Zwangsmittel zur Anwendung, und leistet anderen zur Handhabung der Gesetze bestellten Behörden, Aemtern und Organen hierzu, über deren Einschreiten, den gesetzlichen Beistand.

§. 54.

Reichen die ihm zu Gebote stehenden Mittel zur Aufrechthaltung oder Wiederherstellung der Ruhe und Sicherheit, oder zum Vollzuge der Gesetze und Anordnungen nicht aus, so hat sich das Bezirksamt wegen der erforderlichen Militär-Assistenz an die höhere Behörde zu wenden.

In dringenden Fällen, und wenn Gefahr am Verzuge ist, hat das Bezirksamt das Recht, die Militär-Assistenz unter eigener Verantwortung des Amtsvorstehers unmittelbar zu requiriren, wovon jedoch sogleich die Anzeige an die höhere Behörde zu machen ist.

§. 55.

Die Beziehungen des Bezirksamtes zur Gend'armerie und den sonstigen Wachkörpern werden durch die dafür bestehenden besonderen Gesetze und Vorschriften geregelt.

§. 56.

Die dem Bezirksamte zu Gebote stehenden gesetzlichen Mittel zur Wahrung seines Ansehens und zur Hintanhaltung von Mißachtung sind bei vorkommenden Fällen nach Maßgabe der bestehenden Vorschriften in Anwendung zu bringen.

Zweiter Abschnitt.

In Angelegenheiten der Justizpflege.

§. 57.

Der Wirkungskreis der Bezirksämter in Gegenständen der Straf- und Zivilgerichtsbarkeit wird in folgender Art bestimmt:

A. Sądownictwo karne.

§. 58.

Do urzędu powiatowego, jako sądu powiatowego, należy sądownictwo karne w pierwszej instancji, śledztwo, rozprawy i rozstrzygnięcie w całym zakresie, co do wszystkich przestępstw, nie przydzielonych władzom innym.

§. 59.

Do urzędu powiatowego, jako sądu powiatowego, należą dalej wszystkie czynności urzędowe, które mu są przekazane w ustawie o postępowaniu sądownym karnym.

§. 60.

Trybunały pierwszej instancji są upoważnione, delegować do pojedynczych czynności służącego im sądownictwa karnego względem zbrodni i wykroczeń, n. p. do wysłuchania świadków, stawienia do ócz, oglądnięcia naoczno i t. d. urzędy powiatowe, lub wezwać takowe o uskutecznienie tych czynności; dla tego też urząd powiatowy pełnić będzie urządowanie swoje, jako władza pomocnicza, względem wszystkich takich czynności sądownictwa karnego, które mu polecane będą przez trybunały pierwszej instancji.

B. Sądownictwo cywilne.

§. 61.

Zakres działania urzędów powiatowych pod względem sądownictwa cywilnego w sprawach spornych i niespornych, określonym jest w normie jurysdykcji i w przepisach do jej przeprowadzenia wydanych.

Tutaj stanowi się tylko to, iż urząd powiatowy jako sąd powiatowy, winien jest we wszystkich przypadkach, gdy przez jego pośrednictwo w sprawach tak spornych, jakoteż niespornych, czynność urzędowa trybunału pierwszej instancji ułatwioną być może, dodać temuż trybunałowi pomocy swojej, bądź że idzie o doręczenie, lub wykonanie rozstrzygnięć sądowych, bądź o uskutecznienie opieczętowania inwentarza, oszacowania i licytacje, bądź o wysłuchanie świadków, o oglądnięcie przedmiotu, lub inne dochodzenia, albotóż o jakie bądź inne czynności.

A. Strafgerichtsbarkeit.**§. 58.**

Dem Bezirksamte kommt als Bezirksgericht die Strafgerichtsbarkeit in erster Instanz, die Untersuchung, Verhandlung und Entscheidung im vollen Umfange über alle, Uebertretungen zu, welche nicht anderen Behörden zugewiesen sind.

§. 59.

Dem Bezirksamte als Bezirksgericht stehen ferner alle jene Amtshandlungen zu welche die Strafprozeß-Ordnung demselben zuweist.

§. 60.

Die Gerichtshöfe erster Instanz sind berechtigt, einzelne Akte der ihnen zukommenden Strafgerichtsbarkeit über Verbrechen und Vergehen, z. B. Vornahme von Zeugenverhören Gegenstellungen, Beaugenscheinigungen 2c. 2c. an die Bezirksämter zu delegiren, oder dieselben um deren Vornahme zu ersuchen; daher wird das Bezirksamt auch noch als Hilfsbehörde rücksichtlich aller derlei ihm von den Gerichtshöfen erster Instanz übertragenen strafgerichtlichen Akte zu fungiren haben.

B. Zivilgerichtsbarkeit.**§. 61.**

Der Wirkungskreis der Bezirksämter in Beziehung auf die Zivilgerichtsbarkeit in und außer Streitsachen, wird durch die Jurisdiktions-Norm und die Vorschriften zu deren Ausführung bestimmt.

Hier wird nur festgesetzt, daß das Bezirksamt als Bezirksgericht in allen Fällen, wo in oder außer Streitsachen die Amtshandlung des Gerichtshofes erster Instanz durch seine Vermittlung erleichtert werden kann, es möge sich dabei um den Vollzug von Zustellungen oder gerichtlichen Entscheidungen, Sperrern, Inventuren, Schätzungen und Feilbiethungen, um die Vornahme von Zeugenverhören, Augenscheinen und anderen Erhebungen oder sonst um was immer für Akte handeln, dem erwähnten Gerichte hilfreiche Hand zu leisten habe.

Oddział trzeci.

W sprawach podatkowych i kasowych.

1. W ogólności.

§. 62.

Urzędy powiatowe dopełniać będą tych czynności w sprawach podatkowych, rachunkowych i kasowych, które im są polecone na mocy niniejszego rozporządzenia, lub osobnych przepisów.

2. W szczególności.

§. 63.

Urząd powiatowy dodawać winien pomocy przy przeprowadzeniu i peryodycznej rewizji katastru powszechnego podatków gruntowych, i utrzymywać takowy w ewidencji.

§. 64.

Tenże urząd obowiązany jest zbierać i sprawdzać szczegóły względem dochodów z czynszu domowego w tych miejscach, w których na ten cel nie ma ustanowionych osobnych organów, tudzież czynić dochodzenia potrzebne względem wymierzenia podatku klasycznego od domów, albo nowo zbudowanych, albo rozszerzonych, i temuż podatkowi podlegających, jakoteż mieć staranie o utrzymanie w ewidencji katastru podatku klasowego domowego.

§. 65.

W celu wymierzenia podatku zarobkowego, urząd powiatowy obowiązany jest dochodzić potrzebnych do tego szczegółów, i czynić wnioski swoje.

§. 66.

Fasze co do podatku dochodowego i doniesienia winien przyjmować urząd powiatowy i przedkładać takowe z opinią swoją.

§. 67.

Urząd podatkowy, podlegający urzędowi powiatowemu, uczyni rozdział indywidualny podatków bezpośrednich i dodatków do nich, i poda takowe do wiadomości gmin, po zatwierdzeniu urzędu powiatowego.

Również obowiązany jest urząd podatkowy odbierać, obliczać i odwozić podatki i dodatki. Osobne przepisy określają, jak dalece gminy pomocy swój w tym przedmiocie udzielać winny.

Dritter Abschnitt.

In Steuer- und Kaffesachen.

1. Im Allgemeinen.

§. 62.

Die Bezirksämter haben in Steuer-, Rechnungs- und Kaffesachen jene Amtshandlungen zu vollziehen, die ihnen durch gegenwärtige Vorschrift oder besondere Anordnungen übertragen werden.

2. Insbesondere.

§. 63.

Das Bezirksamt hat bei der Ausführung und periodischen Revision des allgemeinen Grundsteuer-Katasters mitzuwirken, und für die Evidenzhaltung desselben zu sorgen.

§. 64.

Es hat zur Einsammlung und Richtigstellung der Angaben über die Hauszins-Erträgnisse in jenen Orten, in welchen dafür nicht eigene Organe bestellt sind, und zur Bemessung der Hausklassensteuer, bei neu erbauten oder erweiterten, dieser Steuer unterliegenden Gebäuden die nöthigen Einleitungen zu treffen, und für die Evidenzhaltung des Gebäudeklassensteuer-Katasters zu sorgen.

§. 65.

Zum Behufe der Bemessung der Erwerbsteuer ist das Bezirksamt verpflichtet, die erforderlichen Erhebungen zu pflegen und seine Anträge zu erstatten.

§. 66.

Die Einkommensteuer-Bekanntnisse und Anzeigen sind vom Bezirksamte zu sammeln und gutächtlich vorzulegen.

§. 67.

Das dem Bezirksamte unterstehende Steueramt besorgt die individuelle Vorschreibung der direkten Steuern und der Zuschläge zu denselben, und gibt solche, nachdem sie die Bestätigung des Bezirksamtes erhalten hat, den Gemeinden bekannt.

Ebenso liegt dem Steueramte ob: die Einhebung, Verrechnung und Abfuhr dieser Steuern und Zuschläge. Besondere Vorschriften bestimmen, in wieferne dabei die Mitwirkung der Gemeinden in Anspruch genommen wird.

§. 68.

Urząd podatkowy winien wykazać urzędowi powiatowemu zaległości w podatkach i dodatkach w terminie przepisany; ten zaś urząd ściągnać takowe nakaze w drodze egzekucyi w miarę istniejących przepisów.

Wnioski względem opuszczenia podatków, przedłużania terminu ich opłaty, i znizienia ich kwoty, należy przedkładać władzy wyższej.

§. 69.

Urząd powiatowy dochodzić i sprawdzać winien wielkość szkód elementarnych, z powodu których strony żądają opuszczenia czasowego podatków, i przedkładać będzie sprawdzone szczegóły władzy wyższej; tój władzy należy także natychmiast uczynić relacyę dla kontroli wielkości szkody, jeżeli podane będą prośby o opuszczenie podatków z tego tytułu.

§. 70.

W przedmiocie wymierzania i poboru należytości stemplowych, tudzież należytości bezpośrednich od interesów prawnych, dokumentów, pism i czynności urzędowych, urząd powiatowy i podległy mu urząd podatkowy winien się stosować do przepisów istniejących.

§. 71.

Urząd podatkowy, podległy urzędowi powiatowemu, winien jest pobierać, zachowywać i prowadzić w rachunkach inne przydzielone mu dochody rządowe, taksy, renty z dóbr rządowych i lasów, tudzież innych pieniędzy konkurencyjnych, nie będących podatkowemi dodatkami.

§. 72.

Wyплаты, czynione z powodu uwolnienia gruntów od ciężarów, pobierać będzie, przy zachowaniu instrukcyi do tego przedmiotu się odnoszącej, urząd podatkowy; zapisze takowe w rubryce percepty i odwiezie do kas, do których należy.

§. 73.

Urząd podatkowy obowiązany jest zachowywać i prowadzić w rachunkach kasowych majątek sierót, tudzież depozyta sądowe i polityczne.

§. 74.

Na szczególne polecenie urząd podatkowy winien jest dopełniać jeszcze innych czynności kasowych, jakoto: wypłacać stałe należytości, przyjmować i wydawać pieniądze na rachunek kas innych i t. p.

§. 68.

Das Steueramt hat die Rückstände an Steuern und Zuschlägen in den vorschriftmäßigen Fristen dem Bezirksamte nachzuweisen, welches nach Maßgabe der bestehenden Exekuzionsvorschriften das Amt zu handeln berufen ist.

Anträge auf Steuernachlässe, Zufristungen und Herabsetzung sind der höheren Behörde vorzulegen.

§. 69.

Die Erhebungen über den Umfang von Elementarschäden, für welche zeitliche Steuernachlässe angesprochen werden, sind vom Bezirksamte vorzunehmen und an die höhere Behörde zu leiten, welcher auch, wenn Steuernachsichtsgesuche aus diesem Titel vorkommen, sogleich zur Kontrolle der Schadenerhebungen die Anzeige zu erstatten ist.

§. 70.

In Absicht auf die Bemessung und Einhebung der Stempel- und unmittelbaren Gebühren von Rechtsgeschäften, Urkunden, Schriften und Amtshandlungen, benimmt sich das Bezirksamt und das demselben zugewiesene Steueramt nach den bestehenden Vorschriften.

§. 71.

Das dem Bezirksamte unterstehende Steueramt hat die Einhebung, Verwahrung und Verrechnung der dahin zugewiesenen sonstigen Staatsgefälle, der Lizenzen, Domänen und Forstrenten, sowie der nicht in Steuerzuschlägen bestehenden Konkurrenzgelder zu besorgen.

§. 72.

Die Grundentlastungs-Zahlungen sind unter Anwendung der dießfälligen Instruktion vom Steueramte einzuheben, in Empfang zu stellen, und an die betreffenden Kassen abzuführen.

§. 73.

Das Steueramt ist zur Verwahrung und kassenmäßigen Verrechnung des Waisenvermögens, sowie der gerichtlichen und politischen Depositen verpflichtet.

§. 74.

Ueber besondere Weisungen hat endlich das Steueramt noch andere Kasseverrichtungen, als: Leistung stehender Bezüge, Vollzug von Empfängen und Auslagen für Rechnung anderer Kassen u. dgl., zu besorgen.

B.

Najwyższe przepisy o urządzeniu i działaniu urzędów władz obwodowych,

(wydane na mocy najwyższego postanowienia z dnia 14. Września 1852).

Rozdział pierwszy.

O urządzeniu władzy obwodowej.

§. 1.

Władza obwodowa jest władzą wyższą polityczno-administracyjną w naczynym jej obrębie administracyjnym, a w ogólności jest władzą pośrednią kierującą, dozującą i wykonawczą między namiestnictwem a władzami, urzędami i innymi funkcyonaryuszami, we wszystkich sprawach, wchodzących w kres namiestnictwa, o ile rozporządzenia szczegółowe nie stanowią nic innego.

§. 2.

Pod względem toku czynności władza obwodowa uodlega wprost władzy krajowej politycznej, zaś we względzie podatkowania bezpośredniego władzy krajowej podatkowej, i obowiązana jest czynić tymże władzom relacye i doniesienia, wypełniać ich polecenia i wykonywać rozporządzenia od nich wydane.

§. 3.

Pod władzami obwodowymi stoją urzędy powiatowe, co się tyczy ich zakresu działania politycznego, dalej urzędy polityczne tych miast, które nie podlegają żadnemu urzędowi powiatowemu, i również nie są podległe wprost Namiestnikowi i namiestnictwu; administracye tych zakładów i funduszów, które są oddane pod naczelną kierunek i dozór władzy obwodowej; indywidua ustanowione przez rząd do pełnienia służby sanitarniej i budowniczej w okręgach urzędowych, o ile we względzie urzędników budowniczych nie obowiązują szczególne przepisy, a w ogólności wszystkie urzędy i wszyscy funkcyonaryusze w obwodzie, nie będący poddanyimi pod osobną władzę wyższą wojskową, sądową lub administracyjną.

Władza obwodowa odbierać będzie od podległych jej urzędów administracyjnych relacye i doniesienia, i udzielać im winna tak poleceń swoich, jakoteż rozporządzeń władzy wyższej celem ich wykonania i stosowania się według nich.

B.

Allerhöchste Bestimmungen

über die

Einrichtung und Amtswirksamkeit der Kreisbehörden,

(festgesetzt mit Allerhöchster Entschliessung vom 14. September 1852.)

Erstes Hauptstück.**Einrichtung der Kreisbehörde.****§. 1.**

Die Kreisbehörde ist für das ihr zugewiesene Verwaltungsgebiet die politische administrative Oberbehörde, und überhaupt für die der Statthalterei zugewiesenen Geschäftszweige zwischen derselben und den der Kreisbehörde untergeordneten Behörden, Aemter und anderen Organen, die leitende, überwachende und vollziehende Mittelbehörde, soweit nicht besondere Anordnungen eine andere Bestimmung enthalten.

§. 2.

Die Kreisbehörde ist in Bezug des Geschäftszuges zunächst der politischen Landesbehörde, hinsichtlich der Angelegenheiten der direkten Besteuerung hingegen der Steuerlandesbehörde untergeordnet und verpflichtet, an diese Behörden Berichte und Anzeigen zu erstatten, deren Aufträge zu befolgen, und die von ihnen erlassenen Anordnungen zu vollziehen.

§. 3.

Unter den Kreisbehörden stehen die Bezirksämter, in soweit es deren politischen Wirkungskreis betrifft; die politischen Aemter jener Städte, welche keinem Bezirksamte unterstehen, und nicht unmittelbar dem Statthalter und der Statthalterei untergeordnet sind; die Verwaltungen jener Anstalten und Fonds, welche der Oberleitung oder Ueberwachung der Kreisbehörde zugewiesen sind; die von der Regierung für den öffentlichen Sanitäts- und Baudienst in den Amtsbezirken bestellten Individuen, in soferne in Ansehung der Baubeamten nicht besondere Anordnungen bestehen, und überhaupt alle Aemter und Organe im Kreise, welche nicht der militärischen oder gerichtlichen, oder einer eigenen administrativen Oberbehörde untergeordnet sind.

Die Kreisbehörde hat von den unterstehenden Verwaltungs-Organen Berichte und Anzeigen zu empfangen, und ihnen ihre Aufträge, sowie die Anordnungen der höheren Behörde zur Darnachachtung und Vollziehung mitzuthellen.

§. 4.

Przełożonemu nad władzą obwodową należą się przy uroczystościach publicznych w obwodzie takie prerogatywy, jakie ma prawnie reprezentant Monarchy.

On kieruje czynnościami urzędowymi władzy obwodowej, i jest za nie odpowiedzialnym.

Nazwa przełożonych nad władzami obwodowymi oznaczona będzie przy przeprowadzeniu organizacyi, przyczém wzgląd miany będzie na nazwy podobne, które w każdym kraju koronnym dawniej istniały.

Przełożony nad władzą obwodową będzie mieć charakter radcy namiestniczego, jeżeli mu nie będzie dana wyraźnie wyższa ranga.

§. 5.

Personale władzy obwodowej składać się będzie z przełożonego, z komisarza zastępującego jego miejsce, mającego rangę i płacę sekretarzy namiestniczych, z innych komisarzy w potrzebnej liczbie, z praktykantów koncepcyjnych, lekarza obwodowego, sekretarza, registranta, nakoniec z kancelistów i sług urzędowych.

Dyurnistów można wprawdzie przyjmować w razie potrzeby i jak długo takowa trwa, przy zachodzącej nagłości spraw; jednakże wprzód lub następnie należy na to uzyskać pozwolenie Namiestnika.

§. 6.

Szemat usystemizowanych plac dla urzędników i sług, ustanowionych przy władzach politycznych i sądowych, oznacza, jakie płace i emolumenta pobierać będzie personale władz obwodowych, i w jakiej klasie dyetalnej umieszczeni są urzędnicy władz obwodowych.

Przełożonemu nad władzą obwodową należy się wolne mieszkanie, jeżeli się takie znajduje w budynku urzędowym, lub stósowna kwota na pomieszkanie.

§. 7.

Urzędnicy tej samej kategorii, ustanowieni przy władzach obwodowych, mają równą rangę, chociaż ich płaca nie jest jednaką.

Z wyjątkiem komisarza, zastępującego miejsce przełożonego, który należy do kategorii sekretarzy namiestniczych, posuwać się będą stopniowo do plac wyższych wszyscy komisarze, sekretarze i kanceliści, w granicach każdej takiej kategorii, a urzędnicy każdej z tych kategorii stanowić będą przy wszystkich władzach obwodowych kraju jeden stan konkretny. Praktykanci koncepcyowi należą do stanu namiestnictwa i przydzielonymi będą władzom obwodowym w miarę potrzeby.

§. 4.

Dem Vorsteher der Kreisbehörde gebühren bei öffentlichen Feierlichkeiten im Kreise die dem Repräsentanten des Landesfürsten vorschristmäßig zustehenden Vorzüge.

Er leitet die Geschäftsführung der Kreisbehörde, und ist für dieselbe verantwortlich.

Die Benennung der Vorsteher der Kreisbehörden wird mit Rücksicht auf die früher bestandenen analogen Benennungen in jedem Kronlande bei der Vollziehung der Organisirung bestimmt werden.

Dem Vorsteher der Kreisbehörde kommt der Charakter eines Statthaltererräthes zu, wenn ihm nicht ausdrücklich ein höherer Rang verliehen wird.

§. 5.

Das Personale der Kreisbehörde besteht aus dem Vorsteher, einem stellvertretenden Kommissäre mit dem Range und Gehalte der Statthaltersekretäre, der sonst erforderlichen Anzahl Kommissäre, aus Konzeptspraktikanten, einem Kreisarzte, einem Sekretäre, Registratorn, dann aus Kanzlisten und Amtsdienern.

Diurnisten können im Erfordernißfalle und für die Dauer desselben ausnahmsweise bei eintretender Dringlichkeit zwar aufgenommen, die nachträgliche oder vorläufige Bewilligung aber muß bei dem Statthalter angefragt und erwirkt werden.

§. 6.

Welche Gehalte und Bezüge dem bei den Kreisbehörden verwendeten Personale zukommen, und in welcher Diätenklasse die Beamten der Kreisbehörden stehen, wird durch das Schema der systemisirten Bezüge der Beamten und Diener bei der politischen und gerichtlichen Behörden bestimmt.

Dem Vorsteher der Kreisbehörde gebührt eine freie Wohnung, wenn eine im Amtsgebäude vorhanden ist, oder ein angemessenes Quartiergeld.

§. 7.

Die bei den Kreisbehörden angestellten Beamten derselben Kategorie stehen im Range gleich, wenn auch ihr Gehalt verschieden ist.

Mit Ausnahme des stellvertretenden Kommissärs, der in die Kategorie der Statthaltersekretäre gehört, ist die Vorrückung der Kommissäre, Sekretäre und Kanzlisten innerhalb jeder dieser Kategorien in die höhere Gehaltsstufe eine graduelle, und die Beamten jeder dieser Kategorien haben bei allen Kreisbehörden eines Landes einen Kontraktstatus zu bilden. Die Konzeptspraktikanten gehören in den Status der Statthaltereirei, und werden den Kreisbehörden nach Maßgabe des Bedürfnisses zugewiesen.

§. 8.

Dla spraw dotyczących się podatkowania bezpośredniego, dodani będą władzom obwodowym osobni urzędnicy, mający tytuł inspektorów i podinspektorów podatkowych i podlegający wprost przełożonemu nad władzą obwodową. Jeżeli potrzeba służby tego wymagać będzie, można będzie przydzielić jeszcze jednego lub kilku oficyałów.

Stosunek służbowy tych urzędników będzie uregulowany przepisem osobnym, wydanym przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, przyczém stosunek ich do władzy obwodowej oznaczony będzie w ten sposób, iż we wszystkich sprawach podatkowych, względem których władzy obwodowej służy prawo dozoru lub wykonania, inspektorowie to samo stanowisko przy tym urządzie zajmować będą, jakie według instrukcyi naznaczoném było inspektorom i podinspektorom podatkowym, ustanowionym dotąd przy starostwach powiatowych.

§. 9.

Oprócz tego dodani będą władzom obwodowym urzędnicy techniczni (urzędnicy budowniczcy) do załatwienia i pomocy w sprawach służby budownictwa publicznego; ci podlegać będą pod względem służby, władzy obwodowej, a co się tyczy karności, zostawać będą wprost pod dozorem przełożonego téjże władzy.

Zresztą stanowisko i działanie tych urzędników określoném zostanie szczególnymi rozporządzeniami.

§. 10.

W czasie nieobecności przełożonego nad władzą obwodową, lub przeszkody z jego strony, objąć winien komisarz, zastępujący jego miejsce, kierunek urzędowania, jeżeli Namiestnik nie zarządzi co innego; ten wypełniać będzie wszelkie obowiązki urzędu, które ma przełożony, na nim ciąży także odpowiedzialność za prowadzenie urzędowania w ciągu zastępstwa.

Oprócz tego przypadku zastępstwa, komisarz zastępujący będzie używanym przez przełożonego nad władzą obwodową w sposobie odpowiednim jego stanowisku urzędowemu.

§. 11.

Urzędnicy i słuźy przy władzy obwodowej podlegają w służbie przełożonemu nad władzą obwodową, i winni są stósować się do rozporządzeń jego, równie jak do przepisów objętych w instrukcyi, dla urzędów wydanj (§. 18).

§. 12.

Przełożony nad władzą obwodową winien kierować czynnością służbową urzędników i słuź, tudzież dodanych mu urzędników technicznych i podatko-

§. 8.

Für die Angelegenheiten der direkten Besteuerung werden den Kreisbehörden eigene Beamten mit dem Titel von Steuer-Inspektoren und Unter-Inspektoren in unmittelbarer Unterordnung unter den Vorsteher der Kreisbehörde beigegeben. Sollte es das Dienstbedürfniß erfordern, so kann demselben durch Zuteilung eines oder mehrerer Offizialen entsprochen werden.

Das dienstliche Verhältniß dieser Beamten wird durch eine besondere vom Finanzministerium im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern zu erlassende Vorschrift geregelt, wobei, bezüglich des Verhältnißes derselben zur Kreisbehörde, die Bestimmung zu gelten hat, daß die Inspektoren in allen Steuersachen, wobei der Kreisbehörde ein überwachender oder ausübender Wirkungskreis zusteht, bei diesem Amte dieselbe Stellung einzunehmen haben, welche den bisher bestandenen Steuer-Inspektoren und Unter-Inspektoren bei den Bezirkshauptmannschaften instruktionsmäßig zugewiesen war.

§. 9.

Den Kreisbehörden werden außerdem zur Besorgung und Hilfeleistung in den Gegenständen des öffentlichen Vaudienstes technische Beamte (Paubeamte) beigegeben, die in dienstlicher Beziehung der Kreisbehörde zu unterordnen, und zunächst unter die Disziplinar-Aufsicht des Vorstehers der Kreisbehörde zu stellen sind.

Im Uebrigen wird die Stellung und Wirksamkeit dieser Organe durch besondere Anordnungen bestimmt.

§. 10.

Im Falle der Abwesenheit oder Verhinderung des Vorstehers der Kreisbehörde hat der stellvertretende Kommissär, wenn nicht von dem Statthalter eine andere Vorkehrung getroffen wird, die Amtsleitung zu übernehmen, und alle dem Amtsvorsteher zukommenden Verpflichtungen zu erfüllen, in welcher Hinsicht ihm auch die Verantwortung für die Geschäftsführung während der Dauer der Vertretung obliegt.

Außer dem Falle der Vertretung ist der stellvertretende Kommissär von dem Kreisvorsteher in der seiner sonstigen ämlichen Stellung angemessenen Art gehörig zu verwenden.

§. 11.

Die Beamten und Diener der Kreisbehörde sind in ihrer Dienstleistung dem Vorsteher der Kreisbehörde untergeordnet und verpflichtet, sich nach den Anordnungen desselben und nach den Bestimmungen des Amts-Unterrichtes (§. 18) zu verwenden.

§. 12.

Der Vorsteher der Kreisbehörde hat die Beamten und Diener derselben, und die ihm beigegebenen technischen und Steuerbeamten (§§. 8 und 9) in deren Dienstleistung

wych (§§. 8. i 9.), czuwać nad pełnieniem służby tychże, jakoteż nad pełnieniem służby urzędników i sług przy urzędach powiatowych, a w ogóle nad wszystkimi podległymi jemu urzędami i funkcyonaryuszami: powinien wymagać od nich wykonania przepisanego i dokładnego obowiązków, napominać, ganić i zagrażać karą, a w razie potrzeby, ukarać zawieszeniem w służbie płacy.

O zawieszeniu nakazaném należy bezzwłocznie uczynić relacyę do Namiestnika, jeżeli zaś idzie o urzędnika, któremu w urzędzie powiatowym powierzone jest urządowanie sądowe, równocześnie także do Prezydenta sądu krajowego wyższego, jeżeli zaś zawieszony jest urzędnikiem podatkowym (§. 8.), do władzy podatkowej.

§. 13.

Dla mianowania na przełożonego nad władzą obwodową, równie jak na komisarza zastępcę, Namiestnik uczyni przedstawienie Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Mianowanie zaś pozostawioném jest Jego C. K. Mości.

Mianowanie innych komisarzów i lekarza obwodowego należy do Ministra Spraw Wewnętrznych na przedstawienie trójki przez Namiestnika.

Urzędników manipulacyjnych mianować będzie Namiestnik na przedstawienie przełożonego obwodu.

Ustanowienie sług, tudzież przyjmowanie dyurnistów, o ile takowe miejsce mieć może (§. 5), należy do przełożonego nad władzą obwodową.

Inspektorów i podinspektorów podatkowych mianuje Ministerstwo Skarbu na przedstawienie Władzy podatkowej krajowej, która przedłoży wnioski swoje do mianowania przez Naczelnika kraju, jeżeli jój przełożony sam nie jest oraz Naczelnikiem kraju.

Urzędników technicznych przy władzach obwodowych mianować będzie Ministerstwo Handlu i Budowli publicznych na przedstawienie Namiestnika.

Przełożony nad władzą obwodową mocen jest udzielać uwolnienia od służby komisarzowi zastępcy, urzędnikowi podatkowemu lub budowniczem na dni czternaście, innym zaś urzędnikom i sługom przy władzy obwodowej na cztery tygodnie.

Wnioski, tyczące się uwolnienia od pełnienia służby na czas dłuższy, tudzież tyczące się nadania nagród i zapomożeń, przeniesienia na stan spoczynku do czasu lub na zawsze, wymierzenia emolumentów sęcynkowych dla urzędników i sług przy władzy obwodowej, oznaczenia pensyi, prowizyi, a w ogólności wnioski względem należytości dla pozostałych wdów i sierót po zmarłych urzędnikach i sługach, przedłożyć należy władzy wyższej do dalszego dochodzenia rzeczy, i do rozstrzygnięcia, jeżeli przedmiot wchodzi w jój zakres.

zu leiten, und sowohl dieselben als auch die Beamten und Diener der Bezirksämter und überhaupt der ihnen untergeordneten Aemter und Organe in deren Geschäftsführung zu überwachen, sie zur ordnungsmäßigen und genauen Pflichterfüllung zu verhalten und gegen dieselben mit Mahnungen, Verweisen und Strafandrohungen, und nöthigen Falles mit Suspension vom Dienste und Gehalte vorzugehen.

Die verhängte Suspension ist unverzüglich dem Statthalter, und zugleich, falls es sich um einen Beamten, dem bei einem Bezirksamte die judizielle Geschäftsführung anvertraut ist, handelt, dem Oberlandesgerichts-Präsidenten, wenn derjenige, den die Suspension trifft, hingegen ein Steuerbeamter (§. 8) ist, der Steuerbehörde anzuzeigen.

§. 13.

Für die Stelle des Vorstehers der Kreisbehörde, sowie für jene der stellvertretenden Kommissäre, erstattet der Statthalter den Vorschlag an den Minister des Innern.

Die Ernennung ist Seiner Majestät vorbehalten.

Die Ernennung der übrigen Kommissäre und des Kreisarztes steht über Terna-vorschlag des Statthalters dem Minister des Innern zu.

Die Manipulationsbeamten ernennt über Vorschlag des Kreisvorstehers der Statthalter.

Die Anstellung der Dienerschaft, sowie die Aufnahme von Diurnisten, in soferne solche stattfinden kann (§. 5), steht dem Vorsteher der Kreisbehörde zu.

Die Steuer-Inspektoren und Unter-Inspektoren ernennt das Finanzministerium über Antrag der Steuer-Landesbehörde, welche, wenn ihr Vorsteher nicht zugleich Landes-Chef ist, ihren Befehlsvorschlag im Wege des Landes-Chefs vorzulegen hat.

Die technischen Beamten der Kreisbehörden werden über Vorschlag des Statthalters vom Ministerium für Handel und öffentliche Bauten ernannt.

Der Vorsteher der Kreisbehörde ist ermächtigt, dem stellvertretenden Kommissäre, oder einem Steuer- oder Baubeamten auf vierzehn Tage, und den übrigen Angestellten der Kreisbehörde auf vier Wochen Urlaub zu gewähren.

Die Anträge auf ausgedehntere Urlaube, auf Ertheilung von Belohnungen und Aushilfen, wegen Versetzung in den bleibenden oder zeitlichen Ruhestand und wegen Bemessung der Ruhegenüsse für die Beamten und Diener der Kreisbehörde, dann wegen Bestimmung der Pensionen, Provisionen und überhaupt der Gebühren für die zurückgebliebenen Angehörigen verstorbener Beamten und Diener, sub der vorgesehnen Behörde zur weiteren Verhandlung, und nach Maßgabe des dieser Behörde eingeräumten Wirkungskreises zur Entscheidung vorzulegen.

§. 14.

Kary w drodze dyscyplinarnej nad personelem władzy obwodowej oznaczać będzie, jeżeli nie wystarczy moc nadana przełożonemu urzędowi, Namiestnik, a w wyższym ciągu Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Jeżeli idzie o urzędnika technicznego, wówczas rozstrzygać będzie w wyższym ciągu Ministerstwo Handlu i Budowli publicznych po zniesieniu się z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.

Postępowanie w drodze dyscyplinarnej przeciw urzędnikowi podatkowemu, wspomnianemu w §. 8., należy do władzy podatkowej krajowej i do Ministerstwa Skarbu, a według okoliczności w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.

Tylko Jego C. K. Mość oddać może od urzędu przełożonego obwodowego lub komisarza zastępcę; oprócz tych oddać może od urzędu urzędników i sług ta sama władza, która ma prawo ich mianowania. przy ściśle zachowaniu obowiązujących w tej mierze przepisów, mianowicie za przybraniem dwóch radców sądowych, gdy idzie o oddalenie urzędników.

§. 15.

Na potrzeby kancelaryjne, dające się opędzić ryczałtowo, tudzież na opał i na oświetlenie lokalności urzędowych, wyznaczoną będzie władzy obwodowej kwota ryczałtowa.

Rzeczy potrzebne do urządzenia kancelaryi sprawiane będą za pozwoleniem namiestnictwa i za składaniem rachunków, mniej ważne rzeczy i naprawy może sprawić i nakazać przełożony urzędowi aż do kwoty stu zlr. m. k. w ciągu jednego roku, jednakże winien o tém uczynić relację do władzy krajowej i złożyć jej rachunek.

§. 16.

Za podróże w służbie odbyte w obwodzie, przełożony władzy obwodowej otrzyma stosowne wynagrodzenie ryczałtowe, inni zaś urzędnicy i słudzy otrzymają karty na dni i mile obliczone, które w razie podróży urzędowych eraryum, zaś w razie podróży w interesie strón przedsiębranych, strony opłacać będą.

Wykazy tych kosztów sprawdzać będzie przełożony obwodu pod względem czynności i czasu w nich wyrażonego, zawiduje takowe, jeżeli nie zachodzi żadna wątpliwość, i przedłoży je co miesiąc namiestnictwu do adjustowania.

W razie podróży w interesie Dworu lub za obrębem obwodu w służbie odbytych, urzędnicy przy władzy obwodowej otrzymają dyety według normaliów i koszta podróży.

§. 14.

Die Disziplinar-Strafgewalt über das Personale der Kreisbehörde wird, in soweit die Befugnisse des Amtsvorstehers nicht ausreichen, von dem Statthalter, und in höherer Linie vom Ministerium des Innern ausgeübt.

Betrifft es einen technischen Beamten, so entscheidet in höherer Linie das Ministerium für Handel und öffentliche Bauten über Rücksprache mit dem Ministerium des Innern.

Die Disziplinarbehandlung eines der im §. 8. erwähnten Steuerbeamten steht der Steuer-Landesbehörde und dem Finanzministerium, nach Umständen im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern zu.

Die Entlassung eines Kreisvorstehers und eines stellvertretenden Kommissärs ist der Entscheidung Seiner Majestät vorbehalten; sonst wird die Entlassung von Beamten und Dienern unter genauer Beobachtung der hierüber bestehenden Vorschriften, insbesondere über die Zuziehung zweier Justizräthe, bei Entlassung von Beamten von jener Behörde auszusprechen seyn, welcher das Ernennungsrecht zukömmt.

§. 15.

Für die zur Pauschalbehandlung geeigneten Kanzlei-Erfordernisse und für die Beheizung und Beleuchtung der Amtslokalitäten wird der Kreisbehörde ein Pauschale bestimmt.

Die Anschaffung der Kanzlei-Einrichtungsstücke erfolgt über Bewilligung der Statthalterei und gegen Verrechnung; kleinere Anschaffungen und Reparaturen kann der Amtsvorsteher bis zu dem Betrage von Einhundert Gulden im Laufe eines Jahres unter Anzeige und Rechnungslegung an die Landesbehörde vornehmen lassen.

§. 16.

Für Dienstreisen im Kreise erhält der Vorsteher der Kreisbehörde eine angemessene Pauschalvergütung, die übrigen Angestellten der Kreisbehörde hingegen erhalten Tag- und Meßgelder, die bei offiziosen Reisen vom Herar, bei Reisen in Partelsachen von den Parteien vergütet werden.

Die Partikularien sind vom Kreisvorsteher in Absicht auf die darin aufgeführten Leistungen und Zeitverwendung zu prüfen, soweit sich in diesen Beziehungen kein Anstand ergibt, zu vidiren, und monatweise der Statthalterei zur Abjustirungs-Veranlassung vorzulegen.

Bei Hofreisen und bei Dienstreisen außerhalb des Kreises haben die Beamten der Kreisbehörde die normalmäßigen Diäten und Reisegebühren aufzurechnen.

Przełożony obwodu może nakazać, aby podległym mu urzędnikom dana była zaliczka na podróż aż do kwoty stu złr. m. k. z sumy zapasowej; będącej do jego rozporządzenia; o wyższe zaliczki starać się należy u Namiestnika.

§. 17.

Na wydatki urzędowe i zaliczki (§§. 15. i 16.) przełożony, nad władzą obwodową otrzyma pewną sumę zapasową; a ilekroć złoży rachunki z opędzonych z tej sumy wydatków, takowa uzupełniona zostanie przez asygnacyę kwoty za rzetelną uznanęj.

§. 18.

Osobna instrukcyja dla urzędów określi sposób, w jaki sprawy do władzy obwodowej przychodzące mają być przyjmowane, wypracowane i załatwiane, jak akta zachowywane i w porządku, łatwym do przeglądu, utrzymywane być winny.

Rozdział drugi.

Zakres działania władzy obwodowej.

A. W ogólności.

I. Zakres działania władzy obwodowej w sprawach administracyi politycznej.

§. 19.

Władza obwodowa powołaną jest do 'nadkierunku administracyi w obwodzie co do wszystkich w §. 1. wspomnianych interesów,' tudzież do wszelkich w sprawach téjże administracyi wymaganych zarządzeń w miarę ustaw i przepisów istniejących.

Pod tym względem więc działalność jej jest częścią nadzorczą, częścią wykonawczą i administracyjną.

§. 20.

Władza obwodowa obowiązana jest urzędy i organa podwładne (§. 3.) w załatwianiu spraw administracyjnych kontrolować, nauczać i naprowadzać, na zgodne z obowiązkami prowadzenie czynności nalegać i ku wykonaniu ustaw i rozporządzeń pomocy udzielać, zresztą w razie potrzeby bezpośrednio zarządzić kroki zaradcze.

Naczelnik obwodu obowiązany jest, ile razy tego widzi potrzebę; objeżdżać albo wszystkie albo niektóre powiaty urzędowe obwodu swego, lub też przez urzędnika obwodowego objeżdżać kazać.

Der Kreisvorsteher kann den ihm unterstehenden Beamten einen Reisevorschuß bis zum Belaufe von Einhundert Gulden aus der ihm zu Gebote stehenden Verlagssumme verabfolgen lassen; höhere Vorschußbeträge sind bei der Statthalterei anzufuchen.

§. 17.

Für vorkommende Amtsauslagen und Vorschüsse (§§. 15 und 16) erhält der Vorsteher der Kreisbehörde eine bestimmte Verlagssumme, welche, so oft er über die daraus bestrittenen Auslagen Rechnung legt, durch Anweisung des richtig befundenen Betrages zu ergänzen ist.

§. 18.

Ein besonderer Amtsunterricht wird bestimmen, in welcher Art die bei der Kreisbehörde einlangenden Geschäfte zu übernehmen, zu bearbeiten und zu erledigen, die Akten aufzubewahren und in übersichtlicher Ordnung zu erhalten sind.

Zweites Hauptstück.

Wirfungskreis der Kreisbehörde.

A. Im Allgemeinen.

I. Wirfungskreis der Kreisbehörde in Angelegenheiten der politischen Verwaltung.

§. 19.

Die Kreisbehörde ist zur Oberleitung der Verwaltung im Kreise für alle in dem §. 1 bemerkten Geschäfte und zu allen in den Angelegenheiten dieser Verwaltung erforderlichen Anordnungen nach Maßgabe der bestehenden Gesetze und Vorschriften berufen.

Ihre dabei eintretende Wirksamkeit ist theils eine überwachende, theils eine ausübende und administrative.

§. 20.

Die Kreisbehörde hat die unterstehenden Aemter und Organe (§. 3.) in der Besorgung der administrativen Angelegenheiten zu beaufsichtigen, zu befehlen und zurechtzuweisen, sie zur pflichtmäßigen Geschäftsführung anzuhalten und in der Vollziehung der Gesetze und Anordnungen zu unterstützen, und erforderlichen Falles durch unmittelbares Einschreiten Abhilfe zu schaffen.

Der Kreisvorsteher hat, so oft er es nöthig findet, entweder alle oder einzelne Amtsbezirke des Kreises zu bereisen, oder durch einen Kreisbeamten bereisen zu lassen.

Naczelnik obwodu na wszelki sposób obowiązany będzie, w ciągu lat trzech sam poobjeżdżać wszystkie powiaty swego obwodu.

Przytém nie tylko tego dochodzić będzie, czy tok odbywania czynności przy urzędach politycznych zgadza się z formalnościami przepisanimi, lecz też przekonać się powinien o należytem zachowaniu się i aplikacyi urzędników, tudzież o istotném wykonaniu tego, co przez ustawy lub zwierzchnicze zlecenia nakazaném zostało, a spostrzeżenia w tój mierze zrobione zarelacyonować do Szefa krajowego.

§. 21.

Władza obwodowa zarządza i rozstrzyga w pierwszej instancyi wszelkie przedmioty w obwodzie, które jój wyraźnie są przekazane do wykonania lub zarządu.

Wszelkie rekursa i zażalenia, wytoczone do wyższych władz przeciw zarządzeniom i rozstrzygnięciom, przez niższe władze polityczne w pierwszej instancyi wydanym, przedłożone być muszą władzy obwodowej, która takowe wynieść powinna przed władzę krajową do rozstrzygnięcia.

Władza obwodowa atoliż rozstrzygać będzie winna w drugiej instancyi:

- a) sprawy policyjne, kultury krajowej, konskrypcyjne, rekrutacyjne, podwodowe i o kwaterowania wtedy, kiedy decyzya nie jest wyraźnie poznaczoną wyższej władzy politycznej; niemniej téż
- b) inne sprawy, kiedy ze względów publicznych rozrządzenie na wniesione rekursa lub zażalenia naglącą jest rzeczą, w miarę wykazującej się tuż potrzeby. Od rozstrzygnięć władzy obwodowej wolny rekurs do władzy krajowej.

§. 22.

Władza obwodowa czuwać ma nad spokojnością, bezpieczeństwem i publicznym porządkiem w obwodzie.

Przełożony władzy obwodowej winien będzie pod tym względem ciągle bacznie mieć oko na okoliczności i stosunki obwodu, a wszelkie ważniejsze spostrzeżenia i zaszłości podać Szefowi krajowemu do wiadomości.

On odpowiedzialnym jest ściśle, iż wcześniej uchyloném będzie co zagraża bezpieczeństwu i spokojności w obwodzie, i że wszelkiemu naruszeniu tejże bezzwłocznie zaradzi całemi siłami prawnymi, w jego dyspozycyi będącemi, a w ogólności, iż zarządzi i wykona wszelkie środki, ku utrzymaniu lub przywróceniu porządku publicznego potrzebne.

§. 23.

Władza obwodowa czuwać będzie w obwodzie nad należytem ogłoszeniem i scisłym wszechstronném wypełnieniem ustaw, rozporządzeń i zleceń władz, i

Der Kreisvorsteher ist jedenfalls verpflichtet, im Laufe von drei Jahren alle Amtsbezirke seines Kreises selbst zu bereisen.

Dabei ist nicht bloß die formelle Geschäftsbehandlung der politischen Aemter zu untersuchen, sondern sich auch über das gehörige Benehmen und die Verwendung der Angestellten, und über die wirkliche Ausführung dessen, was durch die Gesetze oder höheren Weisungen aufgetragen war, die Ueberzeugung zu verschaffen, und über die gemachten Wahrnehmungen an den Landes-Chef Bericht zu erstatten.

§. 21.

Die Kreisbehörde verfügt und entscheidet in erster Instanz bezüglich jener Gegenstände im Kreise, welche ihr ausdrücklich zur Vollziehung oder Verwaltung zugewiesen sind.

Alle Rekurse und Beschwerden, welche gegen die von den unteren politischen Aemtern in erster Instanz getroffenen Anordnungen und Entscheidungen an die höheren Behörden ergriffen werden, müssen der Kreisbehörde vorgelegt werden, welche dieselben an die Landesstelle zur Entscheidung zu leiten hat.

Die Kreisbehörde soll jedoch

- a) in Polizei-, Landeskultur-, Konstriptions-, Rekrutierungs-, Vorspanns- und Bequartierungs-Angelegenheiten, in soferne das Erkenntniß nicht ausdrücklich der höheren politischen Behörde vorbehalten ist, dann
- b) in anderen Geschäften, wenn öffentliche Rücksichten eine Verfügung über die eingelangten Rekurse oder Beschwerden dringend erheischen, nach Maßgabe dieses Erfordernisses, die Entscheidung in zweiter Instanz schöpfen. Gegen solche Entscheidungen der Kreisbehörde steht der Rekurs an die Landesstelle offen.

§. 22.

Der Kreisbehörde liegt die Pflicht ob, für die Ruhe, Sicherheit und die öffentliche Ordnung im Kreise zu sorgen.

Der Vorsteher der Kreisbehörde hat in dieser Beziehung den Zuständen und Verhältnissen des Kreises seine fortwährende Aufmerksamkeit zuzuwenden, und alle wichtigeren Wahrnehmungen und Vorfällen dem Landes-Chef zur Kenntniß zu bringen.

Er ist dafür strenge verantwortlich, daß zur Beseitigung dessen, was die Sicherheit und Ruhe im Kreise bedroht, rechtzeitig das Geeignete vorgekehrt, jeder Störung derselben unverzüglich und mit allen ihm zu Gebote stehenden gesetzlichen Mitteln, begegnet, und überhaupt alle zur Erhaltung oder Herstellung der öffentlichen Ordnung erforderlichen Verfügungen getroffen und ausgeführt werden.

§. 23.

Die Kreisbehörde hat im Kreise für die gehörige Kundmachung und für die genaue und allseitige Vollziehung der Gesetze, Verordnungen und Verfügungen der Be-

w tym celu użyje w razie potrzeby środków zmuszających, prawnie jej przysługujących.

Takowa dozwala niższym urządóm politycznym potrzebnej asystencyi wojskowej, i czyni w téj mierze wezwania do właściwych komend wojskowych, nie tylko w tym razie, ale i wtenczas, gdy sama téj asystencyi potrzebuje dla przeprowadzenia własnych zarządzeń swych.

B. W szczególności.

§. 24.

Władzy obwodowej poruczonóm jest w miarę przepisów istniejących nadkierunek konskrypeyi i rekrutacyi w obwodzie, tudzież współdziałanie i urządzanie w sprawach dawania podwód, prowidowania i kwaterowania wojska.

Władza obwodowa kieruje losowaniem i odstawieniem do wojska, rozstrzyga czasowe uwolnienia od służby wojskowej, równie jak odstawienia z urzędu, i znosi się z dotyczącemi władzami wojskowemi względem dymisyonowania żołnierza w drodze koncertacyi lub laski.

Sprawy subarendacyjne odbywane będą albo przez władzę obwodową, albo za jej zleceniem przez podrzędne urzędy polityczne.

W razach, gdzie zachodzą wzajemne trudności między władzami wojskowemi i cywilnemi, sprawuje pośrednictwo naczelnik obwodu albo osobiście, albo przez urzędnika podwładnego ku temu zadelegowanego.

§. 25.

Gdzie idzie o założenie dróg, mostów i kanałów, o zakłady odwilzania i osuszenia, o regulacyę rzek i budowy zabezpieczenia brzegów, o założenie młynów, fabryk i innych przyrządów wodnych, o zrobienie śluz, o wystawienie przyrządów rzeczno-palowych, zastawnych lub spławnych, lub téż w ogólności o urządzenie budów, mających na celu użycie siły wodnej lub tyczących się rzeczy inundacyjnej lub innej publicznej, należy do władzy obwodowej udzielać konsensu do budowy prawnie wymaganego, na zasadzie przedsiębranego postępowania przepisanego, jeżeli takowe pozwolenie nie jest już wyższej władzy zastrzeżone.

W przypadkach, gdzie w przedmiocie budów lub przyrządów takowych skargi lub spory zachodzą, należy do władzy obwodowej rozstrzyganie w pierwszej instancyi, jeżeli sprawa nie wchodzi w zakres sądowy.

hören zu sorgen, und zu diesem Behufe erforderlichen Falles die gesetzlich zustehenden Zwangsmittel in Anwendung zu bringen.

Sie bewilliget den unteren politischen Aemtern die benöthigte Militär-Assistenz, und wendet sich dießfalls, sowie, wenn sie zur Ausführung ihrer eigenen Anordnungen dieser Assistenz bedarf, an die betreffenden Militärkommanden.

B. Insbesondere.

§. 24.

Der Kreisbehörde liegt nach Maßgabe der bestehenden Vorschriften die Oberleitung der Konfripzion und Rekrutirung im Kreise, sowie die Mitwirkung und Anordnung in Angelegenheiten der Vorspannsleistung, der Verpflegung und Einquartierung des Heeres ob.

Die Kreisbehörde leitet die Losung und Abstellung zur Armee, entscheidet über zeitliche Befreiungen vom Kriegsdienste und über die Abstellungen von Amtswegen, und verhandelt mit den betreffenden Militärbehörden über die Entlassung eines Soldaten im Konzertations- oder Gnadenwege.

Die Subarrondirungsverhandlungen werden von der Kreisbehörde, oder in ihrem Auftrage von den unterstehenden politischen Aemtern vorgenommen.

In Fällen gemeinschaftlicher Erhebungen zwischen Militär- und Zivilbehörden intervenirt der Kreisvorsteher entweder in eigener Person, oder durch einen ihm untergeordneten hiezu delegirten Beamten.

§. 25.

Wenn es sich um die Herstellung von Straßen, Brücken und Kanälen, um Bewässerungs- und Entwässerungs-Anlagen, um Flußregulirungen und Uferschutzbauten, um die Anlegung von Mühlen, Fabriken und sonstigen industriellen Werken an Wasser, oder von Klausen, Rechen und anderen Stau- oder Schwemm-Vorrichtungen, oder überhaupt um Bauführungen handelt, bei denen es auf die Benützung der Wasserkraft oder auf die Berücksichtigung von Inundations- oder sonstigen öffentlichen Interessen ankommt, steht der Kreisbehörde auf Grundlage der ordnungsmäßig gepflogenen Verhandlung die Ertheilung des gesetzlich erforderlichen Baukonsenses zu, insofern nicht eine solche Bewilligung einer höheren Behörde vorbehalten ist.

In Fällen, wo in Beziehung auf solche Baulichkeiten oder errichtete Bauwerke dieser Art Beschwerden vorkommen, oder Streitigkeiten entstehen, kommt der Kreisbehörde die Entscheidung in erster Instanz zu, sofern der Gegenstand nicht zur gerichtlichen Wirksamkeit gehört.

§. 26.

Stan dróg, mostów i gościńców publicznych w obwodzie jest przedmiotem obowiązkowej staranności władzy obwodowej.

Władza obwodowa czuwać będzie nad należytem onychże wystawieniem i utrzymaniem, a spostrzeżone wady starać się będzie usunąć albo przez zawezwanie powołanych ku temu urzędów i organów, albo przez doniesienie o nich do wyższej władzy, albo też w nagłej potrzebie przez bezpośrednie własne zarządzenie.

Do zakładania dróg, idących poza granice powiatu urzędowego, lub wymagających prowadzenia budowy, w §. 25. wyszczególnionej, potrzebnem jest zezwolenie władzy obwodowej. Jeżeli idzie o założenie takich dróg, gdzieby przymusowe wywłaszczenie nastąpić miało, albo któreby się na dwa lub więcej obwodów rozciągać, lub też granic państwa osiągać miały, albo przy którychby w ogólności względy wojskowe zachodziły, naówczas władza obwodowa, zanim do dalszych kroków przystąpi, o takich zakładach dróg do władzy politycznej nadwładnej doniesienie uczynić i jej informacyi zasięgnąć powinna.

§. 27.

Przy budach wyprowadzić się mających kosztem Rządu, lub przez rozłożenie na cały obwód, albo na dwie lub więcej gmin lub powiatów w obrębie obvodu, połączone z przeprowadzeniem budowy czynności administracyjne urzędowe wedle bliższych postanowień przepisów budowniczych należą do władzy obwodowej.

§. 28.

Co się tycze budowy kościołów, probostw lub szkół, tudzież zakładania cmentarzów i tym podobnych, winna będzie władza obwodowa czynności przepisane wedle okoliczności w porozumieniu z władzami duchownemi odbywać, plan budowy ułożyć kazać, budowę o ile takowa wedle przepisów w tej mierze istniejących należy do zakresu władzy obwodowej, zarządzić, lub wyższego wedle potrzeby zezwolenia ku temu zasięgnąć, nareszcie nad należytem wyprowadzeniem budowy pozwolonej dozór prowadzić.

Władza obwodowa rozstrzyga oraz w pierwszej instancji okoliczności, zachodzące co do zastosowania ustaw konkurencyjnych do każdej budowy, takowej, o ile nie jest zawezwaną obowiązkowość przyłożenia się eraru lub funduszu zostającego pod administracją lub nadzorem namiestnictwa.

Te same zasady mają być zachowane przy rozprawach konkurencyjnych względem urządzenia i innych potrzeb dla kościołów, szkół, cmentarzów i t. p.

§. 26.

Der Zustand der öffentlichen Straßen, Brücken und Wege im Kreise bildet einen Gegenstand der pflichtmäßigen Ob Sorge der Kreisbehörde. Sie hat die vorschriftmäßige Herstellung und Instandhaltung derselben zu überwachen, und die Beseitigung der wahrgenommenen Gebrechen durch Anweisung der dazu zunächst berufenen Aemter und Organe, oder durch Anzeige an die höhere Behörde, oder in dringenden Fällen durch unmittelbare Verfügung zu veranlassen.

Zur Anlegung von Straßen, welche über den Umfang eines Amtsbezirkes hinausreichen, oder eine im §. 25 erwähnte Ausführung mit sich bringen, ist die Genehmigung der Kreisbehörde erforderlich. Handelt es sich um Anlegung solcher Straßen, bei welchen eine zwangsweise Enteignung stattfinden soll, oder welche sich über zwei oder mehrere Kreise ausdehnen, oder an die Staatsgrenze führen, oder bei welchen überhaupt militärische Rücksichten eintreten, so hat die Kreisbehörde, bevor sie zu weiteren Verhandlungen schreitet, über solche Straßen-Anlagen Bericht an die vorgesetzte politische Behörde zu erstatten und deren Weisungen einzuholen.

§. 27.

Bei Ausführungen, welche auf Kosten des Staatsschatzes, oder durch Anlegung auf den ganzen Kreis, oder auf zwei oder mehrere Gemeinden oder Bezirke innerhalb des Kreises stattzufinden haben, liegen der Kreisbehörde die mit der Ausführung verbundenen administrativen Amtshandlungen nach den näheren Bestimmungen, der Bauvorschriften ob.

§. 28.

In Betreff der Ausführung für Kirchen, Pfarren und Schulen, und der Herstellung von Begräbnisplätzen und dergleichen, hat die Kreisbehörde die vorschriftmäßige Verhandlung nach Umständen im Einvernehmen mit den geistlichen Behörden zu pflegen, die Bauprojekte zu veranlassen, die Ausführung, soweit solche nach den hierüber bestehenden Vorschriften in dem Wirkungskreise der Kreisbehörde gelegen ist, anzuordnen, oder dafür die erforderliche höhere Bewilligung einzuholen, und die ordnungsmäßige Herstellung des genehmigten Baues zu überwachen.

Die Kreisbehörde entscheidet zugleich über Anwendung der bestehenden Konkurrenzgesetze auf jede solche Ausführung in erster Instanz, in soweit nicht die Beträgspflichtigkeit des Aeraars oder eines unter der Verwaltung oder Ueberwachung der Statthalterei stehenden Fonds angesprochen wird.

Nach denselben Grundsätzen ist bei den Konkurrenz-Verhandlungen über die Einrichtung und sonstigen Erfordernisse für Kirchen, Schulen, Leichenhöfe u. s. f. vorzugehen.

§. 29.

W przypadkach, gdzie koszta na założenie dróg, budów wodnych lub innych zakładów, albo przedsiębiorstw publicznych, opędzone być mogą albo całkiem, albo w części drogą konkurencyi, zarządzonym będzie rozkład onychże na pojedyncze gminy przez władzę obwodową, na pojedynczych do przyłożenia się z pewnym datkiem zobowiązanych zaś przez urząd powiatowy.

§. 30.

Władza obwodowa czuwać winna nad tém, ażeby wewnętrzne urządzenie gmin nie tylko bezpośrednio, lecz téż i pośrednio przez urzędy powiatowe jój ulegających, równie jak i stosunki gmin między sobą wedle ustaw były uregulowane, i wpływać téż będzie na ich sprawy w sposób ustawom i przepisom odpowiedni.

Władza obwodowa rozstrzyga w pierwszej instancyi spory względem granic między gminami, jój albo urzędem powiatowym podporządkowanymi.

§. 31.

W rzeczach przemysłowych i handlowych należy do zakresu władz obwodowych:

- a) udzielanie praw do otworzenia kawiarni, założenia huty szklanej, warzalni potażu, wapieni, gipsowni i ceglarni, do przedsiębiorstw przemysłowych i wyzyskiwania torfu, tudzież do odbywania targów tygodniowych;
- b) upuszczenie lat terminowych, czeladnych, wystugowych lub wędrownych, tudzież obowiązku sporządzenia dzieła popisowego (majsterszytk) do otrzymania prawa prowadzenia handlu, przemysłu lub majstrówstwa;
- c) wskazane przepisami spółdziałanie przy nadawaniu koncesyj, władzy montanistycznej przysługującym;
- d) udzielanie paszportów domokrażnych.

§. 32.

Nadto należy do władzy obwodowej w pierwszej instancyi:

- a) pozwolenie składek dobroczynnych w obwodzie;
- b) rozstrzyganie rozdrobnień i odstąpień gruntowych, o ile do tego potrzeba zezwolenia ze strony władz politycznych, w miarę przepisów istniejących;
- c) zamknięcie lasu;
- d) rozstrzyganie sporów i wątpliwości zachodzących w przypadkach wywłaszczeń, przez wyższe władze pozwolonych, pod względem przedmiotu i objętości onychże, jeżeli spory takowe usunięte być mogą w miarę istnieją-

§. 29.

In Fällen, in welchen die Kosten für Straßen, Wasserbaulichkeiten oder andere öffentliche Anstalten oder Unternehmungen ganz oder zum Theile im Wege der Konkurrenz aufzubringen sind, wird von der Kreisbehörde die Umlegung auf die einzelnen Gemeinden, von dem Bezirksamte aber auf die einzelnen Beitragspflichtigen veranlaßt.

§. 30.

Die Kreisbehörde trägt dafür Sorge, daß die innere Einrichtung der Gemeinden, sowohl jener, die unmittelbar, als jener, welche mittelbar durch die Bezirksämter ihr unterstehen, sowie die Verhältnisse der Gemeinden unter sich den Gesetzen gemäß geordnet werden, und übt denjenigen Einfluß auf deren Angelegenheiten, welcher den Gesetzen und Vorschriften gemäß ist.

Sie entscheidet in erster Instanz über die Streitigkeiten wegen Begränzung der Gemarkung zwischen den ihr oder den Bezirksämtern untergeordneten Gemeinden.

§. 31.

In Gewerbe- und Handelsachen gehört zum Wirkungskreise der Kreisbehörden:

- a) die Ertheilung der Befugnisse zu Kaffehäusern, Glashütten, Pottasche-Siedereien, Kalk-, Gyps- und Ziegelbrennereien, gewerbemäßigen Torfstich-Unternehmungen, dann Wochenmärkten;
- b) die Nachsicht von Lehr-, Gesellen-, Servir- oder Wanderjahren, und der Anfertigung von Meisterstücken zur Erlangung eines Handels-, Gewerbebefugnisses oder Meisterrechtes;
- c) die vorschriftmäßige Mitwirkung bei den der montanistischen Behörde zustehenden Konzessionirungen;
- d) die Ertheilung von Hausirpässen.

§. 32.

Der Kreisbehörde steht außerdem in erster Instanz zu:

- a) die Bewilligung von mildthätigen Sammlungen im Kreise;
- b) die Entscheidung über Grundzerstückungen und Abtrennungen, in soferne dazu eine politische Genehmigung erforderlich ist, nach Maßgabe der bestehenden Vorschriften;
- c) die Bannlegung eines Waldes;
- d) die Entscheidung in Fällen der höheren Ortes bewilligten Expropriationen über die in Ansehung des Gegenstandes und Umfanges derselben sich ergebenden Streitigkeiten oder Zweifel, in soferne solche nach Maßgabe der zu jener Unterneh-

cych ustaw ogólnych lub szczególnych, jako też w miarę pozwolenia udzielonego do tego przedsięwzięcia, dla którego wyłączenie nastąpić powinno;

- e) pozwolenie spławiania wodami publicznymi, o ile to nie jest szczególnie wyższej władzy pozostawione;
- f) udzielanie dyspens od zapowiedzi w tych krajach koronnych, i w owych przypadkach, w których władza obwodowa do tego jest powołaną wedle §§. 85. i 86. powszechniej księgi ustaw cywilnych;
- g) udzielanie konsensu do małżeństw żydowskich (§. 124. powszechniej księgi ustaw cywilnych) w tych krajach koronnych, gdzie takowe na mocy ustaw jest przepisane;
- h) pozwolenie paszportów broni i kart polowania, gdzie takowe są przepisane.

II Zakres działania w sprawach wymiaru sprawiedliwości.

§. 33.

Wpływ władzy obwodowej pod względem wymiaru sprawiedliwości, nie wchodzącego bynajmniej w zakres jej, ogranicza się w powszechności na to, iż władza obwodowa przy poleconem sobie rozpoznawaniu i nadzorowaniu (§. 20.) nad zawiadowaniem czynnościami urzędów powiatowych, uwagę swą starannie zwracać będzie na stan prowadzenia księgi gruntowej, na rzecz sierocińską, a najszczególniej na szafunek majątkiem, na pertraktacye spadkowe, równie jak na stan aresztów i aresztowanych, a co w tej mierze spostrzeże, albo w interesie publicznym, o ile to należy do zakresu jej działania, swym własnym czynnościom urzędowym za podstawę położy, albo dotyczącym władzom sądowym lub wyższym administracyjnym do wiadomości lub dalszego zarządzenia udzieli.

III. Zakres działalności w sprawach podatkowych, kasowych i rachunkowych.

§. 34.

W sprawach bezpośredniego opodatkowania ma władza obwodowa wpływ częścią:

- a) nadzorujący, częścią
- b) wykonujący.

§. 35.

Władza obwodowa obowiązana jest kontrolować ściśle urzędy powiatowe i zwierzchności miejskie, bezpośrednio jej ulegające, w dopełnianiu obowiązków

mung für welche die Expropriation zu erfolgen hat, erteilten Genehmigung und der bestehenden allgemeinen oder besonderen Gesetze zu beheben sind;

- e) die Gestattung des Schwemmens und Flößens auf öffentlichen Wässern, in soweit sie nicht der höheren Behörde besonders vorbehalten ist;
- f) die Ertheilung von Aufgebotsdispensen in jenen Kronländern und in jenen Fällen, in welchen die Kreisbehörde nach den §§. 85 und 86 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches dazu berufen ist;
- g) die Ertheilung des Konsenses bei Ehen der Israeliten (§. 124 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches) in jenen Kronländern, wo solche gesetzlich vorgeschrieben ist;
- h) die Bewilligung von Waffenpässen und Jagdkarten, in sofern sie vorgeschrieben sind.

II. Wirkungskreis in Angelegenheiten der Justizpflege.

§. 33.

Die Einflussnahme der Kreisbehörde in Betreff der Justizpflege, worüber ihr kein selbständiger Wirkungskreis zusteht, ist in der Regel darauf beschränkt, bei der ihr obliegenden Untersuchung und Ueberwachung (§. 20) der bezirksämtlichen Geschäftsgewerung auch auf den Zustand der Grundbuchsführung, das Waisenwesen, insbesondere die Vermögensgewerung, die Verlassenschafts-Abhandlungen, so wie auf den Zustand der Arreste und der Verhafteten sorgfältig Bedacht zu nehmen, und die darüber gemachten Wahrnehmungen entweder im öffentlichen Interesse, in soweit es in den Bereich ihrer Wirksamkeit gehört, ihren eigenen Amtshandlungen zum Grunde zu legen, oder den betreffenden Gerichts- oder höheren Verwaltungsbehörden zur Kenntnissnahme und weiteren Verfügung mitzutheilen.

III. Wirkungskreis in Steuer-, Kasse- und Rechnungssachen.

§. 34.

In den Angelegenheiten der direkten Besteuerung hat die Kreisbehörde theils

- a) einen überwachenden, theils
- b) einen ausübenden Einfluss zu nehmen.

§. 35.

Die Kreisbehörde ist verpflichtet, die Bezirksamter und die ihr unmittelbar unterstehenden Stadtbehörden in der Erfüllung ihrer instruktionsmäßigen Obliegenheiten,

instrukcyjnych, tudzież gminy w spółdziałaniu osobnemi przepisami na nie włożonóm, pod względem opodatkowania bezpośredniego.

Władza obwodowa wykonuje nadzór ten w drodze pismienego postępowania, przez objeżdżania umyślnie przedsiębiorc, jakoteż przy okazji innych podróży służbowych, przyczém zbiera sobie wiadomości o stosunkach opodatkowania w obwodzie, o przyczynach zaległości, o skargach względem nierównego rozkładu podatków, nareszcie o postępowaniu i prowadzeniu interesów przez urzędników powiatowych i organa gminne, użytych w sprawach podatkowych, by korzystać z nich przy następnych urzędowych czynnościach i przedłożeniach.

§. 36.

Jako urzędowi wykonującemu poleconóm jest władzy obwodowej:

- a) wymierzenie należytości co do podatku od domów czynszowego i klasowego, równie jak podatku zarobkowego i dochodowego, na podstawie operatów wykazujących, i wniosków przez niższe urzędy polityczne przedłożonych, tudzież czynienie wniosków, czy całe jakie miejsce, lub które jego części poddane być winny podatkowi od domów czynszowemu;
- b) zarządzanie i kontrolowanie prawnych środków do przymusowego ściągnięcia zaległości w podatkach, lub innych należytościach w obwodzie istniejących, wedle regulaminów o egzekwowaniu podatkowóm;
- c) utrzymywanie w ewidencyi katastru podatków od czynszu domowego, od zarobku i dochodów, tudzież spółdziałanie w przeprowadzeniu i peryodycznej rewizyi katastru podatków gruntowych;
- d) zaopiniowanie i przedłożenie do władzy krajowej poborowej próżb i rekursów w przedmiocie opuszczenia, przedłużenia terminu lub zniżenia podatku, nareszcie zarządzenie lub przedsiębranie dochodzeń kontrolnych w przedmiocie szkód elementarnych, z powodu których upraszano opuszczenia w podatkach.

und die Gemeinden in der denselben durch besondere Vorschriften auferlegten Mitwirkung in Angelegenheit der direkten Besteuerung genau zu überwachen.

Sie übt diese Ueberwachung im Wege der schriftlichen Verhandlung, durch eigens vorgenommene Bereisungen, sowie gelegentlich anderer Geschäftsreisen aus, und nimmt dabei zugleich den Anlaß, sich über die Besteungsverhältnisse im Kreise über die Ursachen von Rückständen, über die Klagen wegen ungleichmäßiger Steuervertheilung, und über das Benehmen und die Geschäftsführung der in Steuersachen verwendeten Bezirksbeamten und Gemeinde-Organe Auskünfte und Nachrichten zu sammeln, und dieselben zu weiteren Amtshandlungen und Vorlagen zu benützen.

§. 36.

Als ausübendem Amte liegt der Kreisbehörde ob:

- a) die Bemessung der Gebühr rücksichtlich der Hauszins- und Klassensteuer; dann der Erwerb- und Einkommensteuer auf Grundlage der von den unteren politischen Aemtern vorgelegten Erhebungsoperale und Anträge, sowie die Erstattung des Vorschlages, ob eine ganze Ortschaft, oder welche Theile derselben der Hauszinssteuer zu unterziehen seyen;
- b) die Anordnung und Ueberwachung der gesetzlichen Maßregeln zur zwangsweisen Einbringung der im Kreise bestehenden Steuer- und anderen Gebührenrückstände nach Maßgabe der Steuer-Exekutions-Ordnungen;
- c) die Evidenzhaltung der Hauszins-, Erwerb- und Einkommensteuer-Kataster und die Mitwirkung bei der Ausführung und periodischen Revision des Grundsteuer-Katasters;
- d) die Begutachtung und Vorlage der Gesuche und Rekurse wegen Nachsicht, Zufriestung oder Herabsetzung der Steuer an die Steuer-Landesbehörde, und die Einleitung oder Vornahme der Kontrol-Erhebungen über Elementarschäden, wegen welcher Steuernachrichten in Anspruch genommen werden.

C.

Najwyższe postanowienia o urządzeniu namiestnictw i ich zakresie działania.

(Ustanowione najwyższą uchwałą z dnia 14. Września 1852).

Rozdział pierwszy.

Urządzenie namiestnictw.

§. 1.

Namiestnictwo jest najwyższą władzą administracyjną kraju koronnego o one-
muż przekazanego:

1. dla spraw administracji politycznej i policyjnej w ogólności;
2. dla spraw wyznań i oświecenia;
3. dla spraw handlowych i przemysłowych;
4. dla spraw kultury krajowej;
5. dla tych spraw budowniczych, które nie dotyczą bezpośrednio przed-
miotu jakiego, należącego do zakresu finansowej władzy krajowej, ani też nie
są wyraźnie przekazane inniej władzy w kraju, niezawisłej od namiestnikostwa.

§. 2.

Namiestnikostwo składa się z Namiestnika, z Wice-Prezydenta lub in-
nego zastępcy Szefa krajowego, z radców namiestniczych, sekretarzy i kon-
cypistów, nareszcie z urzędów manipulacyjnych.

Oprócz usystemizowanego personalu namiestniczego ustanowioną będzie
dla całego obrębu administracyjnego namiestnictwa pewna liczba praktykantów
konceptowych do wykształcenia na przyszłych urzędników i do pomocy tak
przy namiestnictwie, jako i przy władzach i urzędach powiatowych jemu pod-
porządkowanych, w części z adjutum, w części bez takowego.

§. 3.

W mniejszych krajach koronnych nie podzielonych na obwody, ustanowio-
ny będzie radca namiestniczy w miejsce Namiestnika, z potrzebną liczbą re-
ferentów jako radców krajowych.

C.

Allerhöchste Bestimmungen

über die

Einrichtung und Amtswirksamkeit der Statthaltereien.

(Festgesetzt mit Allerhöchster Entschliessung vom 14. September 1852.)

Erster Abschnitt**Einrichtung der Statthaltereien.****§. 1.**

Die Statthaltereien sind die oberste Verwaltungsbehörde des ihr zugewiesenen Kronlandes:

1. für die Geschäfte der politischen und Polizeiverwaltung überhaupt;
2. für die Angelegenheiten des Kultus und Unterrichtes;)
3. für Handels- und Gewerbefachen;
4. für Angelegenheiten der Landeskultur;

5. für diejenigen Vausachen, die nicht unmittelbar einen Gegenstand des Geschäftskreises der Finanz-Landesbehörde berühren, oder die nicht ausdrücklich einer anderen Behörde im Lande, unabhängig von der Statthaltereien, zugewiesen sind.

§. 2.

Die Statthaltereien bestehen aus dem Statthalter, dem Vize-Präsidenten oder einem anderen Stellvertreter des Landes-Chefs, aus Statthaltereiräthen, Sekretären und Konzipisten, und den Manipulationsämtern.

Nebst dem systemisirten Personalstande der Statthaltereien wird für das gesammte Verwaltungsgebiet derselben eine bestimmte Anzahl Konzeptspraktikanten zur Ausbildung eines entsprechenden Nachwuchses und zur Hilfeleistung sowohl bei der Statthaltereien, als den ihr untergeordneten Behörden und Bezirksämtern, zum Theile mit, zum Theile ohne Adjutum, bestimmt.

§. 3.

In kleineren Kronländern, welche nicht in Kreise getheilt sind, wird ein Statthaltereirath als Stellvertreter, und die erforderliche Zahl Referenten als Landesärthe bestellt.

§. 4.

Liczba, ranga służbowa i pobory personalu namiestniczego, ustanowione zostaną przy przeprowadzeniu organizacyi władz krajowych politycznych.

§. 5.

Posuwanie się do wyższej płacy urzędników jednej a téj samej kategorii przy namiestnictwie ustanowionych jest stopniowe.

§. 6.

Namiestnictwu podporządkowane są władze polityczne obwodowe i wszelkie władze, urzędy, inne organa i publiczne zakłady, jakiegokolwiek istnieją w okręgu administracyjnym teje władzy krajowej dla przedmiotów jój przekazanych, w §. 1. wspomnianych.

Taż władza krajowa obowiązana jest w obrębach przekazanej działalności lub w wykonaniu wyższych rozkazów wszem wyz wspomnianym władzom, urzędom i organom udzielać objaśnienia i polecenia, i odbierać od nich relacye i doniesienia.

§. 7.

Namiestnictwo podporządkowane jest Ministerstwu Spraw Wewnętrznych co do przedmiotów administracyi politycznej i interesów personalnych; podlega atoliż także i innym Ministerjom lub Władzom centralnym, o ile im są do nadkierunku poruczone sprawy, wedle §. 1. w zakresie namiestnikostwa leżące.

§. 8.

Namiestnik składa przysięgę przepisana w ręce Najjaśniejszego Pana Jego Ces. Król. Mości Apostolskiej.

Od wszystkich innych urzędników namiestnikostwa i przełożonych nad władzami obwodowymi, odbiera przysięgę Namiestnik.

§. 9.

Namiestnikostwo ma sobie wyznaczone stosowne potrzebie odpowiednie pauszale do opędzenia kosztów, tak za rekwizyta i potrzeby kancelaryjne, ryczałtowym sposobem opędzić się dające, jak za opał i oświetlenie; na bieżące zaś wydatki administracyjne ma sobie do dyspozycyi oddaną załogę odpowiednią za złożeniem rachunków przepisanych.

§. 10.

Namiestnikowi należą się we wszystkich podróżach służbowych i nadwornych pobory przepisane za należytem złożeniem rachunków.

Porachunki takowe mają w powszechności miejsce także i przy tych podróżach służbowych, które przedsiębiorą inni członkowie personalu namiestniczego.

§. 4.

Die Zahl, der Dienstrang und die Bezüge des Statthaltereipersonales werden bei Durchführung der Organisirung der politischen Landesbehörden festgesetzt werden.

§. 5.

Die Borrückung in den höheren Gehalt der bei der Statthalterei angestellten Beamten derselben Kategorie ist eine graduelle.

§. 6.

Der Statthalterei sind die politischen Kreisbehörden, und alle Behörden, Aemter, anderen Organe und öffentlichen Anstalten untergeordnet, welche in dem Verwaltungsgebiete dieser Landesbehörde für die ihr zugewiesenen, in dem §. 1 bemerkten Gegenstände bestehen.

Sie hat allen diesen Behörden, Aemtern und Organen innerhalb des zugewiesenen Wirkungskreises oder in Vollziehung höherer Befehle, Belehrungen und Aufträge zu ertheilen, und von ihnen Berichte und Anzeigen zu empfangen.

§. 7.

Die Statthalterei ist dem Ministerium des Innern in Absicht auf die Gegenstände der politischen Verwaltung und der Personal-Angelegenheiten untergeordnet; sie untersteht aber auch, in soferne die zufolge des §. 1 in dem Geschäftskreise der Statthalterei begriffenen Angelegenheiten anderen Ministerien oder Zentral-Stellen zur Leitung zugewiesen sind, denselben.

§. 8.

Der Statthalter legt den vorgeschriebenen Diensteid in die Allerhöchsten Hände Seiner k. k. Apostolischen Majestät ab.

Alle andern Beamten der Statthalterei und die Vorsteher der Kreisbehörden, werden von dem Statthalter in Eidespflicht genommen.

§. 9.

Der Statthalterei wird nach Maß des Erfordernisses zur Bestreitung der Kosten für die zur Pauschalbehandlung geeigneten Kanzlei-Erfordernisse, für die Beheizung und Beleuchtung ein angemessenes Pauschale angewiesen, und für die laufenden Verwaltungs-Auslagen ein entsprechender Verlag gegen ordnungsmäßige Verrechnung zur Verfügung gestellt.

§. 10.

Dem Statthalter gebühren bei allen Dienst- und Hofreisen die normalmäßigen, gehörig zu verrechnenden Genüsse.

Diese Aufrechnung findet auch überhaupt bei Dienstreisen statt, welche von anderen Gliedern des Personales der Statthalterei vorgenommen werden.

Rozdział drugi.**Zakres namiestnikostwa.****A. Zakres Namiestnika.****§. 11.**

Namiestnik jest Szefem i Prezydentem namiestnictwa i wykonuje nadto te czynności, które mu osobiście jako Namiestnikowi poruczone zostały.

§. 12.

Tenże załatwia czynności, które sobie bezpośrednio polecone ma od Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości, lub od Ministerstw właściwych do osobistego wykonania.

§. 13.

Namiestnik prowadzi najwyższy kierunek policyi w kraju koronnym. Ciągłą baczność mieć powinien na wszystko, cokolwiek się odnosi do utrzymania spokojności, porządku i bezpieczeństwa w kraju. Jest tedy obowiązany zarządzić jak najstosowniej ku temu środki i zapobiedz wszelkiemu onychże naruszeniu, a gdyby to pomimo tego przecież nastąpiło, przytłumić je w sposób jak najskuteczniejszy, ku czemu zawezwać winien spólnego działania władz do tego powołanych, a w razie potrzeby pomocy władzy zbrojnej. Niemniej też winien będzie Namiestnik bezzwłocznie doniesienia czynić władzom wyższym dotyczącym o wszelkich ważniejszych spostrzeżeniach i zaszłościach w kraju, a w ogólności utrzymywać władze te w ciągłym przeglądzie stosunków krajowych.

§. 14.

Mianowicie polecony jest Namiestnikowi nadzór nad drukami, nad przedsiębiorstwami handlowymi i innymi przemysłowymi, z prasą drukarską w związku zostającymi, nad stowarzyszeniami, teatrami, widowiskami i nad rzeczą paszportów i cudzych dotyczącą. Namiestnik udziela z seisle'm zachowaniem przepisów istniejących pozwolenia do urządzenia drukarni, księgarni lub handlu sztukami i muzykami, tudzież pozwolenia do przedstawienia widowisk albo innych produkcji publicznych. Do otworzenia stałego teatru trzeba uzyskać pozwolenie najwyższe.

§. 15.

Namiestnik zarządza rozdział czynności przy namiestnictwie i przydziela potrzebne personale każdemu pojedynczemu wydziałowi, o ile nie istnieją dla pewnych wydziałów osobne postanowienia.

Zweiter Abschnitt.

Wirkungskreis der Statthaltereien.

A. Wirkungskreis des Statthalters.

§. 11.

Der Statthalter ist Chef und Präsident der Statthaltereien, und übt überdies diejenige Amtswirksamkeit aus, die ihm persönlich als Statthalter anvertraut ist.

§. 12.

Er besorgt die Geschäfte, welche ihm unmittelbar von Seiner k. k. Apostolischen Majestät oder von den einschlägigen Ministerien zur persönlichen Behandlung zugewiesen werden.

§. 13.

Der Statthalter führt die oberste Leitung der Polizei im Kronlande. Er hat seine Aufmerksamkeit unausgesetzt auf Alles zu richten, was sich auf die Erhaltung der Ruhe, Ordnung und Sicherheit im Lande bezieht. Er hat rechtzeitig die geeignetsten Maßregeln zu ergreifen, und jede Störung derselben zu verhindern, oder, falls solche dennoch erfolgt, sie wirksam zu unterdrücken, zu welchem Ende derselbe die Mitwirkung der dazu berufenen Behörden, und nöthigenfalls die Unterstützung der bewaffneten Macht in Anspruch zu nehmen hat. Auch wird der Statthalter über alle wichtigeren Wahrnehmungen und Vorfälle im Lande den einschlägigen höheren Behörden die ungesäumte Anzeige zu erstatten, und selbe überhaupt in steter Uebersicht der Zustände des Landes zu erhalten haben.

§. 14.

Insbesondere wird dem Statthalter die Ueberwachung der Presse, der mit derselben zusammenhängenden Handels-Unternehmungen und anderen Gewerbe, der Vereine, Theater, Schauspiele, und des Paß- und Fremdenwesens übertragen. Der Statthalter ertheilt, unter genauer Beobachtung der bestehenden Vorschriften, die Bewilligung zur Errichtung von Buchdruckereien, Buch-, Kunst- und Musikalien-Handlungen, ferner die Befugniß zu Schauspielen oder andern öffentlichen Produktionen. Zur Errichtung eines stehenden Theaters muß die höchste Bewilligung eingeholt werden.

§. 15.

Dem Statthalter liegt die Geschäftsvertheilung bei der Statthaltereien und die Personalzuweisung an die einzelnen Geschäfts-Abtheilungen ob, in soweit nicht für bestimmte Geschäfts-Abtheilungen besondere Anordnungen bestehen.

§. 16.

Namiestnik mianuje wszystkich urzędników politycznych i funduszowych kraju koronnego, jeżeli nominacya onychże nie należy do innéj władzy zakresu, od klasy dyetalnéj IX. na dół, z wyjątkiem komisarzy przy władzach obwodowych, tudzież urzędników przy urzędach powiatowych ustanowionych, których nominacya podlega innemu zarządzeniu. Czyni téż wnioski co do tych posad, których obsadzenie zastrzeżono Ministeryom, albo Jego Ces. Król. Apostolskiéj Mości. Dla obsadzenia posad służbowych i czynienia wniosków na to, zamianuje Namiestnik referenta, który przedkładać winien trójkę na posiedzeniu Rady, przy namiestnictwach zaś, u których dla obsadzenia posad ustanowiona będzie stała komisya, na posiedzeniach téjże. Głosy członków rady są poradcze, i nie wiążą bynajmniej Namiestnika.

Jeżeli przy namiestnictwie ustanowionych jest więcéj nad sześciu radców, naówczas ustanowi Namiestnik dla obsadzenia posad służbowych stałą komisję pod przewodnictwem swém, i przyzwie do niéj zastępcę swego, tudzież niektórych członków z gremium rady, do których ma zaufanie, że posiadają dokładną znajomość personalu urzędowego i szczerą oraz wolą zwrócenia wyboru na kandydatów najgodniejszych.

§. 17.

Namiestnik zezwala na zamiany posad służbowych między urzędnikami, których albo sam albo władza onemuż podporządkowana nominuje, i przyjmuje od nich rezygnacyę służbową bezwarunkową.

§. 18.

Namiestnik ma prawo przyjmowania praktykantów conceptowych w liczbie, jaka dla każdego kraju koronnego jest wyznaczoną, i udziela im adjutum. Tenże mianuje sług namiestniczych w miarę istniejących przepisów i z uwzględnieniem wojskowych do tego powołanych.

§. 19.

Namiestnik wyznacza stanowiska mianowanym przez siebie urzędnikom, komisarzom, władzom obwodowym i sługom, i przesadza ich w miarę potrzeby służby. Przydziela téż do służby pojedynczym władzom i urzędom praktykantów w miarę potrzeby. Należyte użycie praktykantów conceptowych i jak najzupełniejsze onychże wykształcenie praktyczne, jest przedmiotem osobliwszój jego staranności.

§. 20.

Namiestnik dozwala urlopu radcom przy namiestnictwie, tudzież przelożonym obwodowym najdalej na trzy miesiące, wszystkim innym zaś urzędnikom jakotéż i sługom, najdalej na sześć miesięcy.

§. 16.

Der Statthalter ernennt alle politischen und Fondsbeamten des Kronlandes, in soferne deren Ernennung nicht dem Geschäftskreise einer anderen Behörde zugewiesen ist, von der IX. Diätenklasse abwärts, mit Ausnahme der Kommissäre der Kreisbehörden und der bei den Bezirksämtern angestellten Beamten, da für die Ernennung der Letzteren eine besondere Vorsehung getroffen ist. Er erstattet die Vorschläge für jene Stellen, deren Besetzung den Ministerien oder Seiner k. k. Apostolischen Majestät vorbehalten ist. Zum Behufe der Dienstbesetzungen und Vorschläge für dieselben benennt der Statthalter einen Referenten, welcher die Ternavorschläge in der Rathssitzung, bei den Statthaltereien hingegen, bei welchen für die Dienstbesetzungen eine ständige Kommission bestellt werden soll, bei dieser Kommission vorzutragen hat. Die Stimmen der Rathsmitglieder sind beratend und binden den Statthalter nicht.

Befinden sich bei einer Statthaltereie mehr als sechs Rätthe, so bildet der Statthalter zum Behufe der Dienstbesetzungen unter seinem Voritze eine ständige Kommission, und zieht derselben seinen Stellvertreter, dann einige Mitglieder des Rathsgremiums, denen er eine genauere Kenntniß des Beamtenpersonales und den ernstesten Willen, die Wahl auf die würdigsten Kandidaten zu lenken, zutraut, bei.

§. 17.

Der Statthalter bewilliget Dienstaustausche unter Beamten, deren Ernennung ihm oder einer ihm untergeordneten Behörde zusteht, und nimmt deren unbedingte Dienstresignation an.

§. 18.

Demselben steht die Aufnahme der Konzeptspraktikanten innerhalb der für jedes Kronland bestimmten Anzahl zu, und theilt dieselben mit Adjuten. Der Statthalter benennt die Statthaltereidiener nach Maßgabe der bestehenden Vorschriften und mit Berücksichtigung der dazu berufenen Militärs.

§. 19.

Der Statthalter bestimmt die Standorte der von ihm benannten Beamten, der Kommissäre, der Kreisbehörden und Diener, und versetzt dieselben nach Maßgabe des Dienst-Erfordernisses. Er weist die Konzeptspraktikanten den einzelnen Behörden und Aemtern nach Maß des Dienst-Erfordernisses zur Dienstleistung zu. Die zweckmäßige Verwendung der Konzeptspraktikanten und deren möglichst vollständige praktische Ausbildung hat einen Gegenstand seiner besonderen Aufmerksamkeit auszumachen.

§. 20.

Der Statthalter bewilliget Urlaube für die Rätthe bei der Statthaltereie und Kreisvorsteher auf längstens drei Monate, und für alle übrigen Beamten sowie die Diener auf längstens sechs Monate.

§. 21.

Namiestnik obowiązany jest kierować czynnościami urzędników podwładnych, i pilnie czuwać nad należytym wypełnieniem obowiązków: wykonuje także władzę dyscyplinarną nad nimi i nad sługami wedle ustaw istniejących; o zasuspendowaniu atoliż urzędnika mianowanego przez Najjaśniejszego Pana Jego Ces. Król. Apostolską Mość lub przez Ministra, ma natychmiast doniesienie uczynić.

§. 22.

Jeżeli idzie o oddalenie z urzędu lub zdegradowanie urzędnika, wówczas przedmiot ten przyjąć ma do obrady w posiedzeniu radném, a gdzie złożoną jest komisya dla obsadzenia posad służbowych, w posiedzeniu téj komisyi, któryto przedmiot, gdzie idzie o oddalenie ze służby urzędnika mianowanego przez Namiestnika, lub władzę onemuż podporządkowaną, rozstrzygniętym być ma przez uchwałę rady. Co do przyzwania radców sądowych do obradowania nad oddaleniami ze służby, tudzież co do dalszego postępowania przy różności zdania tychże radców, stosować się winno do przepisów istniejących.

§. 23.

Namiestnik ma prawo:

- a) w granicach zatwierdzonego przedukładu udzielać nagrody i zapomogi urzędnikom aż do złotych reńskich sto, sługom aż do złotych reńskich pięćdziesiąt. W razie przekroczenia téj miary zasięgnąć ma w ciągu jednego roku pozwolenia Ministerstwa właściwego, na rachunek którego przekazaną być ma nagroda lub zapomoga;
- b) dozwalać zaliczek na płace i nagrody, i wynagrodzeń kosztów podróży i przesiedlenia w miarę przepisów szczególnie ku temu wydanych.

Zaliczek na płace dozwalać może Namiestnik tylko wtedy, gdy płaca nie przenosi rocznie złotych reńskich tysiąc.

§. 24.

Co się tycze stanowiska Namiestnika do kolegów stanowych, gdzie i o ile takowe istnieją, tudzież co się tycze szafunku funduszami krajowemi, zachowuje się dotychczasowe w téj mierze urządzenie, aż do dalszego rozporządzenia.

§. 25.

Namiestnik zwrócić winien szczególną uwagę swą na stosowny kierunek i odbywanie służby budowniczej, mianowicie na staranne rozpoznanie planów budowniczych co się tycze potrzeby wyprowadzenia budowy, jak najzupełniejszego osiągnięcia celu onéjże i ograniczenia nakładu do niezbędnej potrzeby.

§. 21.

Dem Statthalter liegt die Pflicht ob, die Geschäftsführung der untergeordneten Beamten zu leiten, und bezüglich der genauen Pflicht-Erfüllung sorgsam zu überwachen; es steht ihm gegen dieselben und die Dienerschaft die Disziplinalgewalt nach den bestehenden Vorschriften zu; die Suspension eines von Seiner k. k. Apostolischen Majestät oder einem Minister ernannten Beamten vom Amte hat er jedoch sogleich anzuzeigen.

§. 22.

Handelt es sich um die Entlassung oder Degradirung eines Beamten, so ist der Gegenstand in der Rathssitzung, oder wo eine Kommission für Besetzungssachen besteht, bei dieser zu berathen, und soweit es sich um Dienst-Entlassung eines von der Statthalterei oder einer untergeordneten Behörde ernannten Beamten handelt, durch Rathsbeschluß zu entscheiden. In Absicht auf die Beiziehung von Justizräthen zur Berathung über Dienst-Entlassungen und auf den weiteren Vorgang bei Verschiedenheit der Meinung dieser Räthe, ist sich nach den bestehenden Vorschriften zu nehmen.

§. 23.

Dem Statthalter steht zu:

- a) die Ertheilung von Belohnungen und Aushilfen bis zum Betrage von Hundert Gulden an Beamte, und von fünfzig Gulden an Diener innerhalb des genehmigten Voranschlages. Bei Ueberschreitungen dieses Maßes innerhalb einer Jahresfrist ist die Bewilligung des vorgesezten Ministeriums, für dessen Rechnung die Belohnung oder Aushilfe erfolgt werden soll, einzuholen;
- b) die Bewilligung von Gehalts- und Lohnvorschüssen, von Reise- und Uebersiedlungs-Entschädigungen nach Maßgabe der besonderen Vorschriften.

Gehaltsvorschüsse kann der Statthalter, jedoch nur von Besoldungen, welche jährlich Tausend Gulden nicht übersteigen, bewilligen.

§. 24.

In Bezug auf die Stellung des Statthalters zu den ständischen Kollegien, wo und in soweit solche bestehen, und die Gebarung mit den Landesfondcn, hat es bei der dermaligen Einrichtung bis zur Erlassung weiterer Bestimmungen zu verbleiben.

§. 25.

Der Statthalter richtet seine besondere Aufmerksamkeit auf die zweckmäßige Leitung und Besorgung des Baudienstes, insbesondere auf die sorgfältige Prüfung der Bau-Entwürfe in Absicht auf die Nothwendigkeit der Bauführung, die möglichst vollständige Erreichung des Zweckes derselben, und die Beschränkung des Aufwandes auf

Wywiera wpływ na mianowanie urzędników budowniczych i wykonywanie władzy dyscyplinarnej nad nimi w miarę bliższych rozporządzeń osobnych.

§. 26.

Namiestnik wykonuje pod względem władz kontrolnych w kraju koronnym istniejących, urząd, w sprawach dyscyplinarnych Szefowi krajowemu przekazany.

B. Zakres namiestnictwa.

§. 27.

Namiestnictwo staranie ma około wydania Dziennika ustaw krajowych, i nalegać winno na scisle wykonanie i przestrzeganie ustaw i przepisów, we wszystkich gałęziach służby namiestnictwu przekazanych.

§. 28.

Namiestnictwo rozstrzyga w wyższej instancyi wszelkie sprawy zakresu swego, które rozstrzygnięte są w niższej instancyi przez władzę onemuż podporządkowaną.

§. 29.

Namiestnictwo wykonuje wpływ na sprawy lenna, jaki ma sobie przekazany jako Izba lenna w ustawach lennych, tam, gdzie dotychczas Rząd krajowy jest Izbą lenną cesarską.

§. 30.

Namiestnictwo poleconém sobie ma dochodzenie i rozstrzyganie w razie zachodzącego przypisywania sobie stopni szlacheckich i tytułów.

§. 31.

Namiestnictwo upoważnioném jest zarządzić składki w obrębie właściwego kraju koronnego dla mieszkańców jego, przez wypadki elementarne uszkodzonych.

§. 32.

Namiestnictwo ma prawo dozwalania taglij na uratowanie życia przepisanym, tudzież nagród pieniężnych za szczególne odznaczenia się w niebezpieczeństwach ognia, wody lub innych, aż do sumy złotych reńskich dwadzieścia pięć, a to, jeżeli w przedkładzie jest pewna suma na pokrycie wydatków takich przeznaczona.

§. 33.

Namiestnictwo ma nadzór nad zakładami karnymi, domami poprawy, dobroczynności i instytucjami humanitarnymi, tudzież nad wszelkimi zakładami publicznymi w swym okręgu administracyjnym, jak dalece nie jest ograniczoném w tym względzie instytucjami osobnemi.

daß unumgänglich Erforderliche. Er nimmt auf die Ernennung der Baubeamten und die Ausübung der Disziplinalgewalt über dieselben den Einfluß, den besondere Anordnungen näher bestimmen.

§. 26.

Der Statthalter übt in Ansehung der im Kronlande befindlichen Kontrolbehörden den dem Landes = Chef übertragenen Wirkungskreis in Disziplinarsachen.

B. Wirkungskreis der Statthalterei.

§. 27.

Die Statthalterei hat für die Herausgabe des Landes = Gesetzblattes zu sorgen, und auf die genaue Handhabung und Befolgung der Gesetze und Vorschriften in den der Statthalterei zugewiesenen Geschäftszweigen zu dringen.

§. 28.

Die Statthalterei entscheidet in höherer Instanz in allen Angelegenheiten ihrer Wirksamkeit, worüber eine ihr unterstehende Behörde entschieden hat.

§. 29.

Die Statthalterei hat, wo die Landesstelle bisher landesfürstliche Lehenstube ist, auf die Lehen = Angelegenheiten den ihr als Lehenstube durch die Lehengesetze eingeräumten Einfluß zu üben.

§. 30.

Ihr ist die Untersuchung und Entscheidung über vorkommende Anmaßungen von Adelsgraden oder von Titeln zugewiesen.

§. 31.

Die Statthalterei ist ermächtigt, für die durch Elementar = Ereignisse beschädigten Bewohner des Kronlandes im Umfange desselben Sammlungen einzuleiten.

§. 32.

Die Statthalterei ist berechtigt, die für Lebensrettungen gesetzlich festgesetzten Taglöhne und für besondere Auszeichnungen bei Feuer =, Wasser = und anderen Gefahren Geldbelohnungen bis zum Betrage von fünf und zwanzig Gulden zu bewilligen, wenn für diese Ausgaben im Voranschlage die Bedeckung vorhanden ist.

§. 33.

Sie führt die Oberaufsicht über die Straf =, Besserungs =, Wohlthätigkeits = und Humanitäts = Anstalten, und über alle öffentlichen Institute in ihrem Verwaltungsgebiete, soweit sie hierin nicht durch besondere Institutionen beschränkt ist.

§. 34.

Do namiestnictwa należy nadkierunek i nadzór nad sprawami gminnymi w miarę istniejących ustaw gminnych, niemniej wywiera namiestnictwo wpływ prawny na interesa tych komun, które mu bezpośrednio podporządkowane są.

§. 35.

Jako najwyższa władza fundacyjna w kraju koronnym czuwać winno namiestnictwo, o ile wpływ jego nie jest ograniczonym wyraźnymi postanowieniami zapisów erekcyjnych, ażeby te wedle przepisów prawnych były sporządzane, majątek erekcyjny należycie był podniesionym, ubezpieczonym i administrowanym, tudzież ażeby obowiązki zapisami takowemi nałożone, ściśle były wykonane.

§. 36.

Pod względem spraw duchownych należy do namiestnictwa:

- a) obsadzenie prebend kuratowych, patronatów cesarskich i religijno-funduszowych w porozumieniu z ordynaryatem, z dochodem rocznym nie przenoszącym złotych reńskich tysiąc, z wyjątkiem beneficjów kuratowych utworzonych na kameralnych i pod zarządkiem władz finansowych zostających w dobrach funduszowych. Co do prebend z wyższymi rocznymi dochodami, albo w razie gdyby namiestnictwo nie zgadzało się z ordynaryatem pod względem osoby, we wniosku na pierwszym miejscu znajdującej się, zasięgnąć należy rozstrzygnięcia Ministerstwa Wyznań;
- b) parafialne rozdzielenie miejsc pojedynczych w porozumieniu ordynaryackim;
- c) uzupełnienie kongruów dla proboszczów i kapelanów miejscowych wedle istniejących w tym przedmiocie przepisów;
- d) przekazanie ekwiwalentów jałmużnych dla zakonów kwestarskich wedle przepisów istniejących;
- e) załatwianie skarg wniesionych przez oblubieńców przeciw odmówieniu ślubu;
- f) dyspensowanie od przeszkód małżeńskich i od prawnego czasu wdowiego w celu zawarcia nowego małżeństwa, w miarę ustaw i przepisów w czasie rozstrzygnięcia istniejących, o ile przedmioty takowe należą do zakresu politycznego.

§. 37.

Namiestnictwo kieruje i kontroluje sprawy naukowe, i wykonuje nadzór nad wszystkimi zakładami wykształcenia i wychowania cywilnego.

§. 34.

Der Statthalterei liegt die Oberleitung und Ueberwachung der Gemeinde-Angelegenheiten ob, nach Maßgabe der bestehenden Gemeindegesetze, und nimmt den gesetzmäßigen Einfluß auf die Angelegenheiten jener Kommunen, welche ihr unmittelbar untergeordnet sind.

§. 35.

Als oberste Stiftungsbehörde im Kronlande hat die Statthalterei, in soferne ihr Einfluß nicht durch ausdrückliche Bestimmungen der Stiftbriefe beschränkt ist, darauf zu halten, daß die letzteren nach den gesetzlichen Vorschriften errichtet, das Stiftungsvermögen gehörig erhoben, sichergestellt und verwaltet und die Stiftungsverbindlichkeiten genau vollzogen werden.

§. 36.

In Absicht auf die geistlichen Angelegenheiten steht der Statthalterei zu:

- a) die Besetzung von Kuratpfünden, landesfürstlicher und Religionsfonds-Patronate, mit einem, Tausend Gulden nicht übersteigenden jährlichen Ertragnisse und mit Ausnahme der Kurat-Benefizien auf Kameral- und den unter der Verwaltung der Finanzbehörden stehenden Fondsgütern, im Einverständnisse mit dem Ordinariate. Bei Pfünden mit einem höheren Jahres-Einkommen, oder, wenn die Statthalterei dem Vorschlage des Ordinariates in Beziehung auf den am ersten Orte vorgeschlagenen nicht beistimmen zu können erachtet, ist die Entscheidung des Kultusministeriums einzuholen.
- b) die Umpfarung einzelner Ortschaften im gleichen Einverständnisse;
- c) die Ergänzung der Congrua für Pfarrer und Lokalkapläne nach den dafür bestehenden besonderen Vorschriften;
- d) die Anweisung der Almosen-Äquivalente für die Mendikantenlöster nach den bestehenden Vorschriften;
- e) die Ausstragung der von den Brautleuten gegen die Verweigerung der Trauung überreichten Beschwerden;
- f) die Dispensazion von Ehehindernissen und von der gesetzlichen Witwenfrist zur Eingehung einer neuerlichen Ehe, nach Maßgabe der zur Zeit der Entscheidung bestehenden Gesetze und Vorschriften, in soweit diese Gegenstände zum politischen Wirkungskreise gehören.

§. 37.

Die Statthalterei leitet und überwacht die Angelegenheiten des Unterrichtes und übt das Aufsichtsrecht über alle Zivil-Unterrichts- und Erziehungs-Anstalten.

§. 38.

W sprawach przemysłowych i handlowych należy do namiestnictwa przy ściśłym zachowaniu ustaw istniejących:

- a) nadawanie praw fabrycznych krajowych;
- b) nadawanie praw do założenia aptek i oficyn chirurgicznych, tudzież do przedsiębiorstw transportowych peryodycznych;
- c) pozwolenie odbywania jarmarków.

§. 39.

Namiestnictwo rozpoznawać i zatwierdzać winno wszelkie przedukłady roczne co do tych przedmiotów, które jego administracyi, nadzorowi lub kierunkowi przekazane zostały, o ile nie jest co innego ustanowioném osobnemi w tój mierze przepisami, albo też jeżeli pozostawione są ministerstwu, przedkładać takowe wraz z zdaniem swém.

§. 40.

W obrębach przydzielonej służby należy do namiestnictwa:

- a) pozwolenie do wystawienia nanowo budynków eraryalnych i funduszowych przez wypadki elementarne zniszczonych, do wyprowadzenia nowych budynków dotąd jeszcze niebyłych i do reparacyj budynków istniejących, albo z jednoczesnym onychże przeistoczeniem lub powiększeniem, albo bez takowego, jeżeli koszta budowy w przedukładzie są pokryte, i suma nie przenosi złotych reńskich trzy tysiące;
- b) zezwolenie na budowę kościołów, probostw lub szkół, na urządzenie lub rozszerzenie ementarzów, na dostarczenie potrzeb kościelnych lub szkolnych, jeżeliby wydatek ten pokrytym być miał na drodze konkurencyi i przyłożenie się do tego nastąpić miało ze strony eraru lub funduszu publicznego pod kierunkiem lub zarządem namiestnictwa zostającego, z sumą nie przenoszącą złotych reńskich trzy tysiące;
- c) zatwierdzenie kontraktów arendy i najmu, zawartych na podstawie publicznej licytacyi na ciąg niżej lat dziesięciu, aż do pięciu tysięcy złotych reńskich rocznie czynszu najemnego lub dzierżawnego;
- d) przepuszczenie braku kasowego aż do sumy złotych reńskich pięćdziesiąt, jeżeli brak nie jest skutkiem przeniewierzenia urzędnika, tudzież przepuszczenie pomyłek rachunkowych niepoprawnych, aż do sumy złotych reńskich tysiąc, jeżeli władza kontrolna uznaje, iż wyjaśnienie składającego rachunki nie jest bezzasadne i na wzgląd zasługuje;

§. 38.

In Gewerbe- und Handels-Angelegenheiten kommt der Statthalterei mit genauer Beobachtung der bestehenden Vorschriften zu:

- a) die Verleihung von Landes-Fabrikbefugnissen;
- b) die Ertheilung der Befugnisse zur Errichtung von Apotheken, und für chirurgische Gewerbe, dann zu periodischen Transport-Unternehmungen;
- c) die Bewilligung zur Abhaltung von Jahrmärkten.

§. 39.

Die Statthalterei hat alle Jahresvoranschläge über Gegenstände, die ihrer Verwaltung, Ueberwachung oder Geschäftsleitung zugewiesen sind, in soferne nicht durch besondere Weisungen etwas Anderes bestimmt wird, zu prüfen und zu genehmigen, oder, wenn sie dem Ministerium vorbehalten sind, mit ihrem Gutachten vorzulegen.

§. 40.

Der Statthalterei steht ferner für die ihr zugewiesenen Dienstzweige zu:

- a) die Bewilligung zur Wiederherstellung der durch Elementar-Ereignisse zu Grunde gegangenen Aerial- und Fondsgebäude, zur Ausführung neuer, bisher nicht bestandener Gebäude und zu Reparationen an vorhandenen Gebäuden mit oder ohne gleichzeitige Umgestaltung oder Vergrößerung derselben, wenn der Bau-Aufwand im Voranschlage bedeckt ist und den Betrag von drei Tausend Gulden nicht überschreitet;
- b) die Gestattung einer Kirchen-, Pfarrei- oder Schulbaulichkeit, der Errichtung oder Erweiterung von Leichenhöfen, der Beschaffung von Kirchen- oder Schul-Erfordernissen, wenn diese Ausgabe im Konkurrenzwege bedeckt werden soll, ein Beitrag von dem Aerar oder einem unter der Leitung oder Verwaltung der Statthalterei stehenden öffentlichen Fonde zu leisten ist, und dieser Beitrag drei Tausend Gulden nicht überschreitet;
- c) die Genehmigung und Bestätigung von Pacht- und Miethverträgen, welche auf Grundlage einer öffentlichen Versteigerung für die Dauer unter zehn Jahren abgeschlossen werden, bis zu einem Miethzinse oder Pachtschillinge jährlicher fünf Tausend Gulden;
- d) die Nachsicht-Ertheilung für Kaffe-Abgänge bis zum Betrage von fünfzig Gulden, wenn der Abgang nicht aus der Veruntreuung eines Beamten entstanden ist, und für uneinbringliche Rechnungsmängel bis zum Betrage von Tausend Gulden, wenn die Kontrollbehörde die Erläuterung des Rechnungslegers für rücksichtswürdig und grundhäftig erklärt;

- e) odpisanie zaległości do ściągnięcia niepodobnych i nie z winy urzędnika wynikłych, aż do sumy tysiąca złotych reńskich;
- f) przedłużenie terminu do spłacenia czynszów dzierżawnych i najemnych, tudzież innych dochodów z funduszków i zakładów aż do roku jednego.

We wszystkich tych przypadkach, gdzie skarb Państwa pośrednio lub bezpośrednio jest interesowanym, porozumieć się winno namiestnictwo przed ostatecznym rzeczą załatwieniem, z władzą krajową finansową, z którą zgodnie wydawać będzie pozwolenia, przepuszczenia lub odpisywania.

§. 41.

Co się tycze gałęzi służby namiestnictwu przekazanych, przysłuża mu prawo:

- a) przyjmowania kaucyj służbowych i uwolnienia od takowych;
- b) pensjonowania, prowizyi udzielania i kwieskowania urzędników i sług przez Namiestnika lub władzę podporządkowaną, mianowanych z scisłym zachowaniem przepisów istniejących; tudzież dozwolenia normalnych pensyj, prowizyj, płac kwiescentalnych, zaspokojień odprawnych, datków na wychowanie i innych należności dla wdów i sierot pozostałych;
- c) obradowania i rozstrzygania w przedmiocie oddalenia ze służby urzędników w miarę przepisów w §. 22. zawartych.

§. 42.

Namiestnictwo czuwa nad służbą budowniczą w kraju, jak dalece takowa wedle §. 1. onemuż jest przekazaną, i kieruje administracyjnymi tej gałęzi służby czynnościami urzędowymi.

§. 43.

W krajach koronnych nie podzielonych na obwody, namiestnictwo łączy w sobie działalność urzędową władzy obwodowej.

Rozdział trzeci.

Postępowanie z czynnościami przy namiestnictwie.

§. 44.

Załatwianie czynności przy namiestnictwie odbywa się albo zewnątrz rady, albo też w radzie.

§. 45.

W powszechności wprowadzone będą na obradę w posiedzeniu radnym wszelkie sprawy ważniejsze, namiestnictwu do załatwiania przekazane, mianowicie:

- e) die Abschreibung uneinbringlicher, nicht durch Verschulden eines Beamten entstandener Rückstände bis zum Betrage von Tausend Gulden;
- f) die Zugestehung von Fristen zur Zahlung von Pachtschillingen, Miethzinsen und anderen Erträgnissen der Fonde und Anstalten bis zur Dauer eines Jahres.

In allen diesen Fällen hat die Statthalterei, wenn der Staatsfchat mittelbar oder unmittelbar betheiligt ist, vor der definitiven Erledigung mit der Finanz-Landesbehörde das Einvernehmen zu pflegen, und ist bezüglich der Bewilligung, Nachsicht-Ertheilung oder Abschreibung an deren Zustimmung gebunden.

§. 41.

Der Statthalterei steht für die ihr zugewiesenen Dienstzweige zu:

- a) die Annahme und Freigebung von Dienstkautionen;
- b) die Pensionirung, Provisionirung und Quieszirung der vom Statthalter oder einer untergeordneten Behörde ernannten Beamten und Diener mit genauer Beachtung der bestehenden Vorschriften; die Bewilligung der normalmäßigen Pensionen, Provisionen, Quieszientengehalte, Abfertigungen, Erziehungsbeiträge und sonstigen Gebühren ihrer Witwen und Waisen;
- c) die Berathung und Entscheidung über die Dienstentlassung von Beamten nach Maßgabe der im §. 22 enthaltenen Bestimmungen.

§. 42.

Die Statthalterei überwacht den Baudienst im Lande, soweit solcher ihr nach dem §. 1 zugewiesen ist, und leitet die administrativen Amtshandlungen dieses Dienstzweiges.

§. 43.

In jenen Kronländern, welche nicht in Kreise untergetheilt sind, vereinigt die Statthalterei in sich den Wirkungskreis der Kreisbehörde.

Dritter Abschnitt.

Geschäftsbehandlung der Statthalterei.

§. 44.

Die Verhandlung der Geschäfte bei der Statthalterei theilet sich in diejenige welche außer dem Rathe, und jene, welche im Rathe gepflogen wird.

§. 45.

In der Regel sind alle wichtigeren, der Statthalterei zur Behandlung zugewiesenen Angelegenheiten in der Rathssitzung zum Vortrage zu bringen, namentlich:

- a) spory między prywatnymi, korporacyami lub gminami, które w linii politycznej rozstrzygnięte być mają;
- b) zawarcie lub rozwiązanie kontraktów, uznanie dopełnienia takowych albo odstąpienie od urzeczywistnienia praw kontraktowych, lub w ustawie uzasadnionych;
- c) nadanie lub odebranie praw przemysłowych;
- d) wymierzenie kar w innych przypadkach, jak tych, w których idzie o zastosowanie §§. 21. 22. przeciw urzędnikom lub sługom;
- e) rozstrzygnięcia rekursów w sporach stron przeciw wyrokom władz podrzędnych;
- f) przedmioty, w których idzie o zdanie w przedmiocie tłumaczenia ustaw, o ustanowienie ogólnych prawideł administracyjnych, albo o ustawy wydać się mające, czy też o urządzenia publiczne zaprowadzić się mające; na koniec
- g) przedmioty, w których idzie o znaczny nakład lub o nieusystemizowane, w zatwierdzonym przedukładzie rocznym nieprzewidziane wydatki ze skarbu państwa lub z funduszu publicznego.

§. 46.

Uchwały w przedmiotach wprowadzonych na obradę w posiedzeniu radnym, stanowione będą podług większości głosów; Namiestnikowi przysługują jednak prawo:

1. W sprawach należących do zakresu urzędowego, onemuż przekazanego, które postanowił wprowadzić na obradę całego ciała rady, lub pojedynczych radców, postępować podług tego zdania, które uważa za prawdziwe, i że je zastąpić będzie mógł, chociażby się z niem większość głosów nie zgadzała.

2. W sprawach zaś przekazanych zakresowi urzędowemu namiestnictwa, zasuspendować uchwałę tegoż, jeżeli uważa ją przeciwną ustawom, albo interesowi służby Najjaśniejszego Pana, i albo:

- a) przedłożyć rzecz tę do rozstrzygnięcia Ministerstwu, w którego obręb takowa wchodzi, albo też
- b) jeżeliby przewłoka niebezpieczeństwem groziła, lub w ogólności interes publiczny spieszno wymagał zarządzenia, zarządzić, co uznaje być potrzebnym podług własnego zdania, choćby przeciw uchwale rady, zarazem jednak uczynić doniesienie rzeczonemu Ministerstwu tak o zarządzeniu swoim, jako też o rozprawie w tej mierze w radzie odbywaną.

- a) Streitigkeiten zwischen Privaten, Korporationen oder Gemeinden, die in politischer Linie auszutragen sind;
- b) Abschließung oder Auflösung von Verträgen, Anerkennung der Erfüllung derselben oder das Abgehen von der Geltendmachung vertragsmäßiger oder im Gesetze gegründeter Rechte;
- c) Verleihung oder Einziehung von Gewerbrechten;
- d) Verhängung von Strafen in anderen Fällen, als jenen, in denen es sich gegen Beamte oder Diener um Anwendung der §§. 21, 22 handelt;
- e) Entscheidungen in Parteisachen über Berufungen gegen die Erkenntnisse der Behörden;
- f) Gegenstände, wo es sich um das Gutachten über Auslegung von Gesetzen, über Aufstellung allgemeiner Verwaltungs-Maximen, oder über zu erlassende Gesetze oder zu treffende öffentliche Einrichtungen handelt, endlich
- g) Gegenstände, wobei es sich um einen namhaften Aufwand, oder um nicht systemmäßige in dem genehmigten Jahres-Voranschlage nicht vorhergesehene Auslagen aus dem Staatsschatze oder einem öffentlichen Fonde handelt.

§. 46.

Die Beschlüsse über Gegenstände, welche in der Rathssitzung zum Vortrage gebracht wurden, werden nach der Majorität der Stimmen gefaßt; doch steht dem Statthalter zu:

1. In den Angelegenheiten, die in der ihm zugewiesenen Amtswirksamkeit gelegen sind, worüber er jedoch bei dem Rathskörper der Statthalterei, oder mit einzelnen Räten derselben eine Berathung zu pflegen fand, nach derjenigen Ansicht, die er als die richtige erkennt, und die er vertreten zu können glaubt, wenn sich auch die Stimmenmehrheit für dieselbe nicht erklärte, vorzugehen.

2. In den Angelegenheiten hingegen, die dem Geschäftskreise der Statthalterei zugewiesen sind, wenn er den Beschluß den Gesetzen oder dem Interesse des Allerhöchsten Dienstes zuwiderlaufend erachtet, solchen zu suspendiren, und entweder

- a) die Sache der Entscheidung des Ministeriums, in dessen Geschäftskreis solche gehört, zu unterziehen, oder
- b) in soferne Gefahr am Verzuge wäre, oder überhaupt das öffentliche Interesse eine schleunige Verfügung erheischen sollte, auch gegen den Rathsbeschluß die Verfügung, die er nothwendig erkennt, nach eigenem Ermessen zu treffen, zugleich aber die Anzeige des Verfügtten und der stattgefundenen Verhandlung dem gedachten Ministerium vorzulegen.

§. 47.

Namiestnik ma prawo głosować kazać członkom rady podług tej kolei, którą uważa za stosowną.

§. 48.

Jeżeli kierunek wydziału jakiego poruczonym został innemu urzędnikowi, a nie radcy, wówczas głos onegoż liczony będzie w przedmiotach przez niego pod obradę wniesionych.

§. 49.

Namiestnik odpowiedzialnym jest:

- a) za stan prowadzenia interesów tak przy namiestnictwie, jako też przy władzach, urządach i organach temuż podporządkowanych;
- b) za stosowne i dzielne prowadzenie poleconego mu kierunku czynnościami, i za gorliwe i odpowiednie wykonywanie poruczonej mu władzy urzędowej;
- c) za wszelkie rozstrzygnięcia i rozporządzenia, które albo sam wydał, albo wydać kazał.

Odpowiedzialność ta przezto wcale się nie zmienia, iż przedmiot pod obradę był wprowadzony, albo że wydane rozstrzygnięcie, lub inne jakie rozporządzenie zapadło w skutek uchwały radnej, przezco więc oprócz Namiestnika, odpowiedzialnymi zostają także referent i głosujący, którzy się za nim oświadczyli.

Dodatek do najwyższych postanowień o urządzeniu i zakresie działalności rządów namiestnikowskich.

(Ustanowiony najwyższą uchwałą z dnia 14. Września 1852 r.)

1.

Namiestnicy i namiestnikostwa istnieć mają w tych krajach koronnych, które tak wielkiej są objętości i wagi, iż koniecznie w nich ustanowione być muszą władze obwodowe, jako władze pośrednie między władzą krajową polityczną a urzędami powiatowemi.

2.

W tych zaś krajach koronnych, w których ustanowienie osobnych władz obwodowych nie ukazuje się być rzeczą stosowną, istnieć ma władza polityczna krajowa (Rząd krajowy), pod kierunkiem i przewodnictwem Prezydenta krajowego.

§. 47.

Es steht dem Statthalter zu, die Abstimmung unter den Gliedern des Rathskörpers nach der Reihenfolge, die er als die angemessene erkennt, stattfinden zu lassen.

§. 48.

Wird die Leitung eines Departements einem anderen Beamten als einem Rathe übertragen, so wird dessen Stimme bei den von ihm in Vortrag gebrachten Geschäftsstücken mitgezählt.

§. 49.

Der Statthalter ist verantwortlich:

- a) für den Zustand der Geschäftsführung bei der Statthalterei und den ihr untergeordneten Behörden, Aemtern und Organen;
- b) für die zweckmäßige und kräftige Führung der ihm übertragenen Geschäftsleitung und für die eifrige und entsprechende Ausübung der ihm anvertrauten Amtsgewalt;
- c) für alle Entscheidungen und Verfügungen, die von ihm ausgehen, oder die er ausfertigen läßt. Diese Haftung wird dadurch nicht geändert, daß über den Gegenstand eine Berathung gehalten wurde, oder daß die erlassene Entscheidung oder andere Verfügung das Ergebniß eines Rathsbeschlusses war, daß daher für dieselbe nebst dem Statthalter auch der Referent und die Stimmführer, welche sich für sie aussprachen, verantwortlich sind.

Anhang zu den Allerhöchsten Bestimmungen

über die

Einrichtung und Amtswirksamkeit der Statthaltereien.

(Festgesetzt mit Allerhöchster Entschließung vom 14. September 1852.)

1.

Statthalter und Statthaltereien haben in denjenigen Kronländern zu bestehen, die von so großem Umfange und solcher Wichtigkeit sind, daß in denselben Kreisbehörden, als Mittelbehörden zwischen der politischen Landesstelle und den Bezirksämtern, aufgestellt werden müssen.

2.

In den Kronländern hingegen, in denen es nicht angemessen erkannt wird, eigene Kreisbehörden aufzustellen, hat eine politische Landesstelle (Landesregierung) unter der Leitung und dem Vorße eines Landespräsidenten zu bestehen.

3.

Do Prezydenta krajowego należy ten sam zakres urzędowania, co do Namiestnika pod względem wszystkich w obręb Namiestników wpadających spraw kraju koronnego, a tak Prezydent krajowy jak władza krajowa podlegają bezpośrednio Ministeryum i centralnym władzom Państwa.

4.

Rząd krajowy rozstrzyga w pierwszej instancyi wszystkie sprawy, które do rozstrzygnięcia w pierwszej instancyi przekazane są:

- a) władzom obwodowym,
- b) Namiestnikostwom.

5.

Rząd krajowy rozstrzyga w drugiej instancyi te interesa, które do rozstrzygnięcia w drugiej instancyi przekazane są:

- a) władzom obwodowym,
- b) namiestnikostwom.

6.

Od rozstrzygnięć, wydanych przez władzę krajową w pierwszej lub drugiej instancyi, idzie odwołanie do Ministerstw i do centralnych władz Państwa.

7.

W Krakowie ustanowiona będzie polityczna władza krajowa pod przewodnictwem i kierunkiem Prezydenta krajowego.

8.

Zakres urzędowania téjże władzy krajowej i jój Prezydenta jest ten sam, jaki przysłuza namiestnikostwu i Namiestnikowi, o ile nie jest wyraźnie wyjątek zarządzonym.

9.

Sprawy, w których Rząd krajowy lub Prezydent krajowy zasięgać będzie winien rozstrzygnięcia Namiestnika galicyjskiego, lub téż, o ile idzie o sprawozdanie lub czynienie wniosków do Ministerstw, tudzież sprawy, w których relacya zakomunikowaną być ma rzeczonemu Namiestnikowi do dalszego zakonkomitowania, są następujące:

- a) sprawy Stanów krajowych;
- b) rozprawy, dotyczące zakładu kredytowego galicyjsko-stanowego;
- c) stosunki kościoła katolickiego do Państwa, o ile idzie o kwestye zasadnicze, lub o sprawozdanie co do obsadzenia posad biskupich, lub innych wyższych dostojenstw duchownych;

3.

Dem Landespräsidenten steht die Amtswirksamkeit des Statthalters in allen dem Geschäftskreise der Statthalter zugewiesenen Angelegenheiten für den Umfang des Kronlandes zu, und er sowohl als die Landesstelle ist den Ministerien und Centralstellen des Reiches unmittelbar untergeordnet.

4.

Die Landesstelle entscheidet in erster Instanz über alle Angelegenheiten, welche

- a) den Kreisbehörden,
  - b) den Statthaltereien
- zur Entscheidung in erster Instanz zugewiesen sind.

5.

Die Landesstelle entscheidet in zweiter Instanz über diejenigen Geschäfte, die

- a) den Kreisbehörden,
  - b) den Statthaltereien
- zur Entscheidung in zweiter Instanz zugewiesen sind.

6.

Gegen die Entscheidungen, welche die Landesstelle in erster oder zweiter Instanz geschöpft hat, ist der Rekurs an die Ministerien und Centralstellen des Reiches gestattet.

7.

In Krakau wird eine politische Landesstelle unter dem Vorzuge und der Leitung eines Landespräsidenten bestellt.

8.

Der Geschäftskreis dieser Landesstelle und des Präsidenten derselben hat jener einer Statthaltereie und eines Statthalters zu seyn, soweit nicht eine Abweichung ausdrücklich angeordnet wird.

9.

Die Angelegenheiten, für welche von den Landesstellen oder dem Landespräsidenten die Entscheidung des galizischen Statthalters einzuholen, oder, soweit es sich um Gutachten oder Anträge an die Ministerien handelt, der Bericht dem genannten Statthalter zur Einbeförderung mitzutheilen ist, sind:

- a) die landständischen Angelegenheiten;
- b) die Verhandlungen, welche die galizisch-ständische Credits-Anstalt betreffen;
- c) die Verhältnisse der katholischen Kirche zu dem Staate, soweit es sich um grundsätzliche Fragen, oder um das Gutachten über die Besetzung von Bischofsitzen oder anderen höheren geistlichen Würden handelt;

- d) rozprawy, w których zachodzi kwestya o zmianę prawnego postanowienia jakiego;
- e) układy organizacyjne.

D.

Najwyższe postanowienia o urządzeniu władz sądowych.

(Ustanowione najwyższą uchwałą z dnia 14. Września 1852).

§. 1.

Wyższe sądy krajowe będą obsadzone:

1. jednym Prezydentem;
2. wedle potrzeby jednym Vice - Prezydentem;
3. pewną do potrzeby ograniczoną liczbą radców wyższego sądu krajowego, tudzież należytą liczbą
4. sekretarzy radnych i adjunktów sekretarskich, mających być używanymi nie tylko do prowadzenia protokółów sesyjnych, lecz nadto i do sporządzania uchwał radnych;
5. przełożonych nad urzędami pomocniczymi, jakoto: nad protokołem podawczym, ekspedyturą i registraturą, gdzie połączenie onychże w jednej osobie możliwą jest rzeczą, z tytułem dyrektorów urzędów pomocniczych;
6. adjunktów onychże, którym poruczony będzie kierunek nad pojedynczemi urzędami pomocniczymi, lub nad pewnemi czynnościami wydziałami;
7. oficyałów i akcesistów do czynności przy registraturze i ekspedyturze;
8. sług radnych, sług kancelaryjnych i urzędowych, a gdzie zachodzi tego potrzeba, i sług pomocniczych.

§. 2.

Do liczby i stanu radców wyższego sądu krajowego nie będą wcieleni ci przełożeni nad ces. król. sądami kolegialnemi, w okręgu wyższego sądu krajowego znajdującemi się, którzy w równej są randze z radcami wyższego sądu krajowego; takowi oddzielnie mają być wyszczególnieni w stanie pojedynczych sądów powiatowych.

- d) Verhandlungen, in denen eine Aenderung einer gesetzlichen Bestimmung in der Frage gelegen ist;
- e) Organisirungs-Entwürfe.

D.

Allerhöchste Bestimmungen

über die

Einrichtung der Gerichtsbehörden.

(Festgesetzt mit Allerhöchster Entschliessung vom 14. September 1852.)

§. 1.

Die Oberlandesgerichte werden besetzt:

1. mit einem Präsidenten;
2. nach Erforderniß mit einem Vize-Präsidenten;
3. mit der nach Bedürfniß zu bemessenden Zahl von Oberlandesgerichtsräthen; mit der erforderlichen Anzahl:
4. von Rathsekretären und Sekretärs-Adjunkten, welche sowohl zur Führung der Sitzungsprotokolle, als auch zur Verfassung der Rathsbeschlüsse zu verwenden sind;
5. von Vorstehern der Hilfsämter, als: Einreichungsprotokoll, Expedit und Registratur, in soferne eine Vereintigung derselben in Einer Person thunlich erscheint, mit der Bezeichnung als Direktoren der Hilfsämter;
6. von Adjunkten derselben, denen die Leitung einzelner Hilfsämter oder Geschäftszweige anvertraut wird;
7. von Offizialen und Akzessisten für die Geschäfte der Registratur und des Expedites;
8. von Rathsbdienern, Kanzlei- und Amtsbdienern, und wo das Bedürfniß eintritt, Dienersgehilfen.

§. 2.

In die Zahl und den Status der Oberlandesgerichtsräthe sind diejenigen Vorsteher der im Oberlandesgerichts-Sprengel befindlichen k. k. Kollegialgerichte nicht einzubeziehen, welche mit den Oberlandesgerichtsräthen in gleichem Range stehen; sie sind in dem Status der einzelnen Kollegialgerichte selbständig aufzuführen.

Ranga między nimi a radcami przy wyższym sądzie krajowym, w razie powołania onychże do sądu krajowego wyższego, ocenioną będzie podług lat przełożenia ich nad sądami kolegialnemi.

§. 3.

Pod stérem i nadzorem wyższych sądów krajowych ustanowione są sądy powiatowe i trybunały piérwszej instancyi (tribunali di prima istanza), z których ostatnie są albo sądami krajowemi, albo sądami obwodowemi.

§. 4.

Przy ustanowieniu trybunałów sądowych służyć ma za zasadę, iż w powszechności w każdym politycznym obwodzie ustanowionym będzie jeden trybunał sądowy. Wyjątki o tyle tylko miejsce mieć będą, o ile wedle arealu i zaludnienia uznaném będzie za rzecz stósowną równie jak potrzebną, ażeby dwa takowe sądy w jednym obwodzie większym ustanowiono, albo przeciwnie zakres działalności jednego trybunału na dwa lub więcej obwodów roześciągniono.

§. 5.

W głównych miastach krajów koronnych, albo gdzie zachodzą zwykle interesa w znacznej bardzo objętości i szczególnej ważności, trybunały sądowe prowadzić będą nazwę: „c. e. s. król. sądy krajowe“, zresztą zaś „c. k. sądy obwodowe“, i obsadzone być mają jednym Prezydentem albo Prezesem, radcami i potrzebném personele pomocniczym, tak w zawodzie konceptowym jak kancelaryjnym, nareszcie liczbą sług odpowiednią.

Zakres działalności c. k. sądów, tak krajowych jak obwodowych, jest w powszechności jednakowy, z wyjątkiem tych spraw, które wedle postanowień ustawy karno-procesowej, tudzież normy jurysdykcyjnej zastrzeżone zostały sądom krajowym.

Osobna ustawa o władzach sądowych stanowi, o ile trybunałom piérwszej instancyi przysłuża prawo nadzoru nad sądami powiatowemi.

§. 6.

Do zakresu działalności trybunałów sądowych należy także i urzędowanie sądu powiatowego w miejscach własnego ich stanowiska, jakoteż ogólnie w tych częściach, które im przydzielonemi zostały do urzędowania sądowego powiatowego.

Jeżeli siedlisko trybunału znajduje się w mieście znaczniejszem i ludniejszem, wówczas dla ułatwienia i przyspieszenia wymiaru sprawiedliwości usta-

Der Rang zwischen ihnen und den Oberlandesgerichtsräthen richtet sich, im Falle ihrer Einberufung zu dem Oberlandesgerichte, nach dem Alter ihrer Ernennung zu Vorstehern von Kollegialgerichten.

§. 3.

Unter der Leitung und Aufsicht der Oberlandesgerichte bestehen Bezirksgerichte und Gerichtshöfe erster Instanz (Tribunali di prima Instanza), welche letztere entweder Landesgerichte oder Kreisgerichte sind.

§. 4.

Bei Bestellung der Gerichtshöfe soll als Grundsatz gelten, daß in der Regel in jedem politischen Kreise ein Gerichtshof aufgestellt wird. Ausnahmen haben nur in soferne stattzufinden, als nach Verhältniß des Areal's und der Bevölkerung, entweder in einem größeren Kreise zwei solche Gerichte aufzustellen, oder einen Gerichtshof seine Wirksamkeit über zwei oder mehrere Kreise ausdehnen zu lassen, für thunlich oder erforderlich erachtet werden sollte.

§. 5.

Die Gerichtshöfe sollen in den Hauptstädten der Kronländer, oder, wo die Geschäfte in einem sehr bedeutenden Umfange und von besonderer Wichtigkeit bestehen, den Namen: „k. k. Landesgerichte“, sonst „k. k. Kreisgerichte“ führen, und mit einem Präsidenten oder Präses, Räthen und dem nothwendigen Hilfspersonale im Konzepts- und Kanzleifache, dann dem angemessenen Dienerstande besetzt werden.

Der Wirkungskreis der k. k. Landesgerichte und Kreisgerichte ist im Allgemeinen, mit Ausnahme jener Angelegenheiten, welche nach den Bestimmungen der Strafprozeß-Ordnung und der Jurisdiktions-Norm den Landesgerichten vorbehalten werden, unter sich gleich.

Ein besonderes Gesetz für die Gerichtsstellen bestimmt, in wiefern den Gerichtshöfen erster Instanz ein Aufsichtsrecht über die Bezirksgerichte zusteht.

§. 6.

Der Geschäftskreis der Gerichtshöfe umfaßt auch jenen eines Bezirksgerichtes für deren Standorte und überhaupt für diejenigen Gebiethstheile, die denselben für die bezirksgerichtlichen Amtshandlungen zugewiesen sind.

Befindet sich der Sitz eines Gerichtshofes in einer bedeutenden und vollreichen Stadt, so kann, um die Rechtspflege zu erleichtern und zu beschleunigen, die Bestellung eines

nowionym być może tamże jeden lub więcej sądów powiatowych dla interesów prawnych, w osobnym rozporządzeniu bliżej oznaczyć się mających. Interesa takowych atoliż sądów powiatowych załatwiane być winny przez tych urzędników sądów krajowych, którzy do tego przez Prezydenta trybunału przeznaczeni zostaną. Ci urzędnicy zaś pozostaną w stanie trybunału sądowego, i posuwają się z innymi urzędnikami onegoż wedle starszeństwa służby do wyższych płacy stopni kategorii swojej.

Nareszcie co się tycze rozdziału czynności między te sądy powiatowe, o tém stanowić będzie osobne rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości dla każdego kraju koronnego.

§. 7.

Osobne urzędy depozytowe, gdzie takowe za najwyższém zatwierdzeniem zaprowadzone zostały, tudzież urzędy tabuli krajowej i księgi gruntowej z potrzebném oraz personale urzędowém, będą wedle dotychczasowych usystemizowań i płac przy dopuszczalnych zresztą ograniczeniach lub potrzebnej zapomogi (tabula krajowa w Pradze, we Lwowie) tymczasem utrzymane, i w stan przyjęte, jak długo na przyszłość objętość tabul krajowych i ksiąg publicznych przy sądach kolegialnych nie jest rozstrzygnioną, i przy urzędach depozytowych wszelkie możebne uproszczenie dotychczasowej instrukcyi dla urzędów depozytowych, za porozumieniem Ministerstwa Finansów, do skutku doprowadzoném.

Toż samo rozumić się o księgach hipotecznych, ferfachowych i notyfikowanych w tych krajach, gdzie się takowe znajdują.

§. 8.

W miastach, gdzie zachodzi potrzeba osobnych, samodzielnie istniejących sądów handlowych, też ustanowione być winny. Które z nich urządzone będą na sądy morskie, o tém stanowią szczególne rozporządzenia. Stan ich personalu uregulowanym będzie w ten sam sposób, jak przy trybunale sądowym, tamże znajdującym się. Urzędnicy tychże sądów handlowych mają tę samą płacę i rangę, co urzędnicy tegoż trybunału sądowego.

§. 9.

Przy innych trybunałach sądowych odbywane będą czynności handlowe przez nie same z przybraniem asesorów ze stanu handlowego.

Jak dalece oprócz tego wyjątkowo w innych poszczególnych miejscach, dla stosunków zachodzących, sądownictwo handlowe osobno jeszcze obmyślc się powinno, o tém oddzielne postanowienia stanowić będą.

oder mehrerer Bezirksgerichte in dem gedachten Orte für die Rechtsgeschäfte, welche mit einer besonderen Anordnung näher zu bezeichnen sind, stattfinden. Die Geschäfte solcher Bezirksgerichte sollen jedoch durch Beamte der Landesgerichte, welche der Präsident des Gerichtshofes dazu bestimmt, versehen werden. Diese Beamten bleiben aber in dem Status des Gerichtshofes, und rücken mit den übrigen Beamten desselben nach dem Dienst-Alter in die höhere Gehaltsstufe ihrer Kategorie vor.

Die Eintheilung der Geschäfte dieser Bezirksgerichte wird übrigens für jedes Kronland, wo der Fall eintritt, durch eine besondere Verordnung des Justizministers bekannt gegeben.

§. 7.

Die besonderen Depositenämter, wo solche mit Allerhöchster Genehmigung dergleichen bestehen, und die Landtafel- und Grundbuchsämter sind einstweilen mit dem nothwendigen Amtspersonale, nach den bisherigen Systemirungen und Bezügen unter allenfalls zulässigen Beschränkungen oder erforderlicher Aushilfe (Landtafel in Prag, Lemberg) beizubehalten und in den Status aufzunehmen, bis über den künftigen Umfang der Landtafeln und öffentlichen Bücher der Kollegialgerichte: entschieden und bei den Depositenämtern eine mögliche Vereinfachung der bisherigen Depositenamt-Instruktion, mit Zustimmung des Finanzministeriums, zu Stande gebracht seyn wird.

Das Gleiche gilt hinsichtlich jener Länder, wo Hypotheken-, Verfaß- und Notifiken-Bücher bestehen.

§. 8.

In Städten, in denen das Bedürfniß eigener, für sich bestehender Handelsgerichte vorhanden ist, werden solche errichtet. (Welche derselben als Seegerichte! be- stellt werden, bestimmen besondere Anordnungen. Der Personalstatus wird auf ähnliche Art, wie jener des daselbst befindlichen Gerichtshofes, regulirt. Die Beamten dieser Handelsgerichte stehen in gleichen Bezügen und in gleichem Range mit den Beamten dieses Gerichtshofes.

§. 9.

Bei den übrigen Gerichtshöfen werden die Handelsgeschäfte von denselben, unter Beiziehung von Beisitzern aus dem Handelsstande, ausgeübt.

In wieferne ausnahmsweise an einzelnen anderen Orten, der bestehenden Verhältnisse halber, außerdem für die Ausübung der Handelsgerichtsbarkeit besondere Fürsorge getroffen werden muß, wird besonderen Bestimmungen vorbehalten.

§. 10.

Przy tych sądach, którym polecone jest wykonywanie sądownictwa górniczego z przybraniem asesorów, w górnictwie biegłych, zarządzić należy prowadzenie księgi górniczj drogą przyzwoitą; a urzędnicy, którym powierzone będzie prowadzenie księgi górniczj, dla téjże czynności przysięgą związani być winni.

§. 11.

W każdym okręgu wyższego sądu powiatowego ustanowiona będzie pewna liczba auskultantów, do wykształcenia potrzebnych na przyszłość urzędników, i do pomocy tak przy wyższych sądach krajowych, jakoteż przy innych sądach, w części z adjutum, w części bez takowego.

§. 12.

Przy trybunałach sądowych winno się mieć należyte staranie o roboty rachunkowe, a gdyby w tym celu właśni urzędnicy ustanowieni być musieli, trzeba na to odpowiedni wzgląd mieć przy propozycjach, dotyczących uregulowania stanów pojedynczych.

§. 13.

Nie będzie się czynić zadnych układów względem obdzielania personau lekarskiego i duchownego płacami stałemi, lecz pierwsze użytém być winno za salaryum, drugie za honoraryum, w miarę ukazującej się potrzeby

§. 14.

Gdzieby się dla pewnych okręgów wyższego sądu krajowego wykazała potrzeba ustanowienia jednego lub więcej katów, a ustanowienie takowego nie jest już objętém w dozwoleńiu najwyższém, trzeba w téj mierze uczynić przedstawienie na drodze należytej.

§. 15.

Sługom kancelaryjnym i urzędowym, przy c. k. sądach ustanowionym, tudzież strażnikom więziennym, którzy nie dostają ubioru urzędowego, kosztem rządowym sprawionego, należć się będzie ryczałt roczny ubiorowy, którego wymiar oznaczonym być ma w porozumieniu z Ministerstwem Finansów niżej zhr. 50, wszakże z tém zobowiązaniem, ażeby w służbie używali ubioru urzędowego podług wzoru przepisanego.

§. 16.

Urzędnicy i słudzy jednéj a téj saméj kategorii, ustanowieni przy trybunałach tego samego sądu krajowego wyższego, gdzie płace usystemizowane

§. 10.

Bei denjenigen Gerichten, welchen die Ausübung der Berggerichtsbarkeit, unter Beiziehung bergkundiger Beisitzer, übertragen wird, ist, wo die Nothwendigkeit es erheischt, eine angemessene Vorsehung zur Führung des Bergbuches zu treffen; jedenfalls sind die mit der Bergbuchführung zu betrauenden Beamten für dieses Geschäft in Eid und Pflicht zu nehmen.

§. 11.

Für jeden Oberlandesgerichts-Sprengel wird eine bestimmte Anzahl von Auskultanten, zur Ausbildung eines entsprechenden Nachwuchses, und zur Hilfeleistung sowohl bei dem Oberlandesgerichte, als auch bei den übrigen Gerichten, zum Theile mit zum Theile ohne Abjutum, bestellt.

§. 12.

Bei den Gerichtshöfen ist für die Rechnungs-Arbeiten eine angemessene Vorsorge zu treffen, und falls eigene Beamte zu diesem Behufe aufgestellt werden müßten, ist hierauf bei dem Vorschlage der einzelnen Landesregulirungen geeignete Rücksicht zu nehmen.

§. 13.

In die Betheilung des ärztlichen und seelsorglichen Personales mit festgesetzten Gehältern ist nicht einzugehen, sondern das erstere gegen Bestallung, das letztere gegen Honorar nach dem sich ergebenden Bedürfnisse in Anspruch zu nehmen.

§. 14.

Für jene Oberlandesgerichts-Sprengel, in welchen sich der Bedarf eines oder mehrerer Scharfrichter herausstellt, ist, falls die Bestellung eines solchen nicht bereits Allerhöchst genehmiget ist, um die Genehmigung zu dessen Aufstellung gehörigen Ortes einzuschreiten.

§. 15.

Den bei den k. k. Gerichten angestellten Kanzlei- und Amtsdienern, sowie den Gefangen-Ausssehern, wird, wenn sie nicht mit einem Dienstkleide auf Staatskosten betheilt werden, ein jährliches Kleiderpauschale dessen Ausmaß, im Einvernehmen mit dem Finanzministerium, nicht über 50 fl. zu bestimmen ist, bewilliget, wogegen selbe verpflichtet sind, im Dienste ein Amtskleid nach dem vorgeschriebenen Muster zu tragen.

§. 16.

Die bei den Gerichtshöfen desselben Oberlandesgerichtes, bei welchen die systemmäßigen Besoldungen unter sich nach durchgängig gleichmäßigen Abstufungen festgesetzt

bez wyjątku jednostajnie są ustopniowane, stanowią między sobą stan konkretny, i posuwają się wedle starszeństwa w służbie do wyższych klas płacy pojedynczej kategorii, bez zmiany miejsca swój służby.

§. 17.

Przy każdym wyższym sądzie krajowym ustanowionym będzie nadprokurator rządowy do nadzoru nad personale prokuratorskiem, przy trybunałach sądowych, w okręgu wyższego sądu krajowego znajdującem się, równie jak do urzędowania, jakie mu poleconem zostanie ustawą postępowania karnego; przy pojedynczych zaś sądach krajowych i obwodowych ustanowieni będą do sprawowania służby prokuratorskiej, prokuratorzy rządowi, a gdzie tego wymaga potrzeba, także i substytucji prokuratorsey.

Tak nadprokuratorowi rządowemu, jakoteż każdemu prokuratorowi dodane będzie potrzebne dla ich służby personale kancelaryjne i służalcze, ze stanu tego sądu, przy którym są ustanowieni.

§. 18.

Nadprokuratorowie mają charakter radców wyższego sądu krajowego, należą do stanu i liczby tychże, i posuwają się wraz z nimi do wyższego stopnia płacy podług lat służby swój.

§. 19.

Prokuratorowie rządowi przy sądach krajowych i obwodowych stoją w stanie, randze i płacy radców krajowych i obwodowych, i posuwają się wraz z tymi do wyższych stopni płacy wedle starszeństwa w służbie.

§. 20.

Substytucji prokuratorsey mają charakter i płacę sekretarzy radnych tego sądu, przy którym ustanowieni są.

§. 21.

Wymiar płac i klasę dyet dla urzędników prokuratorskich oznacza szema płac i klas dyet usystemizowanych dla urzędników i sług tak przy władzach politycznych, jakoteż sądowych.

§. 22.

Na potrzeby kancelaryjne, ryczałtowym sposobem opędzić się dające, na opał, światło i t. p., wyznaczonym jest ryczałt kancelaryjny.

Podobnie i dla pojedynczych prokuratoryj ryczałty winny być oznaczone i ustanowione.

sind, stehenden Beamten und Diener derselben Kategorie bilden einen Konkretalstatus, und rücken nach dem Dienst-Alter in die höheren Gehaltsklassen der einzelnen Kategorie ohne Veränderung ihres Dienstplatzes vor.

§. 17.

Bei jedem Oberlandesgerichte wird zur Ueberwachung des bei den Gerichtshöfen in dem oberlandesgerichtlichen Sprengel befindlichen Staatsanwaltschafts-Personales und zur Besorgung der ihm sonst nach der Strafprozeß-Ordnung zu übertragenden Funktionen ein Ober-Staatsanwalt, bei den einzelnen Landesgerichten hingegen werden, zur Besorgung des staatsanwaltschaftlichen Dienstes, Staatsanwälte, und dort, wo es nöthig ist, auch Substituten bestellt.

Sowohl dem Ober-Staatsanwalte, als auch jedem Staatsanwalte wird das zu ihrem Dienste erforderliche Kanzlei- und Diener-Personale aus dem Stande des Gerichtes, bei dem derselbe angestellt ist, beigegeben.

§. 18.

Die Ober-Staatsanwälte haben den Charakter von Oberlandesgerichtsräthen, stehen in dem Status und in der Zahl der Rätthe des Oberlandesgerichtes, und rücken mit denselben nach ihrem Dienst-Alter in die höhere Gehaltsstufe vor.

§. 19.

Die Staatsanwälte bei den Landes- und Kreisgerichten stehen in dem Status, Range und Gehalte der Landes- und Kreisgerichtsräthe, und sie rücken mit denselben nach ihrem Dienst-Alter in die höheren Gehaltsstufen vor.

§. 20.

Die Staatsanwalts-Substituten haben den Charakter und die Bezüge der Rathsfekretäre jener Gerichtsstelle, bei welcher sie angestellt sind.

§. 21.

Das Ausmaß der Gehalte und die Diätenklasse werden nach dem Schema der systemisirten Bezüge und Diätenklassen der Beamten und Diener bei den politischen oder gerichtlichen Behörden bestimmt.

§. 22.

Für die zur Pauschalbehandlung geeigneten Kanzlei-Erfordernisse, die Beheizung, Beleuchtung etc., wird ein Kanzlei-Pauschale festgesetzt.

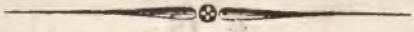
Deßgleichen werden Pauschalien für die einzelnen Staatsanwaltschaften ermittelt und bestimmt werden.

§. 23.

Za koszta podróży w powiecie sądu otrzymają urzędnicy i słudzy przy trybunałach sądowych i prokuratoryach wynagrodzenie od dni i mil, które w podróżach służbowych przez eraryum, w podróżach zaś dla stron, przez strony opędzonóm być ma.

Partykularya co do podróży służbowych urzędowych złożone być winny co miesiąc w prezydyum wyższego sądu krajowego, a dopóki takowe nie są zaadjustowane, dozwalać się winno zaliczek na kwoty rozrachowane.

W podróżach służbowych poza okręgiem sądu pobierać będą wyzreczeni urzędnicy, tak jak urzędnicy wyższego sądu krajowego, w całym okręgu wyższego sądu krajowego unormowane dyety i należytości podrózne, aż do dalszego postanowienia.

§. 23.

Für Dienstreisen im Gerichtsbezirke erhalten die Beamten und Diener der Gerichtshöfe und der Staatsanwaltschaften bestimmte Tag- und Meilengelder, welche bei offiziellen Reisen vom Aerar, bei Reisen in Parteisachen von den Parteien vergütet werden.

Die Partikularien bei offiziellen Dienstreisen sind dem Oberlandesgerichts-Präsidentum monatlich vorzulegen, und es sind, bis zu deren Abjustirung, angemessene Vorschüsse auf die verrechneten Beträge zu gewähren.

Bei Dienstreisen außerhalb des Gerichtsprengels haben dieselben, sowie die Beamten des Oberlandesgerichtes, im ganzen Oberlandesgerichts-Sprengel die normalmäßigen Diäten und Reisegebühren bis auf weitere Bestimmung zu beziehen.

E.

S z e m a

ustanowionych przez

Najjaśniejszego Pana

Jego Ces. Królewską Apostolską Mość
plac i klas dyet

dla

urzędników i służ

przy

urzędach politycznych i sądowych
w krajach koronnych.

(Wedle najwyższego postanowienia z dnia 14. Września 1852 roku).

E.

S c h e m a

der

von Seiner kaiserlich-königlichen Apostolischen Majestät

festgesetzten

G e h a l t e u n d D i ä t e n k l a s s e n

der

Beamten und Diener

bei den

politischen und gerichtlichen Behörden

in den

Kronländern.

(Laut Allerhöchster Entschliessung vom 14. September 1852.)

I. Klasse			II. Klasse			III. Klasse			IV. Klasse			V. Klasse			VI. Klasse			VII. Klasse			VIII. Klasse		
Stellen	Bezeichnung	Gehalt	Stellen	Bezeichnung	Gehalt	Stellen	Bezeichnung	Gehalt	Stellen	Bezeichnung	Gehalt	Stellen	Bezeichnung	Gehalt	Stellen	Bezeichnung	Gehalt	Stellen	Bezeichnung	Gehalt	Stellen	Bezeichnung	Gehalt
		5000			3000			2000			1500			1000			800			600			500
		4000			2500			1800			1200			900			700			550			450
		3000			2000			1500			1000			800			600			450			350
		2000			1500			1000			800			600			450			350			250
		1500			1000			800			600			450			350			250			150
		1000			800			600			450			350			250			150			100
		800			600			450			350			250			150			100			80
		600			450			350			250			150			100			80			60
		500			350			250			150			100			80			60			50

Władze krajowe polityczne			Władze obwodowe polityczne			Wyższe sądy krajowe					
	Klasa dyet	Płaca	Pobory poboczne		Klasa dyet	Płaca	Pobory poboczne		Klasa dyet	Płaca	Pobory poboczne
Namiestnik	III.	8000 6000	Wolne pomieszkowanie i dodatek do funkcyj z 4000—8000	—	—	—	—	Prezydent	III.	6000	—
Prezydent krajowy	IV.	5000	Wolne pomieszkowanie i dodatek do funkcyj od 2000. 4000 zlr.	—	—	—	—	Prezydent	IV.	5000	—
Wice-Prezydent namiestniczy	IV.	5000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rada ministeryalny	V.	4000	—	—	—	—	—	Wice-Prezydent	V.	5000 4000 3000	—
Rady namiestniczy	VI.	3000 2500 2000	—	Przełożony obwodowy	VI.	2500 2000	—	Rady wyższego sądu krajowego	VI.	3000 2500 2000	—
Rady krajowi	VII.	2000 1800 1600	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sekretarze	VIII.	1400 1200	—	1. Komisarz władzy obwodowej	VIII.	1400 1200	—	Sekretarze radni	VIII.	1200 1100 1000	—
Koncypiści	IX.	800 700	—	2. i 3. komisarz władzy obwodowej	IX.	900 800	—	Adjunkci sekretarscy	IX.	900 800	—
—	—	—	—	Lekarz obwodowy	IX.	600	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Praktykant konceptowy	XII.	300	—	—	—	—	—	Auskultanci	XII.	300	—

Sądy krajowe (Sądy kolegiałne klasy I.)				Sądy obwodowe (Sądy kolegiałne klasy II.)				Urzędy powiatowe			
	Klasa dyet	Placa	Pobory poboczne		Klasa dyet	Placa	Pobory poboczne		Klasa dyet	Placa	Pobory poboczne
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prezydent	V.	4000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wice-Prezydent albo radca wyższego sądu krajowego	VI.	3000 2500 2000	—	Prezes	VI.	3000 2500	—	—	—	—	—
Radcy sądu krajowego	VII.	1800 1600 1400	—	Radcy sądu krajowego	VII.	1800 1600 1400	—	—	—	—	—
—	—	—	—	Radcy sądu obwodowego	VIII.	1400 1200	—	Przełożony powiatowy	VIII.	1200 1100 1000	Wolne pomieszkowanie lub kwatery
Sekretarz radny	IX.	900 800	—	Sekretarz radny	IX.	900 800	—	Adjunkci powiatowi	IX.	800 700	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Adjunkci sądowi	X.	700 600 500	—	Adjunkt sądowy	X.	700 600 500	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	Aktuariusze	XI.	500 400	—

Politische Landesbehörden				Politische Kreisbehörden				Oberlandesgerichte			
Bezeichnung	Diäten-Klasse	Gehalt	Nebengenuß	Bezeichnung	Diäten-Klasse	Gehalt	Nebengenuß	Bezeichnung	Diäten-Klasse	Gehalt	Nebengenuß
Statthalter.....	III.	8000 6000	Freie Wohnung und Funktionszulage zwischen 4000—8000 fl.	—	—	—	—	Präsident	III.	6000	—
Landes-Präsident	IV.	5000	Freie Wohnung und Funktionszulage von 2000—4000 fl.	—	—	—	—	Präsident	IV.	5000	—
Statthaltereirei- Vize-Präsident	IV.	5000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ministerialrath	V.	4000	—	—	—	—	—	Vize-Präsident	V.	5000 4000 3000	—
Statthaltereiräthe	VI.	3000 2500 2000	—	Kreisvorsteher	VI	2500 2000	—	Oberlandesgerichtsräthe	VI.	3000 2500 2000	—
Landesräthe	VII.	2000 1800 1600	—	1. Kommissär der Kreisbehörde....	—	—	—	—	—	—	—
Sekretäre	VIII.	1400 1200	—	2. u. 3. Kommissär der Kreisbehörde.....	VIII.	1400 1200	—	Rathsekretäre	VIII.	1200 1100 1000	—
Konzipisten	IX.	800 700	—	Kreisarzt	IX.	900 800 600	—	Sekretärs-Adjunkten	IX.	900 800	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Konzeptpraktikant	XII.	300	—	—	—	—	—	Muskulanten	XII.	300	—

Landesgerichte (Kollegialgerichte 1. Klasse)				Kreisgerichte (Kollegialgerichte 2. Klasse)				Bezirksämter			
	Diäten- Klasse	Gehalt	Neben- genuß		Diäten- Klasse	Gehalt	Neben- genuß		Diäten- Klasse	Gehalt	Neben- genuß
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Präsident	V.	4000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vice-Prä- sident oder Oberlan- desge- richtsrath	VI.	3000 2500 2000	—	Präsident	VI.	3000 2500	—	—	—	—	—
Landes- gerichts- rath	VII.	1800 1600 1400	—	Landesge- richtsrath	VII.	1800 1600 1400	—	—	—	—	—
—	—	—	—	Kreisge- richtsrath	VIII.	1400 1200	—	Bezirks- Vorsteher	VIII.	1200 1100 1000	Freie Woh- nung od. Quar- tiergeh
Rathse- kretäre	IX.	900 800	—	Rathse- kretäre	IX.	900 800	—	Bezirks- Adjunkten	IX.	800 700	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerichts- Adjunkten	X.	700 600 500	—	Gerichts- Adjunkten	—	700 600 500	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	Aktuare	XI.	500 400	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

U w a g i.

1. Ustanowienie jednego lub dwóch radców namiestniczych z płacą po 3000 złt. r. nastąpi przy większych namiestnikostwach, lub tych władzach politycznych krajowych, przy których tenże wyższy stopień płacy usystemizowanym był wedle stanu płacy, który istniał w roku 1848.
2. Urzędnicy w tych miejscach, w których członkowie władz równej kategorii służbowej pobierali dotąd dodatki miejscowe lub kwaterowe, zatrzymają i nadal podobne pobory poboczne, których wymiar w przeprowadzeniu organizacji ustanowionym będzie.
3. Co się tycze radców przy wyższych sądach krajowych z płacą po 3000 złt. r., ma do nich ta sama zasada być zastosowaną co do radców namiestniczych w równym stopniu płacy.
4. Przy najcelniejszych sądach krajowych Prezydenci i Wiceprezydenci obdzieleni być mogą dodatkiem do funkcyi aż do złt. r. 1000.
5. Prokuratorowie rządowi otrzymają charakter i pobory radców tego sądu, przy którym są ustanowieni, substytucyi zaś prokuratorscy równi są w tej mierze sekretarzom radnym przy téjże samej władzy sądowej.
6. Przy urzędach powiatowych, których przełożony nie posiada uzdolnienia do wykonywania urzędu sędziowskiego, otrzyma adjunkt, pełniący samowładnie urząd sędziowski, lub téż, jeżeli jest w urzędzie więcej takichże adjunktów do urzędowania sędziowskiego powołanych, pierwszy z nich, dodatek do funkcyi złt. r. 200.
7. Ci z cesarskich urzędników sądowych i innych urzędników i sług stanowczo-ustanowionych, którzy w skutek nowej organizacji, bez własnej winy otrzymali posadę, połączoną z płacą niższą od dotychczasowej usystemizowanej płacy swój, nie będą ponosić szkody w poborach swoich dotychczasowych; niższa ich płaca wyrównaną być ma przez dodatek, usposobiony do policzenia w postępowaniu pensyjnym, który znowu ściągniętym będzie w miarę tego, jak obdzielony postępuje w płacy wyżej usystemizowanej. Również i pobór kwaterowego lub innych miejscowych dodatków wyrównany będzie dla urzędników, którzyby otrzymali posadę albo weale bez poborów takowych, albo w niższym wymiarze, jak długo trwa ustanowienie ich w miejscu dotyczącem, przez dodatek osobisty, który téż znowu ściągniętym będzie w miarę tego, jak dostąpią poboru wyżej usystemizowanego. Pod względem zatrzymania dotychczasowego tytułu i rangi urzędników, którzyby przy organizacji nie byli zamieszczeni w posadzie równiej lub wyższej od téj, którą dotąd piastowali, zastosowane być winny istniejące w tej mierze przepisy.

A n m e r k u n g e n.

1. Ein oder zwei Statthaltereiräthe mit dem Gehalte von 3000 fl. werden bei den größeren Statthaltereien oder bei jenen politischen Landesbehörden bestellt, bei denen diese höhere Gehaltsstufe nach dem im Jahre 1848 bestandenen Besoldungsstande systemisirt war.
2. Die Beamten in denjenigen Orten, in welchen die Glieder der Behörden des gleichen Geschäftszweiges bisher Lokalzulagen oder Quartiergelder beziehen, haben auch für die Zukunft ähnliche Nebengemüße zu erhalten, deren Ausmaß bei der Durchführung der Organisation festgestellt werden wird.
3. In Absicht auf die Oberlandesgerichtsräthe mit dem Gehalte von 3000 fl. wird sich nach demselben Grundsätze, als rücksichtlich der Statthaltereiräthe in derselben Gehaltsstufe genommen.
4. Bei den wichtigsten Landesgerichten können die Präsidenten und Vizepräsidenten mit einer Funktionzulage bis 1000 fl. betheilt werden.
5. Die Staatsanwälte erhalten den Charakter und die Bezüge von Räten der Gerichtsstelle, bei der sie bestellt sind, die Staatsanwalts-Substituten hingegen von Rathsekretären derselben Gerichtsstelle.
6. Bei den Bezirksämtern, deren Vorsteher die Befähigung zum Richteramt nicht ausweist, erhält der Adjunkt, der das Richteramt selbständig ausübt, oder, soferne bei dem Amte mehrere solche Adjunkten für das Richteramt bestehen, der erste unter ihnen eine Funktionzulage von 200 fl.
7. Diejenigen landesfürstlichen Gerichtsbeamten und anderen definitiv angestellten Beamten und Diener, welche in Folge der neuen Organisation, ohne ihr Verschulden, eine mit einem minderen Gehalte, als ihre bisher systemisirte Besoldung ausmachte, verbundene Stelle erhalten, sollen an dem Ausmaße dieses ihres bisherigen Bezuges keinen Abbruch erleiden; der Minderbetrag ist durch eine zur Anrechnung bei der Pensionsbehandlung geeignete Zulage auszugleichen, die in dem Maße, als der Betheilte einen höheren systemisirten Genuß erlangt, wieder einzuziehen seyn wird. Auch der Bezug von Quartiergeldern oder anderen Lokalzulagen ist für diejenigen, die bei der Organisation in demselben Orte eine mit keinem oder einem minderen solchen Lokalbezüge verbundene Stelle erhalten, für die Dauer der Anstellung dieser Beamten in dem gedachten Orte, durch eine Personalzulage auszugleichen, die in dem Maße, als sie einen höheren systemisirten Genuß erlangen, wieder einzuziehen ist. In Absicht auf die Beibehaltung des bisherigen Titels und Ranges der Beamten, welche bei der Organisation nicht in einer ihrem jetzigen Dienstplatze gleichen, oder höheren Stelle untergebracht werden, sind die hierüber bestehenden Vorschriften in Anwendung zu bringen.

8. Stan personalu i płacy w urzędach tabuli krajowej i księgi gruntowej, a ogólnie w urzędach, dla pewnych gałęzi służby istniejących, dla których niniejsze szema nie zawiera postanowienia wyraźnego, pozostaje nienaruszonym, i jego zatrzymanie lub odmienne ustanowienie przy dalszym organizacyi postępie przedmiotem będzie osobnych rozpraw i wniosków.

9. Liczba praktykantów konceptowych i auskultantów dla okręgu administracyjnego każdej władzy krajowej, nie powinna przenosić pewnego, w przeprowadzeniu organizacyi bliżej się oznaczyć mającego stosunku do całego stanu urzędników konceptowych i radnych, dla tego samego okręgu i tej samej kategorii służby ustanowionych.

10. Jeżeliby się w przeprowadzeniu organizacyi w niektórych krajach koronnych lub przy niektórych posadach służbowych ukazała potrzeba zmian w postanowieniach niniejszego szematu wraz z uwagami doń należącemi, naówczas wyjątki takowe przy należytem ich uzasadnieniu mają być zawnioskowane i Najjaśniejszemu Panu do najwyższego zatwierdzenia przedłożone.

3. Zu Wählern auf die Kreisobergerichte mit dem Besatze von 2000 fl. und über
nach demselben Grundsatze, als nach demselben die Kreisobergerichte in der Kreisobergerichts-
bezirk.

4. Bei den wichtigeren Grundbesitzern können die Kreisobergerichte und Kreisgerichte mit
einer Kreisobergerichtsbezirk die 1000 fl. besetzt werden.

5. Die Staatsanwaltschaften werden den Kreisgerichten und die Kreisgerichte von Kreisgerichten
Vollst. bei der Kreisgerichte die Staatsanwaltschaften besetzen von Kreisgerichten
Kreisgerichten besetzen.

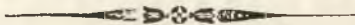
6. Bei den Kreisgerichten, deren Richter die Befähigung zum Richteramt nicht aus-
macht, erhält der Richter, der das Richteramt verliert, eine Besoldung, welche bei dem
Richteramt, welche Besoldung für das Richteramt besetzt, der eine unter dem Kreisgerichte
Besoldung von 200 fl.

7. Die Richteramtlichen Richterämtern und anderen Richteramtlichen Richterämtern
ten und Richterämtern, deren Besoldung die Befähigung zum Richteramt nicht aus-
macht, erhält der Richter, der das Richteramt verliert, eine Besoldung, welche bei dem
Richteramt, welche Besoldung für das Richteramt besetzt, der eine unter dem Kreisgerichte
Besoldung von 200 fl.

8. Der Personal- und Besoldungsstand der Landtafel- oder Grundbuchsämter und überhaupt derjenigen für bestimmte Zweige des Dienstes bestehenden Aemter, für welche in dem gegenwärtigen Schema keine ausdrückliche Bestimmung enthalten ist, bleibt unberührt, und dessen Beibehaltung oder geänderte Feststellung hat bei dem Fortschreiten der Organisation den Gegenstand besonderer Verhandlungen und Anträge auszumachen.

9. Die Anzahl der Konzeptpraktikanten und Auskultanten hat für das Verwaltungsgebiet jener Landesbehörde ein Verhältniß, das bei der Durchführung der Organisation näher zu bestimmen seyn wird, zu dem Gesamtstande der für dasselbe Gebiet und denselben Dienstzweig bestehenden Konzept- und Rathsbeamten nicht zu überschreiten.

10. In soferne bei der Durchführung der Organisation sich in einzelnen Ländern oder bei einzelnen Dienststellen Abweichungen von den Bestimmungen des gegenwärtigen Schema und der zu denselben gehörenden Anmerkungen als nothwendig zeigen sollten, können solche Ausnahmen unter gehöriger Begründung in Antrag gebracht und der Allerhöchsten Bewilligung unterzogen werden.

11. Die ...
12. Die ...
13. Die ...

14. Die ...
15. Die ...

16. Die ...
17. Die ...

18. Die ...
19. Die ...

20. Die ...
21. Die ...

22. Die ...
23. Die ...

24. Die ...
25. Die ...

26. Die ...
27. Die ...

28. Die ...
29. Die ...

30. Die ...
31. Die ...